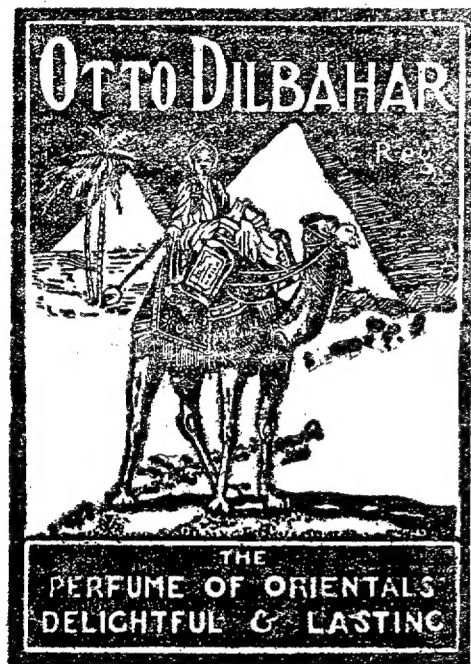

309104

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 4. } చెన్నపట్టణము 1917 సం॥ నవంబరునెల 16 వ తేది శుక్రవారము } No. 189
నంపుటము. ౪. } పింగళనామ సంవత్సర కార్తికమాస శుద్ధ ద్వితియ ౨. } సంచిక ౧౮౯

మిక్కిలి మనోహరమగు సువాసన 126
(రిజిస్టరు కాబడినది.) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టరు కాబడినది.)
ఇప్పటికాలపు దుచి కనువగునది, సాటిలేని మనోజ్ఞమగు సువాసనగలది.
అల్పాహలగాని, సారాయముగాని, చేర్చబడకయే సిద్ధము చేయబడిన కేవల పుష్పసారము.
నీ తువాలపై కొన్ని బిందువులు చిలుకరించినచో, మనోగ్యమగు సువాసన నిష్పలమగును.
ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండును.
భిన్న నైజా (ఆర డ్రాం) సీసా 1-కి రు 0-8-0
మధ్యరకము నైజా 1-డ్రాం " " 0-12-0
వేరొక నైజా 2 " " 1-4-0
వెద్దనైజా 4 " లేక 1/2 డ్రాం " " 2-0-0
వి. పి. ఖర్చులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము.
పల్లెల, పట్టణములందలి ప్రసిద్ధమగు ప్రతిపాపులోను దొరకును. దీనికి అనేకమగు నకలు సెంటు కలవు. కావున, తాము కొనునపుడు సీసాపైన ను, కార్డుపైనను ఆటోదిల్ బహార్ అను పేరును పరిశీలింపుడు. ఈ ఆటో దిల్ బహార్ యొక్క సువాసనములను పరిశీలనచేయ గోరువా రీ దిగువవారికి వ్రాసినచో అణాకిమ్మకుగల సువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.
పోల్ ఏజంట్లు ఆంగ్లో ఇండియా డ్రగ్ అండు కెమికల్ కో; నెం. 155, జమ్మామసీదు బొంబాయి.

అమృతాంజనము
అన్ని నొప్పులకు వరసామృతము
చక్కని డబ్బీలో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0.
తలనొప్పుల మాన్పును.
పార్శ్వపు నొప్పుల బార దోలును. వాయువు సోట్ల హాగొట్టును.
సువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతియుంట నుండదగినది.
వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు తయారుచేయబడు నుంచుండు.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు.
అమృతాంజనం డిపో. 109, ఫ్రెరికోడ్డు, బొంబాయి, 6, బెంబునెట్టి వీధి, మద్రాసు.

అన్ని మన్యజ్వరములకును యిస నాఫలిమందు రామబాణమువలె అమోఘముగ పనిచేయును.
Esanofele (Anti Malarial) (934)
ఇసనాఫిలి మందును సేవించి, మన్యజ్వరముచే పీడింపబడుతుండగ మీ శరీరములను కాపాడుకొనుడు.
ఈ మందు బహు శక్తుక మైనది. మన్యజ్వరమునకు దివ్యవధము. ప్రపంచమందంతటను మన్యపు జ్వరములందు మెక్కుమందికి జయప్రదముగ ఉపకరించినది. గొప్ప వైద్యులందరును ఈ మందును గూర్చి మంచి అభిప్రాయముల నిచ్చి యున్నారు. ఎంత విషమజ్వరమైనను, జ్వరము చీర్చించి గుల్మవాధిచే పీడింపబడు వారలకు ఈ మందు అమోఘముగ పని చేయు తిరుగను జ్వర మెన్నటికిని రాదు. ఒకమారు పుష్కలకొన్నచో జ్వరము నిశ్చేయమగును. ఏమియు అపాయములేదు. పసిపిల్లలకు చిన్నపిల్లలకు ద్రావకపు ఇసనాఫిలిని వాడవలయును. ప్రతి రసవాదిదగ్గర దొరుకును.
పోల్ ఏజంట్లు:—(ఇండియా, బర్మా, సింహళములకు) బి. జి. గోరియోకంపెనీ, బొంబాయి.
చెన్న రాజధానియందు పోల్ ఏజంట్లు:—డబ్ల్యు. ఈ. స్క్రిత్తు అండు కో, మదరాసు.
దగామందులను జూచి మోసపోకుడు.

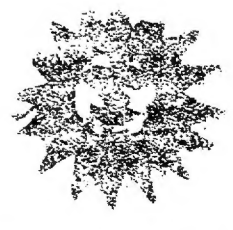
జీవితచరిత్రములు.
(932)
1. మహాదేవగోవింద రాణాడే వెల 0-8-0
2. రామతీర్థస్వామి ఎం. ఏ. 0-8-0
3. నివేదితసోదరి 0-8-0
4. హార్డింజీప్రభువు 0-8-0
5. విదవ జార్జిచక్రవర్తి 0-8-0
ఈ రి గ్రంథములను నొకేపర్యాయము కొనువారికి పి. పి. ఖర్చులను మేమే భరించి పంపెదము.
ఎం. ఆర్. కృష్ణారావు అండు కో, నెల్లూరు.
విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్కుడిపో, మశాంటు రోడ్, మదరాసు.
ఇక్కడ తెలుగు పుస్తకము లన్నియు న్యాసమైన వెలకుదొరుకును. క్యాటలాగు ఉచితము.
డాక్టరు. ఆచంట-లక్ష్మీపతి, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. మేనేజరు.
(933)

మంచిమయము! వేసవేలు ఖర్చుపడినవి!! వెనుక దొంగవు!!!
2 పంచలు కొనువారికి అల్లెలార్పాటమున కోర్వని కోడండ్రప్రలాపము అను గ్రంథముకంటి ఇనాము.
మేలైన జపాక వట్టుపంచలు.
అనేకపంచలు ఖర్చుపడినందున ప్రస్తుతము ధరలు తగ్గించియున్నాము.
వాచకులారా! కృంగారమున్ను నాగరికతయున్ను గల మేలైన అసల్ పట్టుపంచలు పండుగదినముల అనందముకొరకు తెప్పించి విక్రయించుచున్నాము. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చ, అకుపచ్చ, రోజా, మేఘ పచ్చం, త్యాది రంగులు గలవి. క్లాఫునీయ మైనవి, త్వరపడుదు.
రక్తమారనిడివిన్ని 2 1/2 మూల వెడల్పుగల పట్టుపంచె 1-కి 2-0-0
జపాక వట్టుజాలరు చొక్కము 2 మూలలు ... 1-6-0
8 చొక్కములు తెప్పించుకొనిన పాస్ లెన్ పేనా ఇనాము.
అన్నిటికి పోటీజీ ప్రత్యేకము.
(536) చిరునామ:— రాజలక్ష్మీ కంపెనీ, 8, కందప్ప మొదలి వీధి, తిరుబట్టి క్షే.టి, మదరాసు.

ఎవరింటికి వారే వైద్యులు.
నీవు వైద్యుల బాణముండి తప్పించుకొన దలచుచున్నావా? అట్లయిన మా "పాధివ పదార్థచికిత్సాచంద్రికను" చదువుము. ఎట్టి వ్యాధులవలన నైనను సులభముగా స్వల్ప ఖర్చుతో విముక్తులు అగుటకు ఇంతకంటె దారిలేదు. ఈపుస్తకము చదివితెలిసేని నీవు గొప్పవైద్యుడవయ్యెదవు. ఇది ప్రతి ఇంట నుండదగినది. కొద్ది ప్రతులు మాత్రమే యున్నవి. ఆలస్యమయిన ఆశాభంగము గలుగును. త్వరపడుడు. త్వరపడుడు.
వెల కాలికో లైండు 2-0-0.
(947) మేనేజరు, సరస్వతీనికేతనము, బందరు.

కుంకుమపువ్వు
స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమ పువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరస్పెక్టెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—
ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ, (53) 21, హమ్మం వీధి, బొంబాయి.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ప్రామాణికతరనాయకసభ

జె. జి. వాడ

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ప్రామాణికతరనాయకసభ
ప్రారంభము మాన్యు వెంటనే ప్రకటించుట
సభాసభ్యుల సభాసభ్యులు.
(గత సంచికానుబంధము.)

ఇందుకు ప్రామాణికతరనాయకసభ దోషము లేదని
మరలనుడుచుచున్నాను. ఈ సభాసభ్యుల ప్రతిపక్షముగా పండి
తులుగా నేరములు నూత్రములు భూపక ముంచుకొనుటలూ
ప్రామాణ్యము ప్రతిపక్షముగా నూనాను. సాచిత్వమున నేర
మును మొదటినుండి చివర చివరనుండి మొదటి నేరమును
రుక్మనేనువారిని జూచియున్నాను. ఇప్పుటికి న్యూనము కొల
దిగా నన్నుటకు నుండియున్నాను. నేరములూ నెక్కడో
యొక్క భాగములలోని యొక్క ముక్క నుండియున్నాను. వానినుండియెడ
నెడ యొక్క నెక్కడో బాగానలగు. ఆటివానినుండియెడ యొక్కటి
మన ప్రామాణ్యము. వారిభూపక క్షేత్రములను. మనవిశ్వ
విద్యాలయమువారు పరిక్షించున దీక్షాపక క్షేత్రము. వీని పర్యవ
సాన మె ధ్యేయమిదియోమాదితి? 1914-వ సంవత్సరమున
650 రిజిస్ట్రేషన్ గ్రాహ్యులు (సి. ఏ) లలో 452 ప్రామా
ణ్యము, 124 ప్రామాణ్యతర హిందువులు, 74 ఇతర కులముల
వారు. 1907 సం॥ వరదాసు విశ్వ విద్యాలయ సభ్యుల
నెన్నుకొన స్వాతంత్ర్య ము సం గం బ డిన దానిగ నేటి
వరకు నొక్కడె యెన్నుకొనబడిన ప్రామాణ్యతరము. తక్కిన
వారందఱు ప్రామాణ్యులే. సి. ఏ. లలో ప్రామాణ్యుల మితిము
గానుండుటచేత ప్రామాణ్యతర టాపోటికి వచ్చుతలంపైన
పెట్టుకొనలేక యున్నాను. 75 గురు ధేబ్బాలు నియమింప
బడగా నందులో 51 రు యూరోపియనులు 28 రు ప్రామా
ణ్యులు 7 గురు ప్రామాణ్యతరము 2 ఇండియన్ క్రైస్తవులు
7 గురు మహమ్మదీయులును నగమించుచున్నాను. మన గవర్న
మెంటువారి రంధ్రప్రాయముగా నీ విశ్వవిద్యాలయ పరిక్షిత
యొక్కములను బడయుమాద్యముగా నేర్పించినారు. పట్టిక
ఉద్యోగమునకు ముఖ్యవ్యక్తులగు ప్రవర్తన బలము
రాజకీయతనైపుణ్యము తరబీయతు మున్నగు గుణము లొక్క
టియుముగా లేవు. వైనచెప్పబడినట్లు మనప్రామాణ్యులు
భూపకక్షేత్రాధికారులగుటవలన నాయాపరిక్షలం దేరి గవర్న
మెంటుయొక్కములను తమ వశముచేసికొని యున్నారు.
అందువలన వారిలోతమమున్నది? వారి ననవలసినపనియేమి?
ఇంతకు కారణభూతులైన ప్రభుత్వమువారిదే యీలాపము.

ఇట్టి యాధాన్యములను బయటపెట్టినప్పుడు మన ప్రామా
ణ్యులలో కొందరు తిరుగుకొని మనలను తిట్టుటకు
మొదలుపెట్టుచున్నారు. మనకు అన్యభాషము నాలోపించి
ప్రామాణ్యద్యేషము నంటగట్టుచున్నారు. ఈ దోహదాప
ణము అక్రమమును అన్యాయము వైయున్నది. మహమ్మ
దీయులు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును గోరినప్పుడు హిందువులపై
ద్యేషముజూపిరాజ్యభూషణ ఇండియనులు తాముకాననసభలలో
బహుళముగా నుండవలయునని కోరునప్పుడు (బిటిషువారిని
ద్యేషించుచున్నారా? ఆనధికారు లిప్పుడు అధికారుల
బహుళసంఖ్యను అయివవలయునకు తగ్గించదలచినంత నె వారిని
ద్యేషించుచున్నారా? అట్లు కానప్పుడు మనము ప్రామా
ణ్యులను ద్యేషించుచున్నార మననె? ఈ మిథ్యాప్రవాద
ములు మనలను భయకంపితులను జేయజాల వని మన
ప్రతిపక్షు లెరుగకున్నారు. ఉన్నతోద్యోగములను, కానన
సభ్యత్వమును వారే గుత్తగొనదలచుకొన్నట్లు మనముతలంచు
టకు అవకాశ మిచ్చుటవలన వారి కేమి లాభము? మన కెవరి
యెడలను ద్యేషభావము లేదు. మన స్వరక్షణమునకై ప్రయ
త్నము చేయుచున్నారము. మన యున్నతికై ప్రయత్నము
చున్నారము. ఇతరులను నెవపెట్టుట మనపని గాదు. ఇప్పుడు
మన మాత్రేమించుచున్నది కాననసభాపద్ధతిని గాని సభ్యులను
గాదు. ఒకజాతిపై గాని ఒకవర్గముపై గాని ఒకమనుజునిపై
గాని మనకు ద్యేషములేదు. ఒకవేళ మనము నిందించినయెడల,
అది 1892, 1909 వత్సరములలో దూరాలోచనము నేయక
ముందు వచ్చుదానిని పారజూడక ప్రతిస్పాదించబడిన పద్ధతుల
కై గవర్న మెంటునీ నెవపెట్టవలసియున్నది. ఇదివరకు వాని
ఫలితములు విస్తారోపద్రవకరములుగా పరిణమించలేదు. ప్రస్తు
తము చేయదలచుకొనిన కాననసభాపద్ధతి అధికారపరి
వర్తనము కరణియభావ్యత మున్నగువిషయములు సామాన్య
ములు గావు. వానివలన నష్టములు గలుగునను భీతి గలుగు
తరి స్వసంఘములను సం రక్షించు కొనక పోతిమా,

మాత్రాధికార పరివర్తనాధికారులను ముద్రములు కలు
గును. బిటిషువారు అధికారగర్హముగా నున్నంతకాలము మను
జునికి స్వభావసిద్ధమైన స్థానికపక్షపాతాదులవని భయము
లేక మెలంగితిమి. ఇప్పుడట్లుగాక యితర సంఘములతో న్యతి
లేక సంబంధముగల ప్రత్యేక సంఘముకట్టి యితరసంఘ
ములకు నష్టము గలుగునట్లు ప్రబలాధికారమును పొందిన
యెడల అట్టిసంఘము స్వభావ్యుత్పత్తికై ప్రయత్నించి అన్య
భావ్యుత్పత్తిని ప్రతిఘటించినయెడల గలగల సంఘాధిష్ట
మునకు వెంటి, ప్రత్యేక సంఘాధికార ప్రాబల్యమును నిగో
ధించుటకు ప్రయత్నించుచేయుట సహజమై యున్నది. మాంగేరి
చరిత్రమును పరిచినాముగదా. అంగులూని ప్రత్యేకజాతి యగు
మగయూరు లాదేశములో నడపిన తంతునుసూర్పి వినియుండును.
అట్టిగలియే మనకు లభింపవలయునా? కానప్పుడు ముమ్మ
దూపింపనేల? అధికార వశీకరణములయందు నిశ్చలమైన సరు
త్వమును నెలకొల్పి దలచునప్పుడు ముమ్మ నిరసింపనేల? మేము
పాతప్రదేశను కేవలముటకు పూనకొన లేదు. అందు
వలన గలుగదగిన సత్ఫల మేమియులేదు. ఆత్మసంక
ణమునకై చేయు ప్రయత్నములకు ఏదోయొకనెపమున విఘా
తము చేయజూచినప్పుడు మాత్రము పాతప్రదేశు డైటపడుట
సహజప్రకృతి గదా! సానికచట్టనిర్మాణసభకు 125 మంది
సభ్యు లుండవలయునని దేశీయమహాసభనా కేర్పరచిన ప్రణా
ళిక ననుసరించి బిక్రవోలు సభవారును 125 సభ్యులకే అంగీక
రించిరి. మన రాజధానియందు గల 41,870,160, ప్రజలలోను
మహమ్మదీయులు 2,764,467లే యైనను తత్సంఖ్యప్రామాణ్య
మును గౌరవమునబట్టి దేశీయమహాసభనా ప్రణాళిక నను
సరించి మహమ్మదీయులు 15 గురు సభ్యులనంపుటకు బిక్ర
వోలువారి రంగీకరించిరి. ఈరాజధానియందు ప్రామాణ్యుల
ప్రజాసంఖ్య 1,166,695యే యైనను బిక్రవోలుసభవారు వీరికి
75 సభ్యుల నంపుట కధికారము గల్గియుండుట కంగీకరించిరి.
విశేషించి విశ్వవిద్యాలయమువారి కేర్పాటుచేసిన యద్వైప్రతి
నిధులలో ఒక స్థానమును జమిందార్లకు నియామకమైన 5 స్థాన
ములం దొక స్థానమును మిశ్రమిచ్చి కేలకై ప్రత్యేకించబడిన 13
స్థానములలో 9 స్థానములను వీరులేపుక సంగ్రహించగలరు. ఇట్లు
వీరికి 17 స్థానములు తప్పక చేకూరును. అనగా మహమ్మదీయ
ప్రజాసంఖ్యలో ప్రామాణ్య ప్రజాసంఖ్య సగ మేమైనను మహా
మ్మదీయులకంటె ప్రామాణ్యులకు రెండుస్థానము లెక్కుడుగ
లభించును. మనరాష్ట్రమున ప్రామాణ్యతర హిందూజనసంఖ్య
86,088,339. వీరికై బిక్రవోలు సభవారు నియమించిన
26 స్థానములను ఏమూలకును సరిరావకుట యసత్వముగాదు.
ప్రతినిధులను ఎన్నుకొనుటలో గలిగినలోటుపాట్లను పూడ్చు
టకై ఏర్పరపబడిన 5 లేక 6 నియమితస్థానములను బహుజన
పూరణములైన ప్రామాణ్యతరసంఘముల ప్రాతినిధ్యపు కొరం
త నెంతమాత్రము ఏర్పరచాలవు. 1,167,595 ప్రజాసంఖ్యగల
దేశీయక్రైస్తవులకు బిక్రవోలు సభవారివలన 5 స్థానము
లొగగబడినవి. దేశీయవర్తకుల కీయబడిన 5 స్థానములయందు
1 వైస్ర్యులకును వేరొకటి నాటుకొట్టకైష్ట్రులకును నియమింప
బడినవి. ఇదిగాక ఈయెడింటిలో రెండు ఈ ప్రముఖ
సంఘములకు సమకూరు నటుటకు సుదియులేదు. ప్రా
మాణ్యతరలకు విడువబడిన 26 స్థానములలో రెండింటిని త్రి
ప్రియులు పొందగలగలదురు. ప్రస్తుతమున్న ఉత్తరమండలపు
టెన్నికలలో భూస్వాములపక్షమున గడచిన రెండుసార్లును
త్రిప్రియవరలే ఎన్నుకొనబడుటచే బిక్రవోలు ప్రణాళికలో
ఇరువురు త్రిప్రియల చట్టనిర్మాణసభా సభ్యులే పొందగల్గుదు
రనుటకు సుదియు ముండగూడదు. పంచములకు 5 నియమిత
స్థానములు ఏర్పరపబడినవి. ఇట్లు ఈరాజధానియందు ముఖ్య
సంఘములైన మహమ్మదీయ క్రైస్తవ ప్రామాణ్య త్రిప్రియ
వైశ్య పంచమసంఘములకు తమప్రజాజనసంఖ్యలనుబట్టి కొర
దగిన సభ్యులకంటె నెక్కుడుగనే పొందగల్గుదురనుటకు సం
శయములేదు. నేతపరిశ్రమ వృత్తిగాగల సాటిలు మున్నగువారికి
ఒక స్థానము ప్రత్యేకించుట ధర్మమని బిక్రవోలుసభలో
ప్రస్తావించబడినను సరియగు నామోదములేక నిరాకరింపబడినది.
రెండుమూడుజిల్లాల సమదాయమునకును మద్రాసు పట్టణము
నకును ఒక్కొక్క స్థానమువంతున ప్రత్యేకించబడిన 13 స్థాన
ముల యెర్పాటు, సమస్తసంఘములవారును ఒండొరులతో
కలసి మెలసి రాజకీయకపథమున నడువగల యవకాశముగల్గు
నను నుద్దేశముతో చేయబడినది. వృత్తులనుబట్టియు సంఘముల
ను బట్టియు బిక్రవోలు ప్రణాళికయందు ప్రాతినిధ్యము ఏర్ప
రపబడినది. ప్రాతినిధ్యములోని లోటుపాట్లను సరిచేయుటకు
నియమింపబడిన 7 స్థానములను అవసరము వెంబడి ఉపయో
గించుటకును అవకాశముగలగు. ఇక ఈ ప్రణాళిక నెంతవర
కామోదింతురో మీరేయోచింప నర్హులు.

ఇక మాయావ్యవస్థను సంగీకరించి యింతదయతోను
దేశాభిమానముతోను ఇంతశ్రీఘ్రముకాలములో నివటికి విచ్చేసి
మహ్మాసంగంబ జేసినందుకు ఆహ్వానసంఘమువారి పక్షమున
తమకందరికి వందనము లప్పించుచున్నాము. మేము మీసప
ర్యకై చేసిన ఏర్పాటులయందు దెన్ని యోగోపము లున్నయవి.
అనియన్నియు తాము మన్నింతురను ధైర్యముగలిగి యింత
టితో మీయగ్రాసనాధిపతిని నెన్నుకొనుటకు ప్రార్థించు
చున్నాము.

రావుబహద్దర్ పిట్టి త్యాగరాజుశ్రేష్ఠి, బి. యే., గారి
అధ్యక్షకోపన్యాసము
(గత సంచికానుబంధము)

వ్యాజ్యములు న్యాయవాదుల దలాలులే చేసేపొంద
బడుచున్నవి. ఈ దలాలు వ్యవహారములు క్రమేణ స్థాపన
కాబడుచున్నవి. నిజముగా న్యాయము స్థిరపడక యున్నది.
ఎక్కువ ద్రవ్యమును వ్యాజ్యములకై కర్పిపెట్టువాడు
కట్టకడపట తన వ్యాజ్యములను గెయియను. వ్యాజ్యములకొరకు
భర్తృపెట్టు ద్రవ్యమును లెక్కించి జూచిన మిగుల ఆశ్చర్య
ముగనున్నది. న్యాయస్థానములయందు భర్తృచేయు నెచ్చము
లధికముగ నున్నవనియు కోర్టుస్థాంపుల భర్తృలు మితి మీరు
చున్నవనియు తలచుగా సభాపేదీకలపై మొరలిచుచున్న
విషయములను మనము వినుచునే యున్నారము. గొప్ప
వ్యాజ్యములకై అనేక వేల రూప్యములు చెచ్చింపబడుచున్నవని
మనకుఁ దెలియుచునే యున్నది. వ్యాజ్యములవలన ఎన్ని
కుటుంబములు ఊదాకతు వచ్చినవో మనకుఁ దెలియును.
వ్యాజ్యములు మొదటి అపీలు రెండవ అపీలుతో నంత్యము
కాక ప్రీని కౌన్సిలుకావలసినవి గట్టెక్కుచున్నవి. వ్యాజ్య
ముల కంత్యము గన్నడకయున్నది. ద్రవ్యము చెచ్చించుట
యం దేమియు లోపములేక భర్తృపెట్టుట చుచున్నది.
న్యాయస్థాన మునకుఁ బోవు ప్రతి వ్యాజ్య గాడు
నిశ్చయముగా తననుతానే నాశనము చేసికొనుటయే గాక
తనకుటుంబమును సయితము ఊదాకతుఁ దెచ్చుచున్నాడు.
మతియు ఆజనులందఱు అబద్ధగాండ్రని పేరు పొందుచున్నా
రు. దీనికిబాధము మనచేతియందే యున్నది. మనపూర్వపు
పద్ధతులనుకొంత పరీక్షించి చూచెదము. మనలో నేనయిన
కలమాములు సంభవించిన, గ్రామపు వెద్దలను మనవివాదములను
తీర్చువలసినదని యడిగి, వారి తీర్మానముల ప్రకారము ప్రవర్తిం
చెదము. అసత్వముపలుకు ఆచారమప్పటికి వెనుకపడును. ఈ
విషయమై నేబల్మినందలకు తమింపవేడెద. వ్యాజ్యముల
వలనకలుగు నైరమడుగంటును. న్యాయస్థానములకు వెళ్ళి
వృధా కాల తే ప ముఁ జేయుట కన్న, మన
జీవిత కాలమున కుపయోగకరములైన మార్గముల ననుస
రించి పాటుపడుట స్తవనీయము. వ్యాజ్యముల వలన
మనకు గలిగెడు ఆరాటము లప్పటికి మాయమగును. నగరము
లలో ననారోగ్యమైన భోజనవసతులచే పడుపాట్లన్నియు నప్ప
టికంతరించును. వ్యాజ్యములను వదలినయెడల, మనము నగర
ములనువదలి స్వేచ్ఛగను సుఖముగను మన గ్రామములలో
నుండవచ్చును. కోర్టుస్థాంపులకును న్యాయవాదుల ఫీజులకు
ను సాక్షుల బత్తములకును, ప్రయాణములకును, తదితరములకు
ను, మనము చెచ్చించుచున్న ద్రవ్యమును మనము కూడబెట్ట
వచ్చును. ఇంతియేకాక అద్రవ్యముతో మన బిడ్డలనందఱిని
బాగుగ చదివింపవచ్చును. మనచే గడింపబడిన ద్రవ్యమును
మనవారే యానుభవించగలరు. ఈ విషయమున మనము చేయ
వలసిన ప్రయత్నములను సాధింపవలయును. కార్యము నెఱచే
ర్చుట ప్రభుత్వమువారి కర్తవ్యము. గ్రామపంచాయతీలను
సరియగు విధమున నేర్పాటుచేయుటకు ఒక చట్టము ఆలోచ
నీయముగ నున్నదనినాకుఁ దెలియుచున్నది. ఆచట్టముయొక్క
విషయములు తెలియలేదు. మనమేమి చేయవలయునో దానిని
గుర్పి యొక ప్రణాళికను మీరుఁదెల్పెదను. ఒక గ్రామ సము
దాయమునకు గ్రామపంచాయతీ యెర్పాటు చేయవలెను. జిల్లా
రెవిన్యూ ఆఫీసరు, ఈ గ్రామములనుండి తగుమనుష్యులను
జూరీలుగా నెన్నుకొన వలయును. వారిలో నెవ రెక్కువ
సభ్యులను పొందుదురో వారియందు ముగ్గురిని ప్రతిన్యాయ
స్థాన సమావేశమునకు నెన్నుకొనవలయును. ఈ ముగ్గురు,
100 రూప వలకు సివిలుదావాలను జామీనుమీద విడుచు
కేసులను విచారించుదురు. సివిల్ కోర్టులందు కోర్టుఫీజులు
న్యాయవాదుల ఫీజులు లేకయే వాదికేసు జరిగింప వలయును.
ఆ కేసునందు వాది కేసు గెలిచినయెడల ప్రతివాది ఆ
భర్తృలను చెల్లింపవలయును. క్రిమినల్ కేసులలో నేరముని కే
సుతోనీవేయబడిన యెడల ఆ భర్తృలను నిందితుడే భరింప
వలయును. ఇందువలనోజనులు విశేషముగ న్యాయస్థానములకు
వెళ్ళుట మానుదురు. మతియు కేసులకు ఒకవిధమైన యడ్డు
ఏర్పడును. న్యాయవాదులదలాలులవృత్తులను కూటసాక్షుల
వృత్తులు నడుగంటును. వాయికోర్టు విషయమై నేను కొన్ని
యంశములను చెప్పవలసియున్నది. రెండవ అపీళ్ళను బాత్రి
గా తీసివేయవలెను. రెండవ అపీళ్ళ నివేదికను బట్టిమాత్ర,
చాలకేసులు అడ్మినిస్ట్రేషన్ కోర్టునందు ప్రోసీవేయబడుచున్నవి.
మతియుననేకముల భర్తృలందఱుగూడ ఇచ్చివేయవలసినదని
వ్యతిరేకముగా తీర్పు చెప్పబడుచున్నది. ఏ విధముననైనను,

ఇంతకుముందు ప్రవృత్తియనునది లోనగుచున్నది. వ్యాజ్యముల కంత్వమునుట అర్థమగును. రెండవ అప్పిలు తీసివేసిన యెడల, అవ్యాజ్యము ఒక అప్పిలులో విచారించబడును; ఇరు కతులవారికి లాభము కలుగును. నేను వ్యాజ్యవాదిని కాను. వ్యాజ్యచట్టముల విషయ మైనాకంత పరిచయము లేదు. నేను చూచునట్టి వ్యాజ్యములనుబట్టి వైయంశములను చెప్పి సాహసించితిని. వాస్తవములగు వ్యాజ్యవాదులు నన్ను మన్నించి, ఈవిషయ మై వేటువిధముగ తలపవలదని వేడుచున్నాడను.

పాపము

కట్టకడపటం బాపదురాచారముం గూర్చి మాటలాడఁ దలంచి నాడెను. మత్తుద్రావకముల క్రయవిక్రయములతో సంబంధించిన తెక్కడోక్కలం జూచువారికి గుండె బద్దలగును. ఈవ్యాపారము దినదినాభివృద్ధిచుచున్నది. దయామయులగు మన దొరతనమువారి పాపదురాచారమును రూపుమాపఁ బ్రయత్నించుచున్నాము. కాని, వారి యత్నములవలన, గావలసిన ఫలితములు గలుగుచున్నట్లు కనిపించును. ఈ మత్తుద్రావకములను మిక్కిలి ప్రేమము చేయుటకయి వారి మోదఁగట్టఁ బడుపన్నులు వృద్ధిచేయఁ బడుచున్నది. కట్టు సారాయి యంగళ్ల ఇబ్బరాదారులు ఓపిన కొలది నీ మత్తుద్రావకముల విక్రయించుకొనవచ్చును. ఏటేట వృద్ధిచుచున్న యంగడి పన్నులు సారాయి పన్నులు అచ్చుకొనుచు నీవర్తకు లెట్లు జీవించఁ గల్గుచున్నారో యని యొక్కొక్క సమయమున సంజేహము గల్గుచుండును. 'త్రాగినవాడే పెట్టును ద్రాటి పన్ను' అను సామెత జ్ఞప్తికి వచ్చుచున్నది. సారాయి విలువ యెంత యభివృద్ధి యగుచున్నదో, ద్రాగు వారే దాని మొదలగుచున్నారు. తిన్నామున దొరతనము వారి పన్నులు సరిగఁ జెల్లుచున్నవి. పన్నులు క్రమముగా వృద్ధియగుచుండుటం జూచి ప్రజలు భాగ్యముతోఁ దలదూరఁచుచున్నారని దొరతనమువారు తలంచుచున్నారు. మనుష్యులకు త్రాగుట కారంభించినచో నదియెంత ప్రేమయినను ఆపదినముఁ గొంతత్రాగకమానఁడు. సారాయివిలువ యెక్కువైన కొలది త్రాగుబోతు వటుంబపోవఁజనిమిత్తము తనయింటికి నిచ్చుదబ్బు పన్నుగిలించుండును. సారాయముయొక్క నిలువ యెంతో శీఘ్రముగా వృద్ధియగుచుండునో త్రాగుబోతుయొక్క వటుంబ మంతత్వంబో నాశమగును. సారాయివిలువ యెక్కువయైనంత మాత్రమునఁ ద్రాగుబోతుతనము తగ్గుటలేదు. ఈవిషయమై దొరతనమువారు చేయుచున్న కృషి నిష్ఫలమగుచున్నది. వారి రాబడి మాత్రము వృద్ధియగుచున్నది. ఈపాపదురాచారమును తగ్గించుటకై యొకసారి నేను చెన్నపురి కాసననిర్మాణసభలో నొక తీర్మానము నుపసాదించితిని. పదునెనిమిదేండ్లవయసునకు లోఁబడిన బాలరతు మత్తుద్రావకములవ్యయ గూడదనియు, గ్రామములలో సాయంకాలము 7 గం. తరువాతను, పట్టణములలో సాయంకాలము 8 గం తరువాతను సారాయియంగ ధ్వంసంపఁగూడదనియు నేను సలహాయచ్చితిని. ఒకసారి సారాయి కొన్న వానికి రెండవ తదవగాని మూడవ తదవ గాని తీరిగి సారాయి నమ్ముట నేరముగా నెంచబడవలయును. దొరతనమువారు నాయభిప్రాయములతో నేకీభరించి 16 ఏండ్ల యాడునకు లోఁబడిన బాలరతు మత్తుద్రావకములవ్యయగూడదని యంగీకరించిరి. పట్టణములలో రాత్రి 9 గంటల తరువాతను, గ్రామములలో రాత్రి 8 గంటల తరువాతను సారాయి యంగ ధ్వంసంపఁగూడదని కాసిందిరి. నేనును వారి సవరణల కంగీకరించితిని. దొరతనమువారి విధముగానే మఱికొన్ని నిర్బంధము లేఁబడినవోఁ బ్రజలు పానమును సాత్విక నిరోధముతో జనుంచి బాగుపడఁగలరు. తిన్నామున వారిపుడు చేయుచున్న పనికంటె విశేషముగాఁ బనిచేయఁగలవారై ధనము సంపాదించగలరు. సంఘముందును నీతియందును గౌరవనీయులు కాగలరు; మధుపాపఫలితము లందగు దౌర్జన్యము లన్నియు మాయఁగలవు. హిందూదేశమున నేరములసంఖ్య పన్నుగల గలదు.

సభాస్థానలార! మనజాతము బలిష్ఠమైనది. మనకాయములు దృఢమైనవి. మనకు మనోద్రుఢమిట్లు. కాని, మనసామర్థ్యము నిద్రఁజెందియున్నది; మనకు విద్య లేదు. అందుచే లోకానుభవము గగనకుసుమ మైనది. మనము మేల్కొనవలయును. చదువుకొనవలయును. అప్పుడు మన కన్నులు తెరవబడును. మనయొక్క భావ్యుత్పత్తిన గోచరమగును. ఎన్ని గొప్ప కాగ్యములయినను మనము నేరఁగలదుము. ఎట్టి కీర్తియినను సంపాదించవలయును. కొన్ని సమయములయందు గొప్ప యుగోగములకొఱకుఁ బ్రయత్నించుట యంతఃసంబిహితగాదని మన బ్రాహ్మణమిత్రులు చెప్పవలయును.

ఆదియెట్లుంటే గొప్పయుగోగములను సంపాదించుటవలననే గదా మనమోద వ్యాపార యధికారముఁ జెల్లించుకొనఁగల్గుచున్నామో? ఇంతియ కాదు. వీరు వ్యాజ్యవాదులై, మనలఁదమ యిచ్చవచ్చినచందమున మెలఁగునట్లు కాసింపఁగలగుచున్నామో. నిక్కమాలోచింపఁగా బ్రాహ్మణగురువులకు మనము బానిసలమైయున్నారము. ఉచ్చదేశకువద్దుటకు మనకు వంతువచ్చినది. మనంతమనము విద్యాభివృద్ధిచేసికొనఁగల్గుదుమేని క్రమక్రమముగా మన జనసంఖ్యకుఁ బ్రాముఖ్యమునకుఁ దగిన కొన్ని గవర్న మెంటు ఉద్యోగములు పొందఁగలము. రాజకీయకై గలుగఁగలదు. మనయువజనులలో విద్యవ్యాపించిన తోడనే, వ్యాజ్యవాదవృత్తి మనచేతకున్నది. అప్పుడు మనమోద సర్వాధికారముఁ జెల్లించుచున్న బ్రాహ్మణమిత్రులు తమయంతరములం దెలిసికొనఁ గలగుదురు. అప్పుడు, మనయువజనులు మనముచెప్పినట్లు విని మంచిదారులకు రాగలరు. ఈసౌకర్యములన్నియుఁ గాలక్రమమునఁ జేకూడఁగలవు. మనమిఁక బాగునేయరాదు; విద్యావిషయమునఁ దత్త్వము సాహసోత్సాహములం జూపిన నన్నియుఁ జక్కఁబడఁగలవు. మనకు వ్యవసాయము ప్రాణాధారము. దానిని వృద్ధిచేయుట మనము నేర్చుకొనవలయును. మనలోని భాగ్యవంతులు తమ యువజనులను కొయంబుత్తూరు పూనా వ్యవసాయకళాశాల కంపి వారికి వ్యావసాయకోన్నతవిద్యను నేర్పవలయును; వారు మన దేశములోఁ గ్రాత్రక్రొత్తవ్యవసాయపద్ధతులను స్థాపించి పంటల పభివృద్ధి చేయవలయును. మన పట్టపర్తివృద్ధులు జపాన్ లిలికా అమెరికా మున్నగు విదేశములలో సంచారముచేసి యక్కడి కృషి విషయములను నేర్చుకొని మనదేశమున నూతన పద్ధతులను నెలకొల్పవలయు. అప్పుడు మనదేశము భాగ్యవంతమైనది కాగలదు.

మన మిరుగుపొరుగువారిని నమమానించుట మానవలయును. ఒకరికొకరు విశ్వసించుట నేర్చుకొనవలయును. పరస్పర సహాయ మొనరించుకొని, స్వల్పపుఁ బెట్టుబడులతోఁ జిన్న చిన్న బియ్యపురులను పెట్టుటకుమాటుగాఁ బెద్ద పెద్దయుమ్మడి వర్తకసంఘములను స్థాపింపవలయును. భాగ్యవంతు లందఱుఁ గూడి మంచి మూలధనముతో సమిష్టివర్తక సంఘములఁ బ్రతిష్ఠించి పెద్దపెద్ద దూనియంత్రశాలలను మూల యంత్రశాలలను నేరేయంత్రశాలలను నిర్మించి బొంబాయి కలకత్తా నగరములతోఁ బోటాపోటిగాఁ బనిచేయవలయును. నేరిదివఱకుఁ జెప్పినచోప్పున, మన దేశమున ననేకవిధములగు తైలధాన్యములు గలవు. మన మెన్ని నూనెయంత్రములనుయఁ బెట్టుకొనవచ్చును. మనమెన్ని పంచదారయంత్రశాలల నయఁచు పెట్టుకొనవచ్చును. మన పెద్దపూలివాండ్లు పనిసాటులకయి విదేశములకు బోవుచున్న వారు, ఈపూలివాండ్ల నందఱును మనము మన స్వంత యంత్రశాలలలోఁ బనిచూపి పోషింపఁగల్గుదుమేని, విదేశములను భాగ్యవంతులుగాఁ జేయుచున్న యాహుతి వాండ్లు మనదేశమునే యైక్యవ్యయఁ దలఁచుఁగొనఁగలరు; తిన్నామున వారును బాగుపడఁగలరు.

కొల్లలకెక్కి వ్యాజ్యములవాడువిషయమున నేరిదివఱకుఁ మీకు మనవిచేసిన యుక్తములను నింకొకసారి స్మరియించుకొనుడని వేడుచున్నాడను. వ్యాజ్యములకు బోమని మనము గట్టి చేయవలయును. మనకుఁగల తగవులను స్నేహితులవలలమునను బెద్దల మూలమునను వీర్యకొనవలయును. మనోజనులారా! నేను జూపిన యభివృద్ధిపద్ధతుల ననుసరింపుడు; అందువలన మీ భాగ్యము గురుత్వము అతిశయించును. కొందొకనాఁటికిఁ బప్పుక మనము బ్రాహ్మణమిత్రులకంటె మచ్చదేశకువచ్చి బహిష్కరణ జాతులవారినోఁ దుల్యలగుచును. మీదేశమును మీయంతటమీరు పూర్వముగఁ బరిపాలించుకొనఁగలిగి, సంపూర్ణ స్వాధిక్య గ్రహణమునకు అర్హులగుకాలము మిక్కిలి దూరమగులేదు. అట్టికాలము తటస్థించునపుడు పతితయైన మనజాతమును లేవనెత్తి తామొనరించిన మహోద్యమమునకెంతయు సంతృప్తులయి సం తోషము గ వ్యాపము పూర్వముగ పాటకులు దొరతనము మనకు అప్పగించగలరు. అట్టిదినము కొఱకై మన మెదురుచూచుచుఁ గాలమానము దృష్టిచూచుచుకొని పరిణామంబులనును. సుహృదములారా! నాయుపన్యాసము ముగిసెను. ఒప్పితో నింతవఱకు నాయుపన్యాసము నాలించుచున్న మీ యువకులు సావధనములు. నన్ను తీయింపఁగలరనియు నేని జెప్పినదానిగ్గఱించి యంశము లుండిన వానిం దృఢయింపవలయు; విశ్వసించుచున్నాడను.

సర్వేలెంతైనను సి.రా.లుగారి మార్పు

భారతదేశ స్థితిగతుల యెడల నెట్టి నిరోధమును లేక యే వర్తించుట మంచిదని బ్రిటిషుప్రజలు ప్రోత్సహింపరు. సర్వేలెంతైనను సి.రా.లుగారు ప్రయత్నించుట రాజకీయ చరిత్రమున నొకహాస్యరసప్రధాన నాటకముగ నున్నది. వీరు తమ హిందూ యూరోపియనుసంఘపు స్నేహితులనలె గాక, హిందూదేశమును శాంతిపరుపనలెను గాని, యేమి చేయుటకు దోపక కేకలు వేయుటవలన ప్రయోజనములేదని యెరుంగుదురు. వీరు సంగతిసందర్భముల గ్రహించి వర్తించుటకు పరిస్థితుల నిర్బంధమేగాని, వ్యాజ్యబుద్ధి యెంతమాత్రమును కాదు. సమయానుకూలన ద్రుస లగు ప్రతికూలవాదు లందరికి నిదియుకలక్షణమే! కాని వీరు "తైయు" పత్రికకు వ్రాసినలేఖ జాతీయ దృక్పథముతో భారతరాజకీయసమస్యల చర్చించుట మిగుల తోడ్పడుచున్నది. యుద్ధమునకు పూర్వము భారతదేశము సామ్రాజ్యముననుండి స్వపరిపాలనము నందుట అసంభవమని తాము తలంచితిననియు, కాని ప్రస్తుతము సంభవించిన విషయములబట్టి యిప్పుడు స్వరాజ్యాశయ లభికి గొప్ప ప్రభువు ప్రయత్నముచేయు టత్యవసరమని అభిప్రాయపడితి మనియు సర్వేలెంతైనను గుడివియుండిరి. వారికి అసంపూర్ణ ప్రయత్నములు చేయుట కిష్టములేదు. ఇది చరకు మింట్లో మోరే సం స్కరణములున్న వని వారు వక్కానించిరి. ఈ సంస్కరణములు ప్రజల మానసములలో నాశలఁబురికొల్పుటే గాని క్రమాయాపకముగ నెట్టి యుపకారమును జేయకపోవుటచే విఫలము లని నుడివియున్నారు. ఆ సంస్కరణములు యథాశక్తి, భారతీయులకు యథాశక్తి గు బాధ్యత నొసంగవలెను. స్వపరిపాలనోద్యమము నెవ్వరును తృప్తికరంజేరరు. సర్వేలెంతైనను గూడ దీనిని తూర్పిభావముతో జూడక, తక్షణమే యా విషయమై కృషిసంఘటతైచుకర మనియు, భారతీయులెంతవఱకు స్వపరిపాలనార్హులై యున్నారో నిరూపించు టత్యవసర మనియు గ్రహించిరి.

ఇచ్చటనే వీరికి నూతనముగ తోచిన సంస్కరణములు భారతీయుల సంతృప్తమానముల చేయుచున్నవి. ఈ పూర్వ ప్రతికూలవాది బ్రిటిషుప్రజలను నమ్మింపజాలక పోవుచున్నారని మనము గ్రహింపవలయును. ఏలయున, సర్వేలెంతైనను గారి దృక్పథము మారినప్పటికిని, హిందూదేశమునందలి రాజకీయభృద్ధయ సామర్థ్యమును తెలిసికొనజాలవచ్చును. ప్రజాస్వామ్యాభివృద్ధికిని, స్వాతంత్ర్యక్షేణమునకును సంక్రమము గల్గుటకు బ్రిటిషువారికి ప్రోత్సాహ మొసగిన నియమములను వేర్కొనుచు, రష్యాదేశ విప్లవమును మొసపాటేమియా కమిషను నివేదికమును ప్రపంచమున చలించు నూతనాశయముల బాగ్గాన భారతీయుల ప్రోత్సాహ పరచుచున్నవని హిందూదేశజాతీయవాదులు పలుకుచున్నారని వీరు నుడువునట్టి మాటలు నడవ్రయు. కాని యీ విషయముల నన్నిటిని వీరు సరస్వభావముతో పరిగణింపలేదు. భారతజాతీయవాది యీవిషయములు తనవాదమున కనుకూలముగ నుండుటచే నిట్టి యుద్ధములు చేయుచుండుటలేదనియు, అతడు రాజకీయవసరముల బట్టి మాత్రమే మోచించుచుండుట లేదనియు, బ్రిటిషువారికి హృద్యమై, ప్రతిమానపుడు నభిలషించు రాజకీయ స్వాతంత్ర్య భావములే ప్రోత్సాహపరుపబడి అతడు వర్తించుచున్నాడనియు సర్వేలెంతైనను గారు గ్రహింపవలసియున్నది.

పట్టణేతర భాగములలో ప్రజాభిప్రాయము వ్యక్తీకరింప బడుట లేదని సర్వేలెంతైనను గారు నుడువుటచే వారి అజ్ఞానము లెల్లమగుచున్నది. గత రెండు వత్సరముల నుండి ప్రజలమకుచ్చు ఆందోళనమును బట్టి చూడ, రాజకీయ స్వాతంత్ర్య భావములను, జాతీయభిమానమును పట్టణమందను, పట్టణ యందును యెల్ల మానసముల నాకర్షించినవని తెలియకపోదు. పట్టణము, పట్టణములను తమభావముల వ్యక్తీకరింపటకు తగిన సాధనమును మాత్రమే యన్నేసింపుచు నన్నుచు గ్రహింపకయే భారతదేశ సంస్కరణమునకు గదరిగిన వారి ప్రయత్నములు విఫలము లగుటకు సందియము లేదు. మూల్యాన్యూగారికి హోమురూబ సమితివారి అప్రీతై సంతకములు చేయుటకు సంయుక్తరాష్ట్రములలో ప్రజా సమావేశములు జరుగుచున్నవని "పయోమియరు" పత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఇటీవల బొంబాయి రాష్ట్రమున జరిగిన ప్రజాసమావేశములలో పత్తెల నుండియు, మండలము నుండియు, అనేకులు విచ్చేసిన సమాచారము నెరింగియున్నచో ప్రస్తుతరాజకీయ స్థితి యెల్లరకు నుబోధకము కాగలదు. ఇది అల్పసంఖ్యాకుల యాందోళనము కాదు. ప్రజాసామన్యమున విద్యాధికులు లేకపోయినను, వారి కష్టములను, ఆరసరములను వారు గుర్తెరింగియుండిరి. కావున నిది ప్రజలందరి యామాదమువడసిన ఆందోళనమని స్పష్టమగుచున్నది. వీరు తిను కెన్నికాస్వాతంత్ర్యముండిన నే గాని తమమాతృము చే కూరదని అభిప్రాయపడుచున్నారు. సర్వేలెంతైనను సి.రా.లుగారి విషయముల గ్రహించిన యెడల, వీరిచ్చట్లున నింకను నునాంభానములను గలిగియుండు గని నోచుచున్నది. బొంబాయికాగ్రానికల్ పత్రిక.

ప్రజాభిప్రాయములు

(-0-)

ఉపవిలేఖకులకు సూచన.

ప్రజాపండుగ-ఉత్సవ అలీషాగారు; ఆశ్వగంధ (నెన్నేరుగడ్డ); శ్యాంకలకు ఒకచిన్న విభావన. వీనిని ప్రకటింపజాలము. ఆం. ప. సం.

I

సిమెంటు పరిశ్రమ.

అయ్యో, సిమెంటు సున్నము పరిశ్రమకు రాజమహేంద్రవర ప్రాంతములందు నుంచి సరుపాయములు గల వని తెలిసినది. దయయించి ఈ సంబంధమైన యంశములు అంచనలు మీకు తెలిసికొంతవఱకు తెలుపజేయదన. నిశ్చయించి, యెక్కువ విషయములు తెలిసికొనుటకు గ్రంథములు ఇతరమార్గములు సున్నయెడల వానిని సంబంధము తెలుపజేయదన.

ఏ. లక్ష్మణస్వామి.

II

గంజాంముండల గ్రంథభాండాగార సంఘము.

అయ్యో, దైవకటాక్షమునను దేశభిమానుల ప్రోత్సాహమునను ఇప్పటి కిరువది, పుస్తకభాండాగారములు మా మండలంబున నెలకొల్పబడి యుండుటచే క్రిందటి నెట్టెంబరు మాసమున మా మండలగ్రంథాలయ ప్రతినిధులెల్లరును మాపురంబున సమావేశమై మైతేరున నొక సంఘమును స్థాపించి భాండాగారాభివృద్ధికి చాటుపడుచుండు యెంతయు సంతోషము. వీరినెల 17-వ తేది శనివారమున తమ ప్రథమ సమావేశమును వరహాగిరి వేంకట జోగయ్యపంతులు గారి యాధిపత్యమున చిత్రపురంబు నందు జరుప నిశ్చయించి, విద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడు వెక్కువ విషయములనుగూర్చి చర్చించెదరని విషయమైనది. కావున, ఆంధ్రవేద్యపుస్తక భాండాగార ప్రతినిధులందఱును నాటిసభకు విచ్చేసి మా మండలంబున విద్యాభివృద్ధి దినదినాభివృద్ధి చెందునట్లుపై సంఘమువారికి కాశ్యాత్సాహమును కలుగజేయుదురు గాకయని నమ్ముచున్నాము.

బరంపురము మద్దూరు సూర్యనారాయణ రావు.

III

ఆంధ్ర వేద్య మహాజనసభ

అయ్యో, మైతేరు వేద్యకులజులందరుగూడ గడచిన సంవత్సరము గుడివాడలో జరిగిన కృష్ణాజిల్లా సభతోనాటు సభ జరుపుట అందఱెరిగినదే. ఆ సమయమున కొన్ని తీర్మానములు చేసి సభను ఏర్పాటు జరుపుటకు తీర్మానించిరి. ఈ సంవత్సరము జిల్లాసభ జరిగినది గాని యీ సభచేయుటకు ఏర్పాటులు చేయుచున్నట్లు కనిపింపదు. ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమునకు తీర్మానాదేశము జరుగుచున్న యీ సమయమందు మన కులస్థులు మిన్నకుండట భావ్యము కాదు. మనసంఘ దురాచారముల నాపుటకు మనకుకూడ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము గావలసి యున్నది. కావున వేంకటేశ మనవారందఱొకచో సమావేశమయి కాంగ్రెసును స్థిరపరచుటకై సంగ్రహములకు ఇష్టమును దెలుపుచు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యముకొరకు పాటుపడవలయును. సమయము తప్పిన లాభము లేదు. కార్యదర్శిగా నియమింపబడిన గుడినేన సుబ్బయ్యగారు వీని విషయమై పాటుపడ పార్థికులు. ఆరంభశూక్త్య చుపించుకొనక సభ ఏర్పాటు జరుగు ఏర్పాటులు చేయుట మంచిది. ఒక కళావంతుడు.

IV

ఆంధ్రవిద్యాభివృద్ధి, బందరు

అయ్యో, 1. మైసభ డిసెంబరు 23, 24 తేదీలయందు జరుపబడును. 2. హైస్కూలు డిపార్టుమెంటులో నొకరిని కాలేజీ తరగతులలో నొకరిని ప్రతినిధులుగా పంపజేయవచ్చును. 3. రెండుమాసాలకు మొదలగు విద్యాభివృద్ధి లాహవ్యసంఘ సభ్యులుగా చేర్చుకొనబడుదురు. 4. "ఆంధ్రవేద్య" అను నంశముమీద 5 పద్యములు బాగుగా వ్రాయగల విద్యార్థికి బహుమాన మొసంగబడును. ఆంధ్రవేద్యభావయందును ఆంధ్రభావయందును వాగ్ధాటి చూపగలవారికి కాలేజీ హైస్కూలు తరగతులను తామువచ్చును లేక బహుమానము లొసంగ

బడును. ఈక్రింది యంశములలో ఏయంశముమీద నైనను వ్యాసము బాగుగా వ్రాయగలవారికి ఒక శతావధిక మొసంగబడును. (1) విద్యాభివృద్ధి సంఘపాఠశాల (2) కిలని ర్యాణము (3) సాంఘిక నేత. 5. ఏ బహుమానమున కైనను ప్రయత్నింపవలసిన మాకు డిసెంబరు ఒకటవ తేదీలోగా డెలియజేసి వ్యాసములను పద్యములను మా కార్యాలయమునకు ఒకటవ తేదీలోపుగానే యందునట్లు పంపవలెను.

తల్లాప్రగడ రామారావు, కార్యదర్శి.

V

గాంధీ మహాశయుని ప్రణాళిక

అయ్యో! దేశీయులపాలిటి కల్పతరువై యవతరించి భారతీయుల శ్రేయోభివృద్ధికి పడరాని పాట్లు పడి కష్ట నిష్ఠురముల కొర్రు పూనిన సత్కార్యమును నెఱవేర్చువలె నన్న వీక్షా పరత్వమును వహించి స్వప్రయోజనమును వదలుకొని, ఆశేతు హిమాచల పర్యంతము కాశ్యోత క్షీరిని బొందుచున్న మహర్షి గాంధీ గారి మహాజనులందు మా గంజాము మండలంబున చేవ్రాల్లు చేయించుటలో మా కెక్కువ విఘ్నములు సంప్రాప్తమైన నని తెలుపుట కెంతయు చింతిల్లుచున్నాము. "జిప్సో" "ఆంధ్ర ప్రణాళిక" పత్రికలు మదరాసునం దెట్లు బ్రాహ్మజేతనోద్యమమును జూపుచున్నవో, అట్లే మాపురము గూడ బ్రాహ్మజేతనోద్యమమున రెండవ మదరాసువలె కొందరి నాయకులచే ప్రబలియున్న విషయము పత్రికా పాఠకులగు మీ కందరకును విదితమే. యావద్భారత దేశీయ మహాజన సభ స్థాయి సంఘ సభ్యులను మా పురపాలక సంఘాధ్యక్షులను ఉన్నత న్యాయవాదులను నగు శ్రీయంత పి.పి. పాత్రో, బి.ఎ. విఎస్. గారు గూడ ఆ పవిత్రమైన మహాజనులందు చేవ్రాలు చేయుటకు నిరాకరించు యెంతయు శోచనీయము. ఇది నిజముగా వారి కొక భయంకరమైన పనివలె గానబడి యుండవచ్చును. అలహాబాదునందు కొలది దినముల క్రిందట దేశీయ మహాజన సభ స్థాయి సంఘము వారు సమావేశమైనప్పుడు ఈ పాత్రో గారే ఆసీదెసెంటుమ్య గారికి దక్షిణ భుజమువలె నుండి యా పుణ్యకలి కెంతయో తోడ్పడి రన్న విషయమును విశ్వసనీయులైనవారిచే వినియున్నారము. వీరే గతమాసమున విక్రమోలునందు జరిగిన బ్రాహ్మజేతన మహాజన సభలో గూడ ఎక్కువ ప్రాముఖ్యముతో బనిచేయలే దనియు వినుచున్నారము. "గోడ మీది పిల్లి" వలె మెలంగుచున్న వీరి చర్యలు మాపురజనులకు క్రొత్తవి గావకుటలో సందియం బేమున్నది? ఆహా! కాల మహిమను ఏమని కొనియాడగలము? కాల మేరీతిని ఋతు భేదములచే మారుచుండునో అట్లే మానవుల స్వభావములు వారి భాగ్యములు వారి సంపదలు వారి కీర్తి చంద్రికలు గూడ తారుమారగుచుండును గదా!

మా కష్టము లేమని విన్నవింప కొనగలము. మా మండలంబున గల యాంధ్రసోదరుల స్థితిగతులు నానాటికి కళంగుడు దుర్భరముగా నున్న కనువిషయము మీ రెఱుంగనిదిగాదు. విద్యాభివృద్ధి లగు మా యత్నశీలసోదరు లిటీవల కటకమునందు మాపురమునందును జరిపిన సభలలో గాంధీ మహాశయుని ప్రణాళికను గూర్చి యాలోచింపకపోవుట వారికెంతయు అవమానకరము గాదా? విద్యాభివృద్ధి లగు ఈ ప్రముఖులు మాపురమానమున కెంతని విచారింపగలము? ఎంత విద్య నేర్చినను ఆ విద్య అనుభవమునకు రానిచో నిష్ఫలమౌజనమే గదా! ఉత్కల సోదరుల మనంబులు, భాషాప్రయుక్త గావ్యవిషయమై యాకర్షింపబడి యుండుట తప్ప, తమ సోదరులగు దేశీయుల మేలును గోరకుండుట తప్పని నే వ్రాయవలెనా?

ఇట్టి సమయమున కొందరిచే ప్రభాసురంబగు లని పిలువబడుచున్న మా మండలకర్త గాహి వాట్రిక్ గారు, ఆంధ్రోత్కలకుల భిన్నాభిప్రాయములను గలగజేయదలచి కాబోలును, చిత్రపురము తాలూకాయందంతటను ఉత్కలభాషయే న్యాయస్థానములందు గూడ ప్రధానభాషగా నుపయోగింపవలె నన్న పట్టుదలతో నున్నారని వినుచున్నాము. ఇట్టి యిక్కట్ల పాలుగుచున్న మేము పరమేశ్వరుని దయచే గాంధీ మహాత్ముని మహాజనులందు పండ్రెండు వేల చేవ్రాల్లును చేయించి ధన్యత గాంచితిమి. మా మండల జనసంఖ్యను బట్టి చూడ ఈ సంఖ్య అంతగా అనుకూలమైనది గాకున్నను మా మండలమువారాభాగము నొందలేదు. మిక్కిలి కార్యశూరతతో ఈ పవిత్రకార్యమును చేయించిన మా మండల సోదరు లెంతయు మందనీయులు.

దేశ సేవకుడు.

VI

నిర్బంధావాసములు.

అయ్యో, మాంట్లగూఢాచారి కచ్చినాడు. మహమ్మదాలి సౌకదాలిగార్ల గతియేమి? బంగాళాదేశమునందు నిర్బంధావాసమును అనుభవించుచున్న నూరులకొలది సోదరుల గతియేమి? నామీనుమీద వీరలను విడుతురనియు, దీనినిగూర్చి విచారణ జరుపుటకు బంగాళారాజధానియందు నొక సంఘ మేర్పడుననియు వింటిమి. అట్టి సంఘమునందు పనిచేయుటకు మన రాజధాని యందు కొందరు సిద్ధముగ నున్నారని నుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు తాతగారు వ్రాసియుండుటనుగూడ గనియుంటిమి. తరువాత వీని విషయమున తాతగారు లేమి పనిపూనిరి? ఆరవింద ఘోషా కృష్ణస్వామిశర్మ లజపతిరాయి గార్ల సంగతియేమియునది? ఆలీసోదరుల విషయమున ఇండియాగవర్న మెంటువారిలో బిసెంటుమ్య ప్రసంగించి విఫలమనోరథురాలియునది. హైకోర్టులోను ప్రీవికౌన్సిలులోను దావాతెచ్చుట యుక్తమని ఈమె సలహానిచ్చుచున్నది. ఈ సలహాను మన మంగీకరింపవలసినదేనా? బిసెంటుమ్య ను విడిచి ఆలీ సోదరులను విడువకుండుట న్యాయమా? ఇంగ్లాడుపై యుద్ధమువెడలిన ఐర్లాండు సేనుఫెనరులకన్న మనసోదరు లెక్కువ యపరాధమును చేసిరా? వారిని కారాగార విముక్తులం గావించి మనవారిని నిర్బంధముననుండ నేల? మహమ్మదాలి అధ్యక్షుడు గాకుండ మహమ్మదీయ మహాసభ జరుగునా? ఆసభ జరుగ నపుడు దేశీయ మహాసభ ఏల జరుగ వలయును? మహమ్మదీయ సోదరులకు దుఃఖరాయక మగుదినము హిందువులకు సంతోష దాయకము కాగలదా? ముమ్మాటికిని కాజాలదు. మనకర్తవ్యమేమి? హిందూమహమ్మదీయ నాయకులు కొందరు తత్త్వజ్ఞులు ఒకసంఘముగా నేర్పడి మనమనోవేదనను ఇండియాగవర్న మెంటు వారికి నివేదించుచు నిర్బంధితుల నందరను మాంట్లగూఢాచారి యాదేశమునకు వచ్చుటోపుగ విముక్తులంజేయవలయునని నివేదించవలయును. అందుకువారు తప్పక సమ్మతించును. అనిబిసెంటు గారు. అడుగుటకును మనదేశీయుల డుగుటకును భేదముగలదు. వారందరు కియ్యకొనలేని మాంట్లగూఢాచారి మనము మనసిచ్చి మాటాడజాలము. స్వరాజ్యమువచ్చినచేమి, రాకున్నచేమి? మనసోదరులకు స్వేచ్ఛ రావలయును. గవర్న మెంటువారు మన మనవిని నిరాకరించుచో మహమ్మదీయమహాసభ జరుగరాదు. దేశీయమహాసభ జరుగరాదు. స్వరాజ్యమునుగూర్చి మంత్రిగారితో యాభారముజరుపరాదు. సత్వరము సాత్వికనిరోధ వ్రతము నవలంబింపవలయును.

దేవులకల్లె స్వామిశాస్త్రి.

మాంట్లగూఢాచారి చెన్నపురి లింగాయతుల

డిప్యూటీమన్.

చెన్నపురి లింగాయతుల సభ యొకటి ఆరులు మాంగర వీధిలో నున్న వీరశైవాశ్రమమున 7 వ తేది బుధవారమునాడు సాయంకాలము ఆ. సం. 1917, బి. ఎ., బి. ఎల్., హైకోర్టు వకీలు గారి యధ్యక్షతక్రింద, ప్రస్తుతపు లింగాయతుల రాజకీయ స్థితిగతులను విశ్లేషించి మాంట్లగూఢాచారికి డిప్యూటీమన్ పంపుటకు సమకూడియుండెను. మండలంబుల నుండి సభ్యుల నేకులు వచ్చియుండిరి.

(1) రాజభక్తిని వెల్లడించుచు, మిత్రులందరికి విజయము కోరుచు, మాంట్లగూఢాచారికి స్వాగతముండునను మొక తీర్మానమును, (2) తమకుప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య పరశ్వయిన గోళ్లగారికి కృతజ్ఞతాభివాదము లప్పించుచు, స్థానిక స్వపరిపాలన సంస్థలలో తమకు ప్రాతినిధ్యము కావలెననియు స్థానిక శాసనసభలో తమ కిరువురు ప్రతినిధులందఱు ననియు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచు ఒక తీర్మానమును, (3) యునా సంతరము నిర్బంధ ప్రారంభోచితవిద్య ననుగ్రహించి వెనుకబడియున్న తమజాతి విద్యాభివృద్ధి ప్రత్యేక సౌకర్యములు కల్పింపవలెనని యొక తీర్మానమును ఆమోదింపబడిన వెనుక (4) కడపటి తీర్మానము నందు రిచుపక్షమున మిహారియనును తయారుచేయుటకు డిప్యూటీమన్ పంపుటకు ఈ క్రింద పేర్కొనబడిన వారెన్నుకొనబడిరి:—(1) మాగప్ప, బి. ఎ., బి. ఎల్., (2) నంజప్పశెట్టి, బి. ఎ., బి. ఎల్., (3) చనవీరశెట్టి, (4) సిందిగి సిద్ధప్ప (5) ఎ.కె. బి. కొట్రబసప్ప, (6) టి. హెచ్. ఎం. హోకే బసవరాష్ట్ర, (7) క. చిక్కబసప్ప, (8) బో. గిద్దప్ప, (9) బి. నంజప్ప, ఎమ్. బసవయ్య, బి. ఎ., బి. ఎల్., గాల్గు.

మహమ్మదాల్లి పాకతాల్లి గార్లు

గొప్ప ఆత్మీయక సభ.

నిన్న సాయంత్రము 5-30 గంటలకు గోల్డెన్ హిల్స్ డాక్టరు ఎస్. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి ఆధ్వర్యమున...

రాజకీయ నేతల కందరకు 'క్షమాపణ మొసంగబడు' నని ఇండియా దొరతనమువారు ప్రకటించినపుడు...

మొదటి తీర్మానము.

"ఆల్-సోదరుల నింకను వదిలిపెట్టుట ప్రజల కసంతృప్తి కరముగ నున్నదిగాన వారిని పెట్టిన వదలదలెనని ఇండియా దొరతనము వారిని కోరుతున్నాము.

చేయుటలో మొక మంచిపని చేయగలిగిన వారు సోదరుల ని మోచనమును చెందవ మంచిపనిని గూడ ఏల చేయుటకుందు రని ప్రజల అసెంబ్లీయవారు పేరు నడిపిరి.

సోదరులు మొదటినుండియు రాజభక్తిని ప్రకటించుచున్నార. కామ్రేడు ప్రతికూల ప్రకటించుటలో వారధికమగు రాజభక్తిని వెల్లడించెడి. మారు సి. వి. డి. యుద్ధోగిమాటల యందు విశ్వాసములేదు.

సోదరుల రాజభక్తి నెవ్వరు కావడాలరు. మాట నరునకు వారి సామర్థ్యాతి క్రియాశీలత మగునని తలం తము. ఈ గొప్ప దొరతనమున కీసత్వము లిరువురు వెల్లువలచేయ గలుగుదురు? ఇట్టి వైధియమును దొరతనమువారు మాపుటచే వారి అధికార గౌరవమునకు భంగము కలుగుచున్నది.

నిష్పంపవాసునకు మతాభిమానము కావలసింది. ఈ యుద్ధమున చతుమునకెట్టి ప్రకృతియును లేదు. జ్యోతిసు మిశ్రమండలివారును క్రైస్తవులేయు యుండి ఒండొరులతో పోరాడుచుండగ నిందు మతసంబంధ మేమి? మహమ్మదీయు క్రైస్తవమతముల కిప్పుడు పోరాటమేమియునులేదు.

దొరతనమువారు కలంబించిన విధాన మ శాంతిప్రీ కరము. ఇది అనాలోచ్యత్యము. కాన మనము విడుదలచేయవలెనని కోరుతున్నాము. మన ఆందోళనము కేవలము కాస్త్రాని గుణ్యము గాన దొరతనమువారు విడుదలచేసి తమ దర్బారున్ని ప్రకటించవలెనని జి.ఎ. నటేశుగారు నడిపిరి.

రెండవ తీర్మానము.

"ఆల్-సోదరుల కేవలము పూర్తిగా పరిశీలించుటకు నిర్ణయ పాటిస్తూ లేక వేరొక జడ్జిలను నియమించవలెను. వారు పూర్తిగా పరిశీలించి దొరతనమువారికి తెలిపెదరు. వారి తీర్మాన మంగీకరింపవలెను" అన నీ తీర్మానమును ఆల్-సోదరులు గుంపుగాంచిరి.

హిందూదేశమున తక్కినవరులువారి కెంతైనా రాజభక్తియందు మహమ్మదీయులు తీసిపోవువారు గాన కాన దొర రాజభక్తి సంకల్పింపవలెను. మహమ్మదీయుల కందరి కిది వారియందు సంపూర్ణ విశ్వాసము గలగు గాన కామరూప్య.

మృచారిగారిని అఖిలభారత మహమ్మదీయ సంఘాగ్ధుని గాను మహమ్మదీయ ప్రతినిధిసంఘ సభ్యునిగా నియోజించిరి. కాన దొరతనమువారు మువ్వకు భారతీయులగు జడ్జిలను (సివిలియను జడ్జిలకు సి.వి.డి. సంబంధముండును గాన వారు పనికిరాదు) నియమించవలెనని గొల్. రంగాచారిగారు నడిపి ఈ తీర్మానము ననువదించిరి.

మూడవ తీర్మానము.

"వ్యాయస్థానచర్య జరుపుటకును అవసరమైన క్రీమీ కాన్సిలుకు అప్పీలుచేయుటకును ఈసభవారి రంగీకరించి అందు లకు కలయుననుచు హిందువులును మహమ్మదీయులును గూడ కలసి సమకూర్చవలెను" అను తీర్మానమును సభకు హు క్మేనుగా గుంపుగాంచిరి. 180 వత్సరముల క్రితము మహమ్మదీ యులు ఆంగ్లేయవిద్యార్థినికొనుటై యున్నప్పుడు ఇప్పటివారి దృష్టికి విద్యావిహీనులుగ నున్నపుడుగూడ వేలకొలది మహమ్మదీయులు ఆంగ్లేయులపక్షమున స్వభాతీయులవలె పోరాడి క్లయిపు ప్రభువులున్ను వారికి విజయములను కలిగించిరి.

దేశభక్తులకు సుప్రసిద్ధ వ్యాయవాదు లుచితముగనే ఈ కేసులో పనిచేసెదరు గాని క్రీమీ కాన్సిలు అప్పీలు చేయుటకు ధన మధికముగ కావలసి యుండును. ఇందులకు నిధి ఏర్పరుపబడినది. చాలమంది భూవిరాళముల కొనగిరిగాన ఎల్లరును ధనసహాయము చేయవలె నని చంద్రశేఖరయ్యగారు నడిపిరి.

మొదట మనము అలహాబాదు ప్రాజెక్టులో చర్య జరుపవలెను. దేశరక్షకకాసన మక్రమ మని వారే తీర్మానింతురు తీర్మానించుటకు మనము ఆంగ్లేయదేశమున నశిలు చేయవలసి యుండునని సత్యమూర్తిగారు నడిపిరి. తీర్మాన మంగీకరింపబడినది.

శ్రీమతు కలతలను గూర్చి సామర్థ్యాని తెలుపు తీర్మానమును అధ్యక్షు లుపాదించిరి. హిందువుల పక్షమున మహమ్మదీయులకు క్షమాపణమును తెలిపి. తీర్మాన మంగీకరింపబడినది.

(0)

క్రొత్త రాజభవనము.

తెలువానగర సంస్థానమున పూజపురము గుర్గయ వైది ఒక క్రొత్తరాజభవనము కట్టబడినది. సేతులక్ష్మీరాయ రాణిగారును; ఆమెభర్తయగు రామకృష్ణరాయ కోయిగో తంపురాజుగారును నిర్మించుటకు ఈ రాజభవనము నిర్మింపబడినది.

పూజపురము గుర్గయవైది కట్టబడిన యీ రాజభవనపు మేడవైకెత్తువారికి తూర్పున రి, రి, మైక్లడూరులో నున్న తమై చెట్టుచేరులలోనిండి చూచుటకు మహారాముగ నుండు పటమణికుమారులు పశ్చిమమునకు చాల దూరములోనున్న అకేడియా సముద్రమున లీల దృష్టచరకురుకు. ఉత్తర దక్షిణములకు కనుచూపునేక పచ్చని వరిసాలములు గన్పట్టును. రెండుదిశలకు యీ వరిసాలములకు వెనకను కృత్తులులతో నిండిన కొండలు పచ్చని గోచరమగును. కోటకుండి యీ భవనము నకు చక్కని నిర్మాణ ఒకటి చేయబడినది. మూర్ఖాగ్ధు చూచుటకు నీలులేకుండ దట్టమైన చెట్లు ఈమార్గమునకు ఇరుప్రక్కలను వెంచబడినది. రాజభవనమునకు సేవార్థము ఉత్తర దిశ కుంచబడినది. భవనపు పశ్చిమదిశకు నాయరు వైశ్యపు సేవార్థములకు గృహములు కట్టబడినవి.

భవనమునకు చుట్టును ఒక వెద్దతోట చేయబడినది. ఇందు ఆనేకవిధములైన ఫలమొక్కలు ఫలకృత్తులు మొదలగునవి నాటబడినవి 25 మాసముల క్రితము కట్టబడినది యగుటవలన భూమిసాంకంత మైనదని వేరే చెప్పవలసరములేదు.

ఇట్టిచోహోమగు తోటయందు గట్టబడిన యీ భవనము చూచుగోడలలోని భాగములై రాజసంతతిలోని వారిది యైవులును వ్రాయించుటకు నిశ్చయింపబడి చిత్రపట లేఖనము నియమింపబడినది. హిందూదేశములో చిత్రపట లేఖనమునందు భువన గాంచి పతకములు మొదలగు బహుమతులను బడసి క్రితకేసులయిన రవివర్మగారు సోదర పుత్రులగు కె. ఆర్. రవివర్మగారు చిత్రపట లేఖనములను గావించుటకు నియమింపబడినది తెలియుచున్నది. కుంగురూరులో తయారు చేయబడుచున్న ఒక విశ్వమైన యిటికలతో భవనపు నేల సేర్పబడుటచే భగవంతుడు మరలంతా భగవంతులతో మున్నది. ఈ భవనము కట్టబడుటకు రెండు సంవత్సరముల క్రింద తలంపబడి పని ప్రారంభింపబడి కొన్ని దినముల క్రితమే ముగింపబడినది.

ఆంధ్రపత్రిక

1917 సం॥ నవంబరునెల 16-వ తేది

శుక్రవారము

* హిందూదేశము
వాంఛించున దెద్ది ?

I

మాంటాగూగారు హైందవుల కోర్కెల గను గొనుచున్న ఈ సమయమున, జీవన సత్యముగారు వైశిష్టికక్రింద నూతన గ్రంథమును ప్రకటించుట యవయోగికిముగ నున్నది. స్వపరిపాలనోద్యమ చరిత్రమించువిపులముగ వర్ణించబడియున్నది. స్వపరిపాలనావిశ్వకతి ఆంగ్లప్రముఖులుచే నిన్ను నేడు గ్రహించబడియుండలేదు. మారువత్సరముల క్రిందట మార్క్సిస్టు ఆఫ్ హిస్టోరియన్ గారు "అజతి కాలములో ఇంగ్లండు దేశము, క్రమక్రమముగను, ఉద్దేశరహితముగను ఆక్రమించిన హిందూ దేశము పై, తన యధికారమును విస్తరించవలసిన కాలము సమీపించును. కాని ప్రస్తుత మట్టి విస్తరణము సాధ్యముగాదు. అధికార త్యాజ్యపుముహూర్తము గర్వపడదగిన తరుణమే. ఆ సమయము సంతసము నకు గారణము. ఏలనన, ఆంగ్లదేశ పరిపాలనము, దేశీయులను న్యాయపథముల ద్రోక్కునటుల జేసినదను సంతస మెల్లర నావహించును." అని వ్రాసిరి. ప్రసిద్ధి చెందిన శర్. ధామసు మన్రో గారు 1824 వ సంవత్సరమున వ్రాయుచూ, పరాధీనితనమున దేశము జాతీయ జీవనమును గోల్పోవు ననియు, అట్టి పరిస్థితి హిందూ దేశమునకు సంభవించుట హంధ్యమియుగాదనియు చెలిపిరి. 1833 వ సంవత్సరమున బార్టరుచట్టము గూర్చి కామన్సుథలోను ప్రభుత్వ సభలోను తీర్మానము చేర్చ జరిగినది. ఆ దర్జును పరిశోధించి, ప్రత్యేక పరిపాలక జాతి పరిశోధి యుండుట అభివృద్ధి కముగాదని ప్రముఖులలోను చక్కణించిరిని గానించు చున్నది. మొకాతే ప్రభు హ సమయమున పరికిన గంభీర వాక్యము లెల్లరకును చెలిపియె యున్నది. వారి యిల నుడివిరి. "పాశ్చాత్యవిజ్ఞానము గ్రోలినపిమ్మట భవిష్యత్కాలమున భారతీయులు పాశ్చాత్య ప్రతిస్థాపనలనొసగమని గోరవచ్చును. అట్టి ఫలితమును నే నెప్పుడును అడగించను. అట్టి ఫలితము సమకూరుచో, ఆంగ్లదేశ వారిత్రమున యది మహోత్సాహస్వసమయము." అట్టి సమయము నేడరుదెంచి నది. కాని మొకాతే ప్రభువువలె నిది మహోత్సాహస్వసమయమని దలంచు ఆంగ్ల హైందవు లెందరి సమయమున గలరు? ఛార్లరు చట్టపు ముఖ్య సూత్రము ననుసరించి, హైందవులు తమ మతము చే గాని, జన్మచే గాని, దేశసంబంధముచే గాని, వర్ణవ్యత్యాసముచే గాని యీస్టు ఇండియా కంపెనీలో యుద్యోగము బడయుట కనష్టము గాజాలరు. అక్కటియధికారులు చెలిపినటుల, హిందూ దేశమున ప్రత్యేక పాలకజాతి యుండజనదు. మత భేదము గాని వర్ణ భేదముగాని యుద్యోగవ్యత్యాసము రాజుకదు.

ఆంగ్లోలోకమునకు బోవువారికి మంచి యుద్దేశములకు గోరత యుండ దని ఆంగ్ల సామ్యము గలదు. ఛార్లరు చట్టపు సూత్రములు నిరాజేవ లేయము లంచునను, అమలులోనికి రాకబోవుటచే,

ఈ చట్టము న. వి. నోరేయిగారి ప్రభుత్వము పై పట్టిన అభిమానము.

ప్రజలకు నిరుపయోగకరము లయ్యెను. అందుకై చట్టమును 1853-వ సంవత్సరమున తిరిగి సవరింప వలసి వచ్చెను. జానువ్రైలు గారా సమయమున తమ రోషము నీ తీరున వెల్లించుచుండిరి. మొకాతే ప్రభువుగారు వర్ణ, మత విభేదములు ప్రభుత్వోద్యోగుల కడ్డు గలిగింపవని చెలిపియుండిరి. కాని నిజ మారసిన, చట్టమునకు బూర్వము యర్హత లేని ప్రజల కెవరికిని, చట్టమునకు విముక్త కూడ యుద్యోగ మొసగజడలేదు. కేమిరానుగారు నుడివినటుల, 1833-వ సంవత్సరపు చట్టము భారతీయుల కందరికిని ఉద్యోగావ్వతను ప్రసాదించినను, ఇరు నది వత్సరములలో నొక్క భారతీయుడైనను నూతనచట్టము ననుసరించి యుద్యోగము బడయలేదు. అయిదు వత్సరములకు చిమ్మట, ప్రభుత్వ సంస్కరణము గూర్చి శాసన ముపపాదించుచూ, వైకౌంటు పార్లమెంటుగారు నుడివినవాక్యములు అప్పటి పరిపాలకుల విశాలహృదయమును సూచించుచున్నవి. వా రీ తిని ప్రసంగించిరి. "ఏ దేశమున కళలు శాస్త్రములు ప్రప్రథమమున జననము గాంచెనో, అట్టి దేశపు ప్రజలు, ప్రాచ్యప్రపంచము నాగరికతతో దులదూగుచున్న సమయమున నాగరిక మన నేమియో ఎరుగని స్థితియందుండిన యీ ద్వీపపునివాసులచే పరిపాలించబడుట, విచిత్రమును పురిగొల్పక మానదు. ఇట్టి యున్నతాధికారమును ఆంగ్లద్వీప జాతులకొసగునపుడు, అందుకు దగిన విధులుగలవని పార్లమెంటుసభ గుర్తెరుగవలెను. ఇక్కార్యము అఖండ బాధ్యతతో గూడుకొని యున్నది. అధికసంఖ్యాకులగు భారతీయుల భావిదశసంతను భగవంతుడు ఆ గ్లదేశము చేతనుంచుట, ఆంగ్లదేశమందలి మధ్యమ తరగతి వారలు హిందూదేశమునకు వెడలి ద్రవ్యార్జనము గావించుటకు మాత్రమే గాదు. అట్టి యధికారము నొసంగిన యీశ్వరుని యుద్దేశము మహిమాన్నత మయినది."

ఈ యుద్దేశము కంపెనీ వారి పరిపాలనము క్రింద ప్రజల స్వేచ్ఛముల రక్షించుటకై విశాల హృదయాలగు సాంస్థానములు సత్ప్రయత్నముల గావించిరి. అటుపిమ్మట దేశము కీర్తిశేషులగు విక్టోరియా రాణిగారి పరిపాలనము క్రిందకు చేరినపుడు, ఆ యుద్దేశము ప్రచురించిన ప్రకటనమును స్వీకరించి నపుడు, యీ నాటికిని ప్రజల మానసము బుప్పొంగు చుండును. ఆ ప్రకటనమే, బ్రిటీషు ప్రభుత్వముపై ప్రజానురాగమును బోనియక కాపాడుచున్నది. భారతీయుల ఎడలను, తదితరుల యెడను సమాన భావమునే గనుపజుచెదమని ఆమె ప్రకటించెను. భారతీయులకును తదితరులకును ఎట్టి భేదము జూపజడని ఆమె వాగ్దానము జేసెను. బ్రిటీషు పరిపాలనా చారిత్రమును శ్రద్ధతో పరిశోధించిమేని, ధర్మ సూత్రములను ప్రకటించుటలో లోపము గన్పట్టును. కాని భారతదేశమందలి అధికారు లా ప్రకటనముల నాచరణయందు తెట్టుటలో ఎల్లప్పుడును సంకుచిత భావముతోనే మెలంగుచుండిరి. విక్టోరియా రాణిగారి ప్రకటనమును, అధికారు లందరు హర్షించుచునే యుండిరి గాని, ఆ ప్రకటనమునకు ప్రథమమున విచారిత్రము సూచించ సాహించినది కర్జనప్రభువని నుమవవచ్చును. ఎడ్యుకేషన్ క్రమము, జూజిక్రమము విక్టోరియా రాణిగారి ప్రకటనమునే తిరిగి స్థిరీకరించిరి. ప్రభుత్వ ప్రకటనములను అధికారులు తృణీకరించుచున్న విషయమై, ఆంగ్ల ప్రముఖుల నేకులు తీవ్రమగు యసంతృప్తి నపుడపుడు వెల్లడి జేయుచుండక పోలేదు. భారతీయులను అజ్ఞాన దశయందుంచినపుడు వారిని బైకి రాకుండ జేయుట సాధ్యమగును గాని వారికి విద్య మొసగి

ప్రభుత్వ విధానము గూర్చి ఉదారాభిప్రాయములను వారి మానసముల జొప్పించుచున్న ఈ సమయమున, అజ్ఞానాంధకారముగ్గు లగువారిని పరిపాలించిన విధమున పాలించుట నిష్ఫలమని గౌరవనీయులగు మాంటు మ్రావట్టు ఎల్ఫిన్స్టన్ గారు 1850 సంవత్సరమున చెలిపియుండిరి. సర్ జాను మార్క్సమును ప్రసిద్ధపురుషుడు, భారతీయులను ఉన్నత స్థానమున కెక్కుకుండజేసి, అఖండ సామ్రాజ్యమును నిలువజేయుట దుస్సాధ్యమని హెచ్చరించెను. సర్ జాను లారెన్సుగారు 1854-వ సంవత్సరమున నీ తీరున వాక్రుచ్చియుండిరి.

"భారతీయులు తమ స్వవహారముల కరిపాలించుకొనుటకు సమర్థులై యున్నారు. సాంఘిక భావము వారిలో దృఢముగ నున్నది. ప్రతిగ్రామ సంఘమును ప్రజాస్వామికపరిపాలనమునకు దార్పణముగ నున్నది. ఈ సంఘములు హిందూదేశమున శాశ్వతోపయోగము నిచ్చుచున్నవి. అందుచే నే విధమున జూచినను ప్రభుత్వకార్యక్రమమును సాధ్యమగు సంతవరకు ప్రజలకే విడిచిపెట్టుట శ్రేయస్కర మని గానించుచున్నది." వై వాక్యములు నుమవబడి ఏబది మూడు వత్సరము లయినది. ఈ కాలమున, విద్య విద్యాలయములు వెలసినవి. విద్య దేశమందంతటను విరివిగ వ్యాపించినది. ప్రాచ్యపాశ్చాత్యనాగరికములకు సంఘర్షణ గొనసాగినది. దేశీయమహాజనసభ రాజకీయ పరిజ్ఞానమును దేశీయులలో వ్యాపింపజేసినది. ప్రతి సంఘము తన స్వేచ్ఛముల గూర్చి దృఢముగ నడుగ ప్రారంభించినది. ఇట్టి తరుణమున గూడ త్యాగరాయశ్రేష్ఠిగారి వంటి వారు, భారతీయులు స్వపరిపాలనము కనష్టమని జాటుచున్నారు. వీరి వాక్యములు నిరాధారములయినను గావలెను. లేనిచో ఏబది వత్సరముల క్రిందటనే స్వపరిపాలనాత్వతనెందిన భారతీయులు, తమ యర్హతను పిమ్మట కోల్పోయియైనను యుండవలెను. ఈ రెండు విషయములలో నేది యథార్థమో పాఠకులే యూహించుకొనవచ్చును.

భారతీయ రాష్ట్రవిభజనము

ఈ విషయమై నిన్నటి ఇండియను పేపర్ల యట్టు పత్రిక యిటుల వ్రాయుచున్నది.

"మద్రాసు బొంబాయి రాజధానులలోని కన్నడులును, కూర్మనాదలి కన్నడులును గలసి హిందూదేశమున భాష నాధారము జేసికొని రాష్ట్రనిర్మాణము గావించవలెననియు, కర్నాటుల కొక ప్రత్యేక రాష్ట్ర మొసగవలెననియు ప్రభుత్వ కార్యదర్శికి విజ్ఞప్తి నంపిరి. ప్రస్తుత రాష్ట్రములు సహజ విభాగములను సూచించుట లేదని వారు నివేదించిరి. కాంగ్రెసు సభయు మహమ్మదీయ సభయు 1916 వ సంవత్సరమున నేర్పరచిన సంస్కరణ విధానమును వీరు సంపూర్ణముగ నంగీకరించు చున్నారు. కాని 'హిందూదేశ స్వపరిపాలనా సమస్యతో భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభాగ సమస్య అవినాభావసంబంధము గలిగియున్న దని మా యభిప్రాయము. రాష్ట్రస్వాతంత్ర్యపు పూర్వ లాభముల ననుభవించవలె నన్న, భాషల ననుసరించి దేశమును విభజించుట ముఖ్యపరము' అని వీరునివేదించిరి. స్వపరిపాలనాయము ఫలముగాంచుటకు స్వపరిపాలనా సమస్యతములగు వివిధ రాష్ట్రములుండి, యవి కేంద్రప్రభుత్వాధికారముక్రింద నుండుట యవసరమని కాంగ్రెసువిధానము సూచించుచున్నది. అట్టి రాష్ట్రస్వాతంత్ర్యము ఫలదాయకముగ కరిగింపవలెననిన రాష్ట్ర నిర్మాణము భాషలనుసరించి గావించి తీరవలయునని

కర్నాటక రాష్ట్రములలో చేరువుగనున్న కన్నడ జిల్లాల విస్తీర్ణము 80,597 చదరపుమైళ్లని తెలియుచున్నది. ఇందలిజనసంఖ్య 64,40,895 అని మదింపు చేయబడినది. ఈ కన్నడజిల్లాల గలిపి ప్రత్యేకరాష్ట్రముగా నిర్మించి, ప్రభుత్వమునకు రాజ్యాంగశాసననిర్మాణసభల నొసగవలయు నని వీరు కోరుచున్నారు.

కర్నాటకరాష్ట్రవిషయమై చర్చించుటకు ఈ నెల 8 వ తేదిన భార్యారు పత్తనమున గొప్ప సభ కూడెను. వివిధరాష్ట్రములయం నుండి కర్నాట ప్రతినిధు లేతొదిరి. రావుబహదూర్ వి. జి. జోషి గారగ్రాసనాధికత్యము వహించిరి. కర్నాటరాష్ట్రమును నిర్మించుటకు వైన దెలిపిన విధమున మాంటాగూగారికి విజ్ఞప్తి నంపుటకు తీర్మానింపబడినది. ప్రత్యేక కాంగ్రెసు శాఖను కర్నాటదేశ మున కిమ్మని దేశీయ మహాజన సభా సంఘమును గోరుటకు తీర్మానము గావించబడెను. అట్టిలో జరుగు రాజకీయసభా ప్రతినిధుల కీ విషయము గూర్చి తెలుపుటకును, లోకమాన్య తిలకు మొదలగు మహారాష్ట్రనాయకులకు ఆశయమును వెల్లడించుటకును ఉత్సాహపూరితులగు కార్యదక్షు లుపబడిరి. ఈ విషయము గమనించినచో, కర్నాటలు అన్యసంఘముల వారి సానుభూతిని బడయుటకై ఎట్టి ప్రయత్నముల గావించుచున్నారో వెల్లడియగును. అయిన వత్సరముల నుండియు ఆంధ్రరాష్ట్రము కొరకై కృషి సలుపుచున్న ఆంధ్రనాయకు లీ కార్యమున కింతవరకును బూనకయందుట శోచనీయము. కర్నాటలు చర్యల గాంచియైనను, వీరు సాతము నేర్చుకొనుట యుజ్యుక్తము. కర్నాటలు మహారాష్ట్రుల సానుభూతి నేకాక, ఆంధ్రుల సానుభూతిని గూడ గోరుచున్నారు. ఆంధ్ర ప్రపంచము కర్నాటలు యద్యమముతో సానుభూతి గలిగియున్నదని కర్నాటక సభ వారు తెలుపుచున్నారు. వారి యద్యమాభివృద్ధికి, వాపురు పట్టాభివృద్ధి తాముయ్య గారు సాయముజేసు వాగ్దానము జేసినందులకు తమ సంతసము తెలుపుచున్నారు. ఆంధ్రప్రపంచము తరపున, కర్నాటోద్యమము నకు సంపూర్ణా మోదము నిడుమూలముగ తెలుపుచున్నారము. కృష్ణాజిల్లా సంఘమువారు తమ సంస్కరణ విధానమున భాషైక రాష్ట్ర విభాగ సూత్రమును జేర్చిరి. ఇటులనే ఆంధ్రదేశమునందు ప్రతిపక్షాంశమును, ప్రతి పక్షమునందు నొక్క దినమున సభల జరిపి కాంగ్రెసు విధానమునకును 'రాష్ట్ర'నిర్మాణ సిద్ధాంతమునకును సంపూర్ణా మోదము సూచించి, ప్రభుత్వ కార్యచర్యకి తుఫ్రీవార్తల బుపుట యవసరమని వేరుగ జెప్పవక్కరలేదు. నిన్నటిదినమున మాంటాగూగారికి బంపబడిన ప్రథమ రాయబారమునందు, ఢిల్లీ రాష్ట్రమును సామాన్యభావ సాంఘికజీవనము ననుసరించి నిర్మించి, అందు రోహిల్ ఖండు, ఆగ్రా, మిరజ్జు అంబాలా మండలముల జేర్పవలయునని కోరబడినది. ఇటులనే ప్రతిభాష మాటలాడువారును, రాష్ట్రసిద్ధాంతమును మాంటాగూగారికి సవేదించినచో, భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర నిర్మాణము సుసాధ్యమగును. ఇంకనుమేల్కొంచనిభాషాసంఘములనివిషయమై యుద్బోధించవలసిన భారము ఆంధ్రనాయకులపై నిలచి యున్నది. ఈ భారమును ఆంధ్రనాయకులెపుడు నిర్వహించెదరు? సర్ జేముస్ మెస్టను గారు గూడ, దేశము భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రములుగ విభజింపబడుటయే గమ్యస్థానమని నుడివి యుండిరి. ప్రజలను ప్రభుత్వోద్యోగిగలను యేకాభిప్రాయమును తెలుపుచున్నపుడు, కృషి లోపముచే ఫలితమును జారవిడువగూడదు.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద వైద్యసమ్మేళనము

ఈ నవంబరు నెల 17,18,19 తేదీలను బెజవాడయందు జరుగును. ఆయుర్వేదవిషయములను గూర్చి చర్చించబడును. ఆయుర్వేద వైద్యులును వైద్యాభిమానులును రా బ్రార్థితులు. మంచి వసతు లేర్పడుపబడును.

మాంటాగూగారికి విజ్ఞాపనములు
ప్రభుత్వకార్యదర్శికి విజ్ఞాపనముల తెలుపుట నిన్నదినమునందే దారంభమయినది. ప్రారంభము శుభసూచకముగానే యున్నది. ఢిల్లీ భారతీయ సంఘము వారును, పంజాబు మహమ్మదీయ సంఘము వారును కాంగ్రెసు విధానమున కామోదము దెలిపిరి. దేశాభివృద్ధి కనువగు నాశయము లెవ్వయో, ప్రతికూలము లెవ్వయో మాంటాగూగారు గ్రహించెదరుని నమ్ముచున్నాము.

చెన్నపురి ఆయుర్వేద కళాశాలలు—శ్రీ బాబ్బిలి మహారాజగారి దానము
శ్రీ బాబ్బిలి మహారాజగారు మహారాజశ్రీ రావు సర్ వేంకట శ్వేతచలకతిరంగారావు బహదూరుగారు జి. సి. ఎస్. ఐ. ప్రసన్నులై చెన్నపురి ఆయుర్వేద కళాశాల పోషణార్థమై రూ 1000 లను దానము చేసిరిని తెలుపుటకు సంతసము గలుగుచున్నది. వైద్యరత్న వండిత డి. గోపాలాచార్యులవారు రాయుర్వేదకళాశాలను విశేషమైన వ్యయప్రయాసములకు లోనై నిర్వహించుచున్న విషయము సర్వత్ర తెలిసియున్నది. ఆయుర్వేద కళాశాలకు పాలకులవలన బోషణము గలుగునని నమ్ముట కవకాశములు లేవు. ఆయుర్వేదోద్ధరణము స్వదేశ ప్రభువులవలనను ప్రజలవలనను గలుగవలసియున్నది. శ్రీబాబ్బిలి మహారాజగారి వలెనే ఇతర మహారాజులును జమీందారులును నాయుర్వేద కళాశాలను బోషించి ఆయుర్వేద కళోద్ధరణమునకు దోడ్పడి స్వీయధర్మమును నిర్వహించెదరు గాత!

కృష్ణాజిల్లా బోర్డు పరిపాలనా నివేదికము
జిల్లాబోర్డువారు ఈసారి 14 సభలు జరిపిరి. ప్రతి సభయందును అధికారాధికార గ్రుహము విస్తారముగ హాజరైరిని వివరము నంతయును చూచుచున్నది.
ఏలూరు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షుడు నిర్ణీతకాలము కంటే 4 రోజులు తక్కువగా తమ అధికారముక్రిందన్న గ్రామములను పరిశీలించెను. బందరుతాలూకా బోర్డు అధ్యక్షులగు నేమూరి వేంకటసుబ్బారావుగారును ఏలూరు తాలూకా బోర్డు అధ్యక్షులగు తమతమ ధర్మములను సమగ్రముగ నిర్వహించిరిని పరిపాలన నివేదికములన నువ్వక్తము. వీరెతరులు జ్ఞాకునియులు.

ప్రారంభపు నిలుక కలుపుకొని మొత్తము 26,06,116 రూపములు జిల్లాబోర్డువారు వసూలుజేసిరి. 16,48,010 రూపములయ్యమైనది సంస్కారాంతమున 9,58,106 రూపములు నిల్వ తేసినది. పాతకాలలందు శీతములు నిలికికంటే చాల తక్కినవి. తమిళులో సంపూర్ణమాధ్యమికపాతకాలండుటచే ఆదాయము తగ్గినదని తెలుపబడినది. భీమవరములో నవీరముగమిడునవారు మాధ్యమికపాతకాలను నెలకొల్పుటచేతనే భీమవరములోనున్న ఆసంపూర్ణ మాధ్య కపాతకాలను గణపవరమునకు మార్చుటచే పాతకాలాదాయము తగ్గినది నన్నపూరుతాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులు తెలియజేసిరి.
ప్రాథమిక పాతకాలలందు గూడ ఆదాయపు రాబడి తగ్గినట్లుకానించుచున్నది. ఈసారి 10 ప్రాథమికపాతకాలల క్రొత్త నెలకొల్పబడినది. ఒకపాతకాల మూడుబడినది. క్రొత్త పాలకొల్లు గ్రామమున వైద్యులను మొటి ణ్ణాపించబడినది.
వైద్యులయమునకు సంబంధించినమంత్రిసాన వీయేట 955 ప్రసవములందుపనిచేసియుండిరి. ఈసారి 8 శుభజనముతల్లకుచే

మంత్రిసానల పని తగ్గినదని జిల్లా వైద్యాధికారి తెలుపుచు న్నారు. కాని జననపు తక్కువ ఎంతవరకు ప్రయుగమునంచు డి.వో యూహించవలసినదే! జాతివైరము కూడ రెండవ కారణముగ జూపబడినది. భోపాటులందులలో శ్రీలకు పిల్లలకు టికాలుజేయుటకు శ్రీలకు నియోగించవలెనని జిల్లా వైద్యపారిశుధ్యాధికారి నూచించియుండెను. వీరి నూచన సమంజసముగ నున్నది. కాని జిల్లాబోర్డువా రీవిషయమును ఏల గ్రహించలేదో తెలియటలేదు. 1929 స్తగకు స్సోట కము సోకినది. 616 మంది మృత్యువాతంబడిరి. నిరుటికంటే ఈవిషయ కలరా రోగము భయంకరముగ వ్యాపించినది. 3880 మంది కలరాచే నీడింపబడిరి. 1959 మంది మృతులైరి.

పాలకొల్లు యూనియను పంచాయతీ గ్రామ నీటిరస తిని గూర్చి మూడుసంవత్సరములనుండి స్థానికుల ఇంజనీరు పరిశోధన గావించుచునేయుండెను. ఇంతవరకు పశ్యవసానము తేలలేదు పాలకొల్లులో త్రాగుటకు మంచినీరు లేవంపక ప్రజలు పరితపించుచున్నవారు. మంచినీరును గూడ లేవు. రామగుండ మొకటి గలదు. ఊరిలోనున్న ముడికెసిరంతయు దీనిలో ప్రవహించుచున్నది. జేకోకదిక్కు లేక ప్రిజ వీ నీటినే త్రాగుటచే బోడగార్లు మొదలగురోగములకు పాల్పడుచున్నవారు. తక్షణము నీటి సదుపాయమును కలుగజేయుట ముఖ్యవసరము. ఈ గ్రామము క్రమక్రమముగ అభివృద్ధిని గాంచుచున్నది. వర్తకమునకు ఆలవాలమై పరగుచున్నది. ఇంచుమించుగ పత్రసమిని నడువదగును. గ్రామముకూడ ఆరోగ్యస్థితియుండు లేదు. గ్రామమంతయు దోమలయము. జ్వరములకు వెట్టిపేర. గాన ఆరోగ్యస్థితిని కూడ విచారించి గ్రామపాశుభ్యమువిషయమై శ్రద్ధసహించవలసియున్నది.

ఈ జిల్లాకు రెండవ పశురోగ విశ్లేషణయమును ఏర్పరుచుటకై ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. జిల్లాలో ముఖ్యపాట లన్నియు బాగున్నదని వ్రాయబడినది. డెబ్బా గ్రామములయందు మాత్రము రోడ్లు దుస్థితియుండున్నది. డెబ్బా గ్రామములయందు కంకరరోడ్లు లేవండుటచే జిల్లాకు చాల నష్టము కలుగుచున్నది. గాన జిల్లాబోర్డువారి విషయమై శ్రద్ధబూనవలయును. పల్లెలందు రోడ్లన్నియు మట్టి రోడ్లగుటచే చాల పాడుగవున్నవి. వీనిని కంకరరోడ్ల గ మార్చుట తుత్తము.

విద్యాభివృద్ధి కానించదు. ప్రజారోగ్యమునకై తగు ఏర్పాటులు చేయబడలేదు.

పంచముల నిమిత్తము నెలకొల్పిన పాతకాలలందు గూడ విద్యాధులగుంఖ్య తగ్గుచున్నది.

జిల్లాబోర్డు పరిపాలనము తృప్తికరముగ నున్నట్లు కానించదు. మంత్రిసానలను తరలీచుచేయవలసియున్నది. వైలోపములన్నిటిని జిల్లాబోర్డువారు సరియొకొ నెదరని నమ్ముచున్నారు.

(0)
ఉద్యోగ సమాచారములు:—ఆగష్టు 7 వ తేదీనుండి మొదటి గ్రేడు డిప్టీకలెక్టరు జనుతి రామయ్యపూరుగారు ఉద్యోగమునుండి విడుదలయైనందున ఎ. ఆర్. నేడంగుడిగారు మొదటి గ్రేడుకును, కె. జ్ఞానముపిళ్లెగారు 2 వ గ్రేడుకును, కె. రాఘవేంద్రరావుగారు 3 వ గ్రేడుకును, టి. శ్రీనివాసరావుగారు 4 వ గ్రేడుకు నున్నవి వివాదముగారు 5 వ గ్రేడుకును, నయ్యగారు 6 వ గ్రేడుకును, టి. అబ్బాయి నాయుడుగారు 6 వ గ్రేడుకును, ఉద్యోగవృత్తి యొసగబడిరి. ఆగష్టు 16 వ తేదీనుండి పల్లె కృష్ణారావు పంతులుగారు ఉద్యోగమునుండి విడుదలయైనందున పి. సీతారామయ్యగారు మొదటి గ్రేడుకును, రా||బి|| పి. నారాయణమూసగారు 2 వ గ్రేడుకును, మ. యాకూబ్ సాహెబు బహదరుగారు 3 వ గ్రేడుకును, వై. వి. శ్రీనివాసయ్యగారు 4 వ గ్రేడుకును, వ. ఇబ్రహీంసాహెబుగారు 4 వ గ్రేడుకును, కె. అనంతకృష్ణయ్యగారు 5 వ గ్రేడుకును, టి. ఎన్. వెంకటస్వామినాయుడుగారు 6 వ గ్రేడుకును ఉద్యోగవృత్తి యొసగబడిరి.

వృత్తాంతములు

క్రొత్తపైనికులు:—ముద్దారంభమునుండియు ఈ సం॥ రం ఏప్రిలునెలవరకును చెన్నపురి రాజధానినండి 19-20-వేల నుండి నేనలా చేరిరి. వీరిలో 15000 మంది పైనికులు తక్కిన వారు కార్మికులు నని ఆగస్టు 15 వ తేదీని పెంట్లండు ప్రభువుగారు నుడిచిరి.

శ్రీని చెఱపట్టుట:—సుబహ్యుక్తము అను నత డొక శ్రీని చెఱపట్టుట కోలారు ఏ దీవిజను స్వేచ్ఛలుమేజస్త్రీలు గారి యొద్ద పోలీసు వారిచే కేసుచేయబడెను. మేజస్త్రీలు గారు కేసు విచారణ చేసి సుబహ్యుక్తమున కొక సంవత్సరము కఠిన శిక్షనువిధించిరి.

దీపావళి:—కోయంబత్తూరులో మహమ్మదీ వ్యాధి భయములు మిక్కిలముగ నుండినను దీపావళి ఉత్సవము యథాప్రకారముగానే జరిగెను. ఆదివారమున చాలమంది హిందువులు క్రొత్త శోనకులనుధరించి తమతమ గృహములలో పండుగచేసికొని పిండివంటల వారగించిరి. ఆదివారమున వానమరయుటచే పల్లెటిగ్రామములవారు నగరమునకు రావైరి. రాత్రి 9, 9 గంటలకు నడుమ బహువీధి చూడసాంపుగ నుండెను.

ఉరిపోసికొనట:—కోలంబోలో వెన్ డా అను పేటలో సొక సందులో సొక కూలివాడును వాని భార్యయు కూతురును నివసించుచుండిరి. ఆ శ్రీకి తన భర్తయందు విశ్వాసము లేక పోవుటచే నతడామెతో గత ఆదివారమున తగవులాడెను. ఆ దినమున అక్కరాత్రియం దామె ఉరిపోసికొని మరణించెను. ప్రాణము పూర్తిగ బోవుటకు ముందు ఆమె రోదనమును విని ఇరుగుపొరుగిండ్లవారు అచ్చట ప్రోగుపడిరి. వారందఱును ఆమె ఉరినితప్పించిరి గాని యామె మరణము తప్పినదిగాదు.

ఫోన్ పరికరము:—సింహళము లోకలు తారా నగరమున ఎఫ్. ఏ. సిల్వా అనునతడు తాను దండెరా తోటలో తోటయజమాని ఇ. సి. హాకిన్సగారియొద్ద నపు కరిచేసినట్లును ఆయన తనవనికి గుంతెంచి తనకిచ్చినట్లును యొక యోగ్యతాపత్రమును వ్రాసుకొని వానివైని ఇ. సి. హాకిన్సగారి చేవ్రాలును ఫోన్ పరికరమును. ఆ దొంగ యోగ్యతా పత్రమును ముటగామూ తోటయజమానులకు కనపడచి వారి యొద్ద కొలుపునకు దుదిరెను. కొంతకాలము గడచిన వెనుక ఆతడు చేసిన దొంగతనము బయటపడినందున వానిపైని కేసు చేయబడెను. వానికి 9 మాసములు కఠినశిక్ష విధింపబడెను.

సంధ్యచీకటి దొంగలు:—కోలారులో మరీకపురము పోలీసువారు ధర్మలింగ మను 17 సంవత్సరముల హిందువునొక నిని పట్టుకొనిరి. వాడు 5 దినములు పోలీసుస్టేషనులో నుంచ బడెను. తానును మరొకడు బాలురును కలసి 22 పర్యాయములు సంధ్యచీకటివేళలలో నిండ్లలో దొంగతనములు గావించినట్లు అతడు ఒప్పుకొనెను. అందుపైని తక్కిన యిరువురు దొంగలునుకూడ కట్టుకొనబడిరి. వారు మార్చి గృహములనుండి దొంగిలించిన యాస్త్రీలో సుమారు 150 రూ॥ లు విలువగల యాస్త్రీ వారియొద్ద పోలీసువారు కనుగొనిరి. ఈ నెల 19 వ తేదీని పీఠందరును మేజస్త్రీలుగారి యెదుట వెల్లబడుదురు.

టర్నెన్ ట్రైనుత్రాగి ఆత్మహత్య గావించుకొననెంచుట:—కోలంబోలో క్రీష్ణియను పెరారా అను వాని కుమారుడు ఆల్ బర్న్ పెరారా అను వాడు తనతండ్రివై తిరుగు బాటనరించి నందున కేసుచేయబడెను. మేజస్త్రీలు గారు కోర్టుకు రావలె నని వానికి నోటీసును పంపిరి. నోటీసు అందుకొనిన తరువాత ఆత్మహత్య చేసుకొనుట కతడు టర్నెన్ ట్రైనును త్రాగెను. అది వెంటనే తెలిసికొనబడి దాని విరుగుడునకు చిక్కినచేయ బడెను. ఆ బాలునికి 2, 3 దినములకు స్వస్థత కలిగిన వెనుక వానిని పోలీసు వారు పట్టుకొని మేజస్త్రీలుగారి యొద్దకు తీసుకొని పోయిరి. ఆత్మహత్య గావించ నెంచినందుకు వానికి 10 డెబ్బలు శిక్షవిధింపబడెను. తండ్రివైని యింకొకపర్యాయము తిరుగుబాట నరించిన కఠినమైన శిక్ష విధింపబడునని వానికి ఆజ్ఞ యొసగబడెను.

దొంగ లై సెన్సు:—నందియగ్రామముగనిలో కూలిపనిచేయుచుండిన రామన్ అనువాని లై సెన్సులిక్లను అలాపియియును స్వామి అనువాడు సంపాదించి దానితో గనిలో కూలిపనిని సంపాదించెను. గనిలో కూలిపనిచేయుటకు అతడు తగియుండలేదు. ఒకమర త్రిప్పబోయి మతియొకదానిని త్రిప్పటచే మరయొక కూలివానికి కొన్ని గాయములు తగిలినవి. కాని ప్రాణభయము కలుగలేదు. వాడు సుమారు రెండు మూడు మాసములు పనిచేసినవెనుక వాని దొంగలై సెన్సు బయలుపడినందున వానిపైని గనుల మాపర్షెంటుగారు కేసుచేసిరి. కోలారు స్పెషలు మేజస్త్రీలుగారు వానికి 25 రూ॥లు జూర్యావా విధించిరి.

కల్లికోటలోని శివాలయము:—వెరక్కాలదేవస్థానము కల్లికోట జామరినుగారి ఆధీనములో నున్నది. ఈ దేవస్థానము లో సొక శివాలయముగూడ నున్నది. ఇది హిందువులకు ముఖ్యముగ తియ్యాలిలు మొదలగు జాతులవారికి మిక్కిలి పవిత్రముగ నుండెను. ప్రతిసంవత్సరమును తులసీ అను మళయాళీనెలలో సుమారు 15 వేలమంది తియ్యాలి శ్రీలు పురుషులు ఆలయమునొద్దకు బోయి దైవారాధనము చేయుచుందురు. నేటికి కొన్ని దినముల క్రితము ఈయాలయపు కోడ్డుపై తియ్యాలిలు మొదలగు గల తక్కువజాతులవారు పోకూడదని జామరినుగారు ఆజ్ఞాపించిరి. ఇందుకు తియ్యాలిలందరికిని అగ్రహముకలిగి వెరక్కాలలో సొకసభ గావించి యీ సంవత్సరము ఆ ఆలయములో పూజలు జరుపక వేరే శివలింగమును ప్రతిష్ఠ చేసి ఆలింగమును ఆరాధించి ఉత్సవసమయములో ప్రోగుపడు ద్రవ్యములలో నగము యుద్ధనిధికి నిచ్చుటకు వారు తీర్మానించుకొనిరి.

నిరంకుశాధికార మంతరింపవలెను:—పార్లమెంటు సభ్యులును ఆయుధ నిర్మాణమంత్రియు నగు వినిస్టను చర్చిలు గారు లండనునగర సమీపమున వేలకొలది పనివాండ్ర ఎదుట నిలులనుడిచిరి. నవీన ప్రపంచమున నిరంకుశత్వమునకు తావులేదు (ఉత్సాహము) ఎంతటి ప్రాముఖ్యత గలిగినవారికైనను అధికత్వముండ వీలులేదు. ప్రపంచమందంతటను ప్రజాసత్తాక మేర్పడుటకు అభ్యంతరము కలుగగూడదని ప్రెసిడెంటు విల్సనుగారు నుడిచిరి. విజయధర్మ మిదియేగాని వేదాండుగాదు. ఔజ్వల్యము ఆత్మేనులొరైను ప్రాప్త్య మున్నగు దేశములకు స్వేచ్ఛకలుగవలెను. పాశ్చాత్యదేశములలో ప్రజాసత్తాకముగల దేశముల సంఘభావ మధికమైన కొలదిని ప్రపంచమందంతటను ప్రజాసత్తాకము వ్యాపించగలదు. కాలక్రమమున ప్రపంచమున దన్నిజాతులకును ప్రజాసత్తాకము వ్యాపించవలెను. ప్రజాసత్తాకమును బడయకుండనే జాతీయు నుండగూడదు. ప్రజాసత్తాక విశ్వ మహాసంఘమున నపరాధదేశముల ప్రతినిధులకుగూడ తాహసంగ బడవలెను (డెయిలీ న్యూసుపుత్తిక)

ఒక బహిరంగసభ.—నెలముజల్లా హోమారు తాలూకా కెలకుంగలము గాపుపు మహాజనులు శ్రీసనాతన ధర్మబోధిని భజనమండలమున 13-11-17 తేది మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు సభనలంకరించిరి. అతి విజృంభణముగా శ్రీమహర్షి దయానంద సరస్వతీస్వామిలవారి గౌరవాధ్యయ శ్రీవారి ఆరాధన జరుపబడిన యనంతరము ఈసభవారు 7-11-17 వ తేది ఆంధ్రప్రదేశ్ కయందు ప్రచురించినయన్న మేరకు గంజాం జిల్లా శ్రీకాకుళం గ్రామమునగల శ్రీవైశ్యరాజును కోమటి శ్రీశ్రీ గారు నిరపరాధులై యున్నను వారికి, దివిషత్ ఆక్రీసరు జి. డబ్లియు, నెల్సుంగారు చేసిన అవమానమును అన్యాయమును గురించి యోచించిన పట్టరాని దుఃఖమును పరితాపమును కలిగించుచున్నదనియు అవినీతులగు అక్రమమును ఆగౌరవమును శ్రీవైశ్యరాజుగారికి మాత్రమేగాక ఈదేశమునగల హిందూ మతము వారి కందరికిని జేయబడిన అవమానమని భావించుచున్నామనియు సర్కారు ఉద్యోగులగు దొరగారు ఈ విధముగ అవమానపరచినది దేశీయులకు చాల అతృప్తిని, విశ్వాసభంగమును అలవిగాని మనోవేదన గలిగించునదిగా నుండుటచే, ఈ విషయమును గురించి మహాఘనత వహించిన గవర్న మెంటువారు న్యాయమును పరిశీలించి ఈ విధముగ క్రూరమైన ప్రవర్తనలు ఆచరింపకుండునట్లు వలయు ఏర్పాటులు చేయవలయుననియు, సంపూర్ణముగ రాజభక్తిగలవారు శాంతమూర్తులును అగు హిందువులకు గౌరవమును, న్యాయమును మనశ్శాంతిని గలుగునట్లు ఏర్పరచవలెననియు చెన్నపురి గవర్నరు శ్రీ వెంట్టండు ప్రభువుగారిని అత్యంతవినయముతోను రాజభక్తితోను ప్రార్థించు చున్నామనియు తీర్మానించినట్లు కె. వెంకటాచార్యులు గారు వ్రాయుచున్నాడు.

ప్రత్యేక మహమ్మదీయ సమావేశము:—గౌ॥ మహమ్మదాబ్దు రాబ్బాగారును గౌ॥ సయ్యదురజీరు హుస్సేను గారును ఆహ్వానముల సంప్రదిచే యావద్భారత మహమ్మదీయ నాయకులు లక్నో నగరమున కేసరి బాగునందు సమావేశమైరి. 200 మంది వచ్చిరి. ఆలిఫురు ఎం. ఏ. ఓ. కళాశాలా కార్యదర్శి నవాబు ఇన్సాకుఖానుగా రధ్యక్షత వహించిరి.

కాంగ్రెసులీగు విధానమునుగూర్చి వివరముగ చర్చింపబడెను. విధానము నామోదించవలెనని మురాదాబాదు మూనిసిపలు వైర్కరు యాకులుగా రుపపాదించిరి. ఆలిఫురు వక్తు ఆబ్దుల్లాగారు ప్రతిఘటించిరి. 7 గంటలసేపు చర్చ జరిగినది. చివరకు 10 మంది తప్ప తక్కిన వారందరును ఏకగ్రీవముగ తీర్మానము సంగీకరించిరి.

మాంటాగూగారికి విజ్ఞప్తిని సమర్పించుటకు యావద్భారత మహమ్మదీయ ప్రతినిధిసంఘము నియోజింపబడినది.

అర్రా కలతలనుగూర్చి స్వయముగా నచటికేగి తెలిసికొనివచ్చిన గౌ॥ సయ్యదురజా ఆలీగా రుపపాదించిన తీర్మాన మంగీకరింపబడినది. ఈసభవారి తీర్మానములను యావద్భారత మహమ్మదీయ సంఘమువారికి తెలుపుటకు గూడ తీర్మానింపబడినది.

రంగూణ్ ఆంధ్రమహాజన సభ:—రంగూణు ఆంధ్ర మహాజనసభవారు కాళాబస్తీలో నెలకొల్పబడిన ప్రాథమిక ధర్మపాఠశాలకొఱకు ఒక భవనమును కట్ట నిశ్చయించి కడచిన నెల 28-వ తారీఖున 119-వ వీధిలో ఇదివరకే ధర్మ పుచ్చుకొన్న స్థలములో కర్రి చినవెంకటరెడ్డిగారిచేత పునాదివేయించిరి. ఆసమయమునందు ఆంధ్రు లనెకులు విచ్చేసియుండిరి. భవననిర్మాణము దిశంబరు 12వతేది లోపల పూర్తి కావలసి యున్నది. కావున ఈయద్యయమునకు ఆంధ్రు లందరు సాహాయ్యము చేయుదురని విశ్వసించబడుచున్నది. ఈభవననిర్మాణమునకు మల్లాది సుబ్రహ్మణ్యంగారు తమ తండ్రి సత్యలింగంగారి మరణాంతరము పదియవ దినసంబున 2000 రూప్యములను దానపూర్వకముగా ఇచ్చియున్నారు. ఈసామ్యులలో నుండియే రు 480లకు స్థలము కొనబడినది. ఈసభవారిచే నాటక కాఖ యొకటి పాఠశాలల పోషణమునకై స్థాపించబడినది. నాటకములు జనసామాన్యమున కానందము కలుగజేయుచున్నవి. కాఖాధ్యక్షులు ఈసరికి 575 రూప్యములను పాఠశాలల పోషణమునకై యొసగియున్నారు. రాబోవు దిశంబరు నెల ౧౮ తారీఖున (అరవ దే) నిధి సహాయార్థమై సారంగధర నాటకము ప్రదర్శింపబడును. 200 రూప్యములు పాఠశాలల పోషణమునకై యియ్యబడును.

పలనిలో వరదరాజులనాయకుగారి యుపన్యాసములు:—తమ గ్రామమునకు విచ్చేసి ఒకటి రెండు ఉపన్యాసము లొసగవలె నని వరదరాజులు నాయకుగారిని పాలని పట్టణ వర్తకు లందరును కోరుటచే ఈ నెల 9 వ తేదీ సాయంకాలమున పలని నగరమునకు వరదరాజులు నాయకుగారు మోటారుబండిలో వెళ్లిరి. ఊరు వెలుపలనే వేదీయండిన చాలమంది వర్తకులు నాయకుగారికి స్వాగతమొసగి, నాయకుగారి బాల్యస్నేహితులును సహాధ్యాయులును అగు పట్టాభిసెట్టిగారు నాయకుగారి మెడలో పూలదండలను వేసిరి. పిమ్మట బాండు మొదలగు మంగళవాద్యములతో నాయకుగారు నగరమునకు దీసికొనివెళ్లబడిరి. మొదటిదినమున నాయకుగారు హిందూదేశములో ప్రస్తుతరాజకీయస్థితిని గూర్చి ఉపన్యసించిరి. దిండిగలు వాణ్యులగు ముత్తుస్వామి మొదలియారు బి. ఏ, గారు సభాధిపత్యము వహించిరి. రెండవదినమున స్వరాజ్యమును గూర్చి ఉపన్యసించిరి. కొండమంగలము మిరాసీదారుగు గుబ్బనాయకుగారు సభాధిపత్యము వహించిరి. ఈ సభయందు అన్ని జాతులవారును ఉండిరి. చెన్నరాజధానిసంఘము కాఖాసంఘమొకటి పలనిలో ఏర్పరుచుటకు నిశ్చయింపబడినది. ఈ నెల 12 వ తేదీ ఉదయమున నాయకుగారు తిరుపురమునకు వెళ్లిరి.

వైమానికదళ శాసనము
లండను, నవంబరు15:—ప్రజలసభలో వైమానిక దళ శాసనము చర్చింపబడునపుడు బెయ్యుగారు సంఘమునందు తొమ్మిద్రుగురుసభ్యులే యుండవలసినదను ఏర్పాటు బాగుగ లేదనియు, యుద్ధానంతరము వైమానిక నిచయము సామ్రాజ్య మంతటికిని సంబంధించినదిగా మారునపుడు వలసదేశీయ ప్రతినిధుల కపుడు తావుండజాలదనియు వాదించిరి.

స్థానిక చార్తరులు

(0)

జరుగజేయు సమాచారములు.

17వ తేదీ శనివారము మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు పి. ఐ. ఐ. పి. పి. మైదానములలో చెన్నపురి వైద్యసహాయక సంఘమువారి ఆటలు జరుపబడును.

అనాడు సాయంత్రము 4 గంటలకు గాడ్డను ప్రజలు సతీగారి యాజమాన్యముక్రింద క్రైస్తవచెర్చి విక్రయములు జరుపబడును.

19వ తేదీ సాయంకాలము 6-15 నిమిషములకు విక్టోరియా పురమందిరమున జె. డబ్లియు. మేడ్డిగారు చెన్నపురి మురికినీటి కాలువలనుగూర్చి ఉపన్యసించెదరు.

20వ తేదీ మంగళవారము పగలు 11 గంటలకు చెన్నపురి కానసనిర్మాణసభ్యులు సమావేశమయ్యెదరు.

అదినము సాయంకాలము 5-15 నిమిషములకు చెన్నపురి కార్పొరేషను సభాసభ్యుల సమావేశము జరుగును.

21వ తేదీ బుధవారము సాయంకాలము 4½ గంటలకు సెనేటుసభ్యుల సమావేశము జరుగును.

22వ తేదీ గురువారము సాయంకాలము 4½ గంటలకు చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయపు పట్టప్రదానసభ జరుగును.

గవర్నరుగారి యేర్పాటులు.

17-వ తేదీ సాయంకాలము 5½ గంటలకు వైద్యసహాయక సంఘమువారి యాటలలో జయము బడసినవారికి జహు మతులను పంచిపెట్టుట, సంఘమువారికి మోటారుబండినిచ్చుట 19-వ తేదీ సాయంకాలము 6-15 నిమిషములకు విక్టోరియా పుర మందిరమున జరుగు ఉపన్యాసక సభకు అధ్యక్షత వహించుట.

22-వ తేదీని మ్యూజియము నాటకశాలలో జరుగు గాత్రపాటసభకు విచ్చేయుట.

22-వ తేదీని చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయపట్ట ప్రదాన సభాధ్యక్షత వహించుట.

28-వ తేదీని క్రైస్తవయువజన సంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద సెనేటుపాఠశాలలో జరుపబడు బలప్రదర్శనమును చూడవెళ్ళుట.

క్రొత్త న్యాయవాదులు:— క. సత్య నారాయణ మూర్తిగారు నిన్నటి దినమున (15-11-17) షేక్స్పియర్ వకీలుగా నామోదింపబడిరి.

దక్షిణాఫ్రికా టపా:— ఈ నెల 19-వ తేదీ సాయంకాలము ౧౦ 5-25 ని. కు చెన్నపురి జనరలు పోస్టు ఆఫీసులో దక్షిణాఫ్రికా టపా కట్టివేయబడును.

విజయనగరమున బి. ఏ. పరీక్ష:— 1918-వ సంవత్సరము ఏప్రిలు నెలలో బి. ఏ. యందలి వ్రాతభాగము పరీక్ష విజయనగరములోగూడ జరుపబడును.

అనెగొంది రాజాగారిరాక:— రాజాసాహెబులు శ్రీమంతు శ్రీరంగదేవరాయలవారు నేటి దినమున బొంబాయి మెయిలులో చెన్నపురికి వచ్చిరి.

సవరణ:— నిన్నటి దినము పడమటి తండ్రియార్పేట రేలుపేయర్ల సంఘమున క్షిర క్రింద విజయరాఘవులు ఆనుటకుబదులు విజయరాఘవాచారి యని పొరబాటున ప్రకటింపబడినది.

స్తూడెంటు క్లబ్బు వార్షికనివేదికము:— ఈ నెల 17-వ తేదీ శనివారమునాడు సాయంకాలము 5 గంటలకు వచ్చుప్రకటనలలో గా. ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారి అధ్యక్షతక్రింద జరుపబడు సభయందు ప్రిన్సిపలు జే. సి. కోల్ ఎం. పి. గారు “విశ్వవిద్యాలయవిద్య విజ్ఞానము” అను విషయములను గూర్చి యుపన్యసించెదరు.

మరణము:— చెన్నపురి దొరతనమువారికి సహాయక కార్యదర్శులుగ నుండి కొద్దిదినముల క్రితమే మైరికాభ్యాసము నిమిత్తము పూనాకు బోయిన హర్షేగారు పూనా నగరమున మరణించిరి. 1909 వ సంవత్సరములో పీఠపాఠాదేశమునకు వచ్చి సుమారు 5 సంవత్సరములు అనిష్టాంటు కలక్టరు పనిచేయుచుండిన వెనుక దొరతనమువారి సహాయక కార్యదర్శిగ 1914 సంవత్సరమున నియమింపబడిరి.

సుకృతలక్ష్మీవిలాససభ:— ఈసభవారు ఈనెల 17-వ తేదీ శనివారము రాత్రి 9-30 గంటలకు విక్టోరియా పురమందిరమున అరవము నందు సావిత్రి నాటకమును ప్రదర్శించెదరు.

మోకోర్టున కొక అతిథి:— రేకు ఆడ్మిరలు గాంటుగారు ప్లాపు కెప్టను గారితోగూడ నిన్నటిదినమున మోకోర్టును చూడవెళ్లిరి. గాంటుగారికిని కెప్టనుగారికిని మోకోర్టు రిజిస్ట్రారు మేకిగారు స్వాగతమొసగి రిజిస్ట్రారుగారు గాంటుగారిని అన్ని కోర్టులకును తీసికొని వెళ్ళిరి. హత్యకేసు విచారణ చేయుచుచుండిన సెషన్సుకోర్టులో గాంటుగారు కొంత నేపు ఆరిరి.

కాంగ్రెసులీగు నిధానము:— గా. వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు ఈనెల 17 వ తేదీ శనివారమునాడు (రేపు) సాయంకాలము 5 గంటలకు ఆర్మీరియను వీధియందలి గోల్డేహాల్లో కాంగ్రెసులీగు నిధానమునుగూర్చి యుపన్యసించెదరు. దివానుబహదరు ఎల్. పి. గోవిందరావుపయ్యగు గా రధ్యక్షత వహించెదరు.

మేక్ డావెల్లు కంపెనీవారి చుట్టసాకర్ని చూడవెళ్ళుట:— పెంట్లండుపల్లిపుగారును, రేకు ఆడ్మిరలు గారును నిన్నటి యడయమున మేక్ డావెల్లు చుట్టసాకర్ని చూడవెళ్లిరి. ఎస్. ఇ. హూషరు, మేన్ ముఖ్యేల్లుగారు స్వాగత మిచ్చిరి. వారరటి చుట్టలను పొగాకును పులను లిలకించిరి.

చెన్నపురి యువజన సాహిత్య సంఘము:— జూర్నిటపును వరదాముత్తయప్పను వీధి నెం 55 రు గృహమున ఈ నెల 17 వ తేదీ శనివారమునాడు సాయంత్రము 5-8½ గంటలకు జి. రంగయ్య నాయుడుగారి అధ్యక్షతక్రింద సభ జరుగును. క్రిష్టియను కళాశాల బి. ఏ. జ్యూనియరు విద్యార్థి కే. చెంచురామయ్యగారు “గ్రంథములు పఠనవిధానము” అను విషయమున నుపన్యసించెదరు.

అదిద్రవిడజనసభ:— వై సభవారి యాజమాన్యముక్రింద ఈ నెల 25 వతేదీ ఆదివారమున చెన్నపురిలో సెక్ మహాజనసభ జరుపబడును. ఈ సభకు రాగోరు గ్రామాంతరముల ప్రతినిధులు 1 బ్రాడ్వే అనివ్రాసి తమ నామములను వై సభా కార్యదర్శిగారికి పంపవలయును. మహాసభను గూర్చిన విషయములు ఇటువై పత్రికలలో ప్రకటింపబడును. టిక్కెట్లులేనివారాసభలోనికి విడువబడరు.

చెన్నపురి తేయాకు సంఘము:— చెన్నపురిలోని స్టాల్లర్లకు విందులు వగయిరాలను చేయుటకు, కేరలు శ్రీలచేతనే స్థాపింపబడి వారిచేతనే నేటికొకటను కార్య నిర్వహణము గావించబడుచుండిన వై టీసంఘములో స్వగత ఆక్టోబరు నెలాఖరుకు 269 రూపాయలు విందుల క్రిందను, చుట్టులు సిగరెట్లుక్రింద 177 రూ.లును పోగా 760 రూ.లు మిగిలినవి సంఘకార్యదర్శిగారు వ్రాయుచున్నారు.

ఉచిత జ్యోతిషశాస్త్రబోధక పాఠశాల:— 1918-వ సంవత్సరము జనవరి 1-వ తేదీనుండియు కృష్ణప్పనాయక చెలువునకు అంటియున్న సిద్ధాశ్రమములో వైపాఠశాల ప్రారంభింపబడుటకు నిశ్చయింపబడినది. అన్ని జాతుల హిందువులును ఆపాఠశాలయందు చేర్చుకొనవచ్చుదురు. చేరువారు తమదరఖాస్తులను డిశంబరునెల 15-వ తేదీలోపున సి. వేంకటాచారి గారు 45, కృష్ణప్పనాయక చెలువువీధి, చెన్నపురి అనువిలాసమునకు వ్రాసి పంపవలయును.

స్వదేశీ పట్టుబట్టులు:— రాజమహేంద్ర వరము నందు చేతి మగ్గుములమీదను తయారుచేయబడిన పట్టుబట్టులు, రుమాళ్లు, తలగుడ్డలు, చీరలు మొదలగు వివిధరంగుల బట్టలు అసలుధర కమ్ముటకు సిద్ధముగ నున్నవి. స్వదేశీభిక్షాములు ట్రిప్లికేనునందు నీలి వీరాస్వామిశెట్టి వీధియందు 2 వ సంబర గృహమున (పూసా ఆసుపత్రికి సమీపమున) దయచేసి సమూహాలను పరిశీలించుటకు ప్రార్థింతులు. లేకను నిడుచిరు నామాలను తెలిపినయెడల సమూహాలు వారి గృహములకు తీసికొని రావచ్చును.

చెన్నపురి వైద్యసహాయ సంఘము:— ఈ సంఘమువారి ఆటలు రేపటిదినము (17-11-17)న పగలు 3 గంటలకు ఎస్. ఐ. పి. పి. సంఘ మైదానమున జరుగును. ఈ యాటలలో జయముబొందినవారికి పెంట్లండుపల్లిపుగారు బహుమతుల సొసంగుదురు. పిమ్మట చెన్నపురి పురవాసులందరి తరుఫునను ప్రభువుగారు వై వైద్యసహాయ సంఘము వారి కొక మోటారుబండిని బహుమతిచేయుదురు. సంఘము రెండవ వార్షికోత్సవము ఆదినము సాయంకాలమే హెచ్. ఎఫ్. డబ్ల్యు. గిల్ మన్ గారి అధిపత్యముక్రింద జరుపబడును.

ఒక విద్యార్థి:— బెంగుళూరు కళాశాలలో పట్టపరీక్ష యందు గృతార్థుడై బి. ఎల్. పరీక్ష చదువుటకు బొంబాయి నగరమునకు బోయిన వైలి వాసుదేవమూర్తి యను విద్యార్థి ఆ విశ్వవిద్యాలయపు బి. ఎల్. పరీక్షలో రాజధానికి మొదటి వాడుగా గృతార్థుడాయెను.

తూర్పుఆఫ్రికాయం ధాంధ్ర సైనికులు.

కాకినాడనుండి డి. వి. ప్రకాశరావుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు— తూర్పుఆఫ్రికా రంగమునందు డార్-ఎస్-సలాములో ఇండియన్ ఎక్స్పెడిషనరీ సేన బి. భాగమునందు ఇండియన్ రైల్వేకోరుకు సంబంధించిన సభ్యులు ఎస్. వి. రెడ్డినాయుడుగారు విశాఖపట్నమునందలి ఆంధ్ర ఎక్స్పెడిషను పత్రికలో వ్రాయుచు ఆంధ్రదేశమునందలి ఆంధ్రసామంతులు తూర్పుఆఫ్రికాలో పనిచేయుచున్న ఆంధ్రజనుల యువ యోగముకొరకు సులభమైన వ్రాయబడిన కొన్ని తెలుగు గ్రంథములను పంపవలయునని వ్రాయుచున్నారు. కడచిన ఆగస్టునుండి ఆంధ్రదేశానికి పత్రికను ప్రవేశింపము తప్పకుండ రెడ్డిగారికి పంపుచున్నాను. ఇటీవల కొన్ని తెలుగునాటకములను నకలలను వివిధవిషయముల కరపత్రములను గూడ పంపి యుంటిని. ఇతర్రాంధ్రసామంతులను పఠనీయములగు గ్రంథములను పంపవలయునని కోరుచు ఆక్టోబరు 9వ తేదీని నాకు వ్రాసిన ఉత్తరము నకలునీకొని వ్రాయుచున్నాను. “మీరు వ్రాసిన 15-8-17వ తేదీగల ఉత్తరముచేరినది. మీరు పంపితిమని వ్రాసిన కరపత్రములును, పుస్తకములు నిటీవల నాకు చేరినవి. వానిని పంపించు కనేకవందములు. 12 మాసములక్రిందటినుండి నాకున్న నియమితకృత్యములతోపాటు ఇక్కడ మనచక్రవర్తికికొరకు దేశముకొరకును పోయియున్న నిరక్షులగు ఆంధ్రులకు పుస్తకపఠనము మున్నగు విశేష సేవ చేయుటకు నాకవకాశమొసంగబడినది ఈవిషయమున నాక మితనహాయిచేసిన ఆపరిచితులకు మొదటివారు మీరే. ఆంధ్రాభిమానులు ఆంధ్రసామంతులను మీవలెనే చేయుచు నాకును ఇతరులకు వీలైనంత కాలము రాజసేవచేసి తమకును మన దేశమునకును యశమును దెచ్చుచున్న ఇతర్రాంధ్ర వైరిక సామంతులకును సహాయముచేయు బ్రాధ్నించుచున్నాను.” జర్మను తూర్పుఆఫ్రికాలో బ్రిటిషువారిచే జయింపబడిన దేశమునందు సాంఘిక సేవా విషయమున పనిచేయుచున్న హుబ్లారు ఎస్. వి. రెడ్డిగారు ఆంధ్రులందరిచేతను ప్రోత్సహింపబడగలినవారు. దేబ్బుగాని వస్తుభాతముగాని వారు కోరుట లేదు. పుస్తకములును, వార్తాపత్రికలును, నకలులును, సులభమైన తెలుగున వ్రాయబడిన చిన్న గ్రంథములను తమకు పంపవలయునని వారు కోరుచున్నారు. వారికి ఉత్తరములు వ్రాయవలెననిను పుస్తకముల బంగారుపంపనలెననిను ఈక్రింది చిరునామ ఉపకరించు.

“హుబ్లారు ఎస్. వి. రెడ్డి నాయుడుగారు, 25006, ఇండియన్ రైల్వేకోరు, ఇండియన్ ఎక్స్పెడిషనరీ ఫోర్సు, (బి) తూర్పుఆఫ్రికారంగము బొంబాయి ప్రెసిడెన్సీ ఫోర్సు మాధురగారి ద్వారా అని వ్రాయవలెను.”

నర్సారావుపేట డిస్ట్రిక్టుమునరపు కోర్టులో
O. S. 873
1916

వాది రామ రామరాజు రామయ్య ప్రతివాదులు 1 ఆకుల కృష్ణయ్య వగయిరాలు యీ నెంబరును పొంది ప్రతివాదుల వయిన చేయుబడిన డిక్లరేషన్ దావాతీరిగి 27-11-1917 తేదికి వాయిదా వేయబడియున్నది. సదరు వాయిదాసరికి 4 ప్రతివాది యగు దుర్గరాజులక్ష్మయ్య నర్సయ్యకు గల ఆక్షేపణలు. నర్సారావుపేట డిస్ట్రిక్టు మునరపు కోర్టువారియెదుట స్వయముగా గాని ప్రిడరుగారి ద్వారాగాని హాజరయి విశదపరుచుకోవలెను.
11-14-17 K. GOPAUL KRISHNIAH.

THE GREAT WAR

TELEGRAMS.

[Reuter's Agency]

Great Britain

Lord Morley's Recollections.

Two Volumes Published.

200 Pages Devoted to India.

LONDON, November 15.

In Lord Morley's two volumes of recollections which Messrs Macmillan are publishing on November 16th there are nearly two hundred pages relating to the Indian Secretaryship of State made up from weekly letters to Lord Minto with occasional connecting links. The replies are not given but their drift can be inferred and much light is thrown on the inner history of the five years of what Lord Morley calls the most delicate of the imperial problems. He claims that good mutual understanding between them never failed but the letters show frequent differences of opinion especially on the question of the constitutional relation between Whitehall and Simla and on the desire of the Indian Government to adopt stronger measures for the repression of unrest. It is now clear that Lord Morley coined the famous phrase about the Viceroy being the agent of the Secretary of State. Writing in 1906 with reference to Lord Minto's objections to the Entente with Russia on the basis of Central Asian bargaining he said that the Cabinet were determined on this course and it was for their Agents and officers throughout the world to accept it. He denied the right of the Indian Government to be fully consulted before agreement was concluded and frequently asked to be kept fully informed by telegraph of all developments. Lord Morley relates a conversation with the present King on his return from his Indian tour in 1906 attributing to him many very clear, correct and sound notions. His key word was that we should get on better if our administrators showed wider sympathy. The Prince took with a very simple and unaffected enthusiasm of all he had seen and of the splendour of our task. He talked of the National Congress as rapidly becoming a great power. The letters show how steadily Lord Morley wore down the opposition in the first place of the Ex-Office including Lord Ripon and all through of King Edward to the appointment of an Indian to the Viceroy's Council and also how he resisted the strong desire of King Edward apparently partly shared by Mr. Asquith to accede to Earl Kitchener's wish to succeed Lord Minto. His objection was that the impression made in India by sending our greatest ruler to follow the reforms would make them look a practical paradox.

The Danger is in India Itself.

Lord Morley relates that at Windsor in 1907 the Kaiser seriously put him through his paces about India when Lord Morley spoke on the impossibility of forecasting British Rule in India in the future. The Kaiser vehemently exclaimed that British Rule would last for ever. Lord Morley mentions important talks at the time with reference to the Bagdad Railway. One of the impressions the Kaiser left on the mind of everybody by his visit was that he did really desire and intend peace. A more noteworthy "Orator Dicta" is the observation in 1907 that he did not think the interests of India would suffer at the hands of the British democracy. The danger was in India itself. Both the Indian and the Anglo-Indian were about equally impracticable.

The Premier's Paris Speech.

Causes Great Sensation.

LONDON, November 15.

Mr. Lloyd George's speech in Paris has created a tremendous sensation. The House of Commons were taken by surprise and are disposed to be critical. The speech is interpreted in some quarters as betokening a desire of the Premier to interfere with the military leaders. Hence it is hoped that Mr. Lloyd George will make an explanation correcting this impression. Much interest is taken in Mr. Asquith's attitude but the latter's friends declare he is not at present seeking the premiership.

The "Daily Telegraph" refers to the political atmosphere of suspicion and denounces the attempt which it alleges is being made to bring down Mr. Lloyd George's administration.

The "Morning Post" says: A study of the speeches confirms the worst fears that Mr. Lloyd George really intends his political council to direct the allied strategy. The paper warns Mr. Lloyd George that he will have still to interfere with Generals Robertson and Haig.

The "Daily Chronicle's" "Lobby Correspondent" learns authoritatively that the speech was not actuated by hostility to Generals Robertson and Haig.

The "Daily News" in the strongest language denounces the unparalleled crime of encouraging the enemy and deterring ourselves and the shameful slur on the dead in memory of the battle of the Somme. The journal declares that Mr. Lloyd George having deposed his political rivals proposes

To Make Himself Military Dictator.

The Lobby correspondent of the "Daily News" says:—It is difficult to ignore the long current reports of controversies between Mr. Lloyd George and Generals Robertson and Haig and says there were rumours yesterday of the army Council's resignations. The papers publish a letter from Major Philip Sassoon, Marshal Haig's Private Secretary, to the Mayor of Folkestone exhorting the people of England to refuse to be diverted from the steady and relentless progress of the British armies in Flanders which is the outstanding feature of the war declaring that nothing the enemy can do on other fronts can prevent his ultimate defeat.

The DAILY MAIL says the speech was bold and candid but there were many passages which a Premier should have suppressed because they were unwise or because they represented opinion not fact.

The "Times" says that Mr. Lloyd George's object was absolutely sound but not his review of the past events especially his unfortunate suggestion that all the past

efforts of the Allies have been unwise or wasted. (This telegram was despatched before the message giving the Premier's reply to Mr. Asquith's question regarding the functions of the Inter-Allied Council published in our yesterday's issue) E. A. P.

British Press Opinion.

LAHORE, November 15.

LONDON, November 14th.—The Press gives a mixed reception to the announcement for ensuring unity of action in war time, and considers the substitution of a permanent council for spasmodic conferences as a sound step, but foresees it hopeless unless the duties of the military committees are defined. Some papers condemn the arrangement as amounting to placing strategy in the hands of politicians.—("C. & M. Gazette" special cable.)

Political Excitement Subsides.

LONDON, November 15.

Political excitement has subsided as a result of Mr. Lloyd George's statement in the House of Commons yesterday which satisfied critics that no interference with Generals Robertson and Haig is contemplated. It is now expected that Mr. Asquith on the 19th instant will deal rather with the Paris speech than the Allied Agreement which is believed to have been long under consideration as a substitute for the old unwieldy Inter-Allied Conferences. Some fears are expressed that the scheme will prove difficult to work.

Man Power and Recruiting.

Sir Geddes Proposals.

LONDON, November 15.

Speaking in London Sir Auckland Geddes described his man power plan. He said that recruiting for the army would be carried out on the basis of occupation not of age. Internal luxury trades would be most heavily drawn upon. It was nonsense to take skilled young men from aeroplane factories, shipbuilding, engineering and transportation. The war was going to call for the utmost energy of which the people were capable and there would be no margin at all. Our effort this autumn must be unprecedented. We were at present cataloguing everyone in the country.

British Effort Since the War.

A Statement in the Commons.

LONDON, November 15.

In the House of Commons Mr. Forster stated that since the war the British armies on all fronts had taken 1,66,000 prisoners and over 800 guns of which 1,01,534 prisoners and 509 guns had been taken on the western front since 1st July 1916. Since this date the British armies in all theatres had conquered or reconquered approximately 1,28,000 square miles and had also taken 80,197 prisoners and 186 guns from the Turks. The returns from Palestine were still incomplete.

Disabled Naval and Military Officers of the Dominions.

Scholarships to Study in England.

LONDON, November 15.

Reuter learns that a proposal has been submitted to the Dominion Governments regarding the provision of scholarships by which disabled naval and military officers and men from the Dominions and Colonies may be afforded facilities to undergo special one year courses of study at the Universities and schools of Technology before returning to their homes. The Rhodes Trustees meanwhile are generously providing a number of such scholarships. The Executive Committee of the Kitchener National Memorial fund is also prepared to finance twenty scholarship which are estimated to require from 150 to 250 pounds as amply covering all expenses including tuition and living costs. Scholarship nominations will be placed at the disposal of the Dominion Authorities and the Crown Agents of Colonies. Some scholars are already in residence at Oxford and Cambridge.

Air Force Bill.

LONDON, November 15.

In the House of Commons during a debate on the Air Force Bill Mr. Baird declined to limit the Council to nine on the ground of the Imperial importance of aviation after the war as it might then be desirable to have additional members from the Dominions.

British Trade Increases.

LONDON, November 15.

The value of imports in October increased by £13,191,090 sterling and of exports by £6,041,806 compared with figures for October last year.

British Postal Authorities' Intentions.

LAHORE, November 15.

LONDON, November 14th.—The Postmaster-General intends, immediately the military position admits of it, to institute aerial posts to the principal European capitals. ("C. & M. Gazette" special cable)

Portuguese Colonies.

Statement in Parliament.

LONDON, November 15.

In the House of Commons replying to Mr. Owen Phillips who drew attention to the disquietude in Portugal owing to the Labour Party's propositions to internationalise Central Africa Lord Robert Cecil emphasised that Government had not and could not have any responsibility for the proposals designed to deprive Portugal of any of her Colonies. Britain promised to defend and protect Portuguese Colonies against all enemies.

Early Summoning of Imperial Conference.

A Reply to a Question.

LONDON, November 15.

In the House of Commons Mr. Norton Griffiths asked whether in view of the fact that so many changes had occurred in the aspect of the war since the last Imperial Conference the Prime Minister would consider the advisability of summoning a conference to take place during the next three months. Mr. Bonar Law said that the suggestion was impracticable owing to the difficulties in the way of the Prime Ministers getting here but the Government fully realised the importance of keeping in the closest touch with the Dominions and they would be guided by them in deciding the time for the next conference.

France

Debate in French Parliament.

M. Painlevé's Statement.

Purpose of Council Explained.

LONDON, November 15.

PARIS.—M. Painlevé yesterday made a statement to both Chambers covering the present situation, which, he said now the Italians north-eastern front had been broken in, was still obscure. British contingents at present were spreading beyond the Alps. He affirmed that there was no doubt that the United States would join the Supreme War Council and negotiations as regards the other front would be conducted with Russia and Japan.

The purpose of the Council was to shape the general war policy of the Allies, adapting plans to resources available in order to ensure the most powerful results. The permanent General Staff would be the Council's central intelligence organ and technical adviser. The decision of the Council would embrace the field of battle as a whole and would be subject to ratification by the respective Governments. The scheme was not necessarily a final step. Critics were already demanding a single command, and he was of opinion that the War Council might lead to that. The British and Italian Governments regarded the Council as an immense step forward, upon which others might follow. A preliminary agreement had just been reached between the two Commanders-in-Chief for the extension of the British front and it would be carried out at an early date. Britain and France had just concluded a most important great economic agreement aiming at the fullest co-operation, and in future will constitute a single country as regards foodstuffs and indispensable imports. Provided we discipline ourselves, he said, and are ready to impose upon ourselves sacrifices and restrictions similar to those which the British are going to impose upon themselves, all fear of sudden crises will be averted beforehand. The country must be prepared for these further restrictions in order to release tonnage for the transport of Americans.

Extension of British Front.

Referring to the extension of the British front Mr. Painlevé said that another military problem urgently demanding attention is the extension of the British front. A preliminary agreement has just been reached between the two Chief Commanders and it will be carried out at the earliest date, which it is inadvisable to specify. Moreover, the victory on the Aisne, one of the most brilliant of the war, places some divisions at our disposal, but, in view of present military developments, there can be no question of removing fresh classes from the front. Germany is attempting by a desperate effort with all her available forces to obtain a showy victor before the end of the year. The enemy's supreme effort must be met by a supreme effort without abandoning a scrap of our military strength. M. Painlevé concluded by referring to the immense American resources, and said that the allied nations would soon be able to complete the armament of their new armies and simultaneously to develop their aerial services. The German dream of defeating the allies by the destruction of tonnage had vanished. There were difficult months ahead, but asked M. Painlevé: "Who feared to face them now?"

Vote of Confidence Passed.

The Chamber then passed a vote of confidence in the Government by 250 votes to 192, on a motion relying on the Government to assure complete unity of allied diplomatic and military action on all fronts.

Premier's Motion Defeated.

M. Painlevé's subsequent demand for the postponement of the debate on interpellations on judicial affairs, which referred to various scandals now before the Law Courts till after the Inter-Allied Conference, led to great excitement and his demand was eventually defeated by 277 votes to 186, although M. Painlevé had made it a question of confidence.

Cabinet Resigns.

Subsequently the Government resigned.

Downfall of Ministry Explained.

PARIS.—The overthrow of the Ministry was directly due to M. Painlevé's disinclination to afford a date before November 30th for interpellations on the Government's internal policy, particularly with regard to the scandals before the Courts. This resulted in such parties as the Extreme Left and Right joining against the Government. M. M. Clemenceau, Viviani, Barthoin and Pams are mentioned for the premiership. All newspapers lay stress on the fact that foreign policy was not at issue.

Russia

Reported Arrest of M. Kerensky.

LONDON, November 15.

STOCKHOLM.—A Swedish Agency learns from Haparanda that M. Kerensky entered Petrograd, but a majority of troops arrested him.

TELEGRAMS.

A Doubtful and Fuzzling Message.

LONDON, November 15.
A doubt exists regarding the significance of the Stockholm message reporting the arrest of M. Kerensky. The word which is given as "arrested" actually reached Reuter's in London as "arrested." Reuter has requested the repetition of the original message.

The Puzzling Message Corrected.

M. Kerensky in Petrograd.

LONDON, November 15.
The message from Stockholm which appeared to report the arrest of M. Kerensky has been repeated and it now reads:—M. Kerensky has entered Petrograd where the majority of troops joined him.

Provisional Government Regain Power.

M. Kerensky in Control of Petrograd, Moscow the Headquarters of Provisional Government.

LONDON, November 15.
Reuter learns authoritatively that M. Kerensky now controls Petrograd. Moscow is the headquarters of the Provisional Government.

The Leninists are holding out only in a small part of Petrograd. Otherwise, the whole of Russia is in the hands of the Provisional Government. General Kaledine is dictator in Southern Russia. The orders of the Provisional Government are being signed by M. Kerensky, General Korniloff and General Kaledine. The Allied embassies are in touch with M. Kerensky. The Cossacks have destroyed the Red Guard, which was the chief Leninist regiment. The population of Petrograd is now tearing down the Leninist proclamation.

Civil War in Russia.

STREET FIGHTING IN PETROGRAD.

Maximalists Control Capital.

LONDON, November 15.
To-day's sensational Russian wireless communique constitutes the only news hitherto received regarding yesterday's fighting in Petrograd and settles all doubts regarding who controls the capital, at least temporarily. There has been no news from the provinces. The fact that neither General Korniloff nor M. Kerensky have been captured indicates that all is not yet over. M. Trotsky is President of the Council of Soldiers' and Workers' delegates and was nominated Foreign Secretary by M. Lenin.

The Soviet Supreme.

M. Kerensky Denounced.

LONDON, November 15.
A wireless Russian statement says that M. Trotsky has issued the following proclamation:—The Workers' and Peasants' great conception of the supremacy of democracy has united the Army's ranks and decided its will. The whole country will see that the authority of the Soviets is not a passing phase but an unchangeable fact, denoting the supremacy of the Workers, Soldiers, and Peasants. Opposition to M. Kerensky is opposition to the landlords, the bourgeois and the followers of General Korniloff. It is also an affirmation of the people's right to peace and a free life, to land, bread, and power. There is no return to the past. We have still to fight and conquer obstacles and sacrifice ourselves. The way is now opened and victory is certain. Long live Revolutionary Democracy and Socialist Russia.

Russian Situation Most Perplexed.

Contradictory Reports.

LONDON, November 15.
The Russian situation is still most perplexed. The latest telegram from Stockholm dated Wednesday evening states that news from Petrograd received by indirect channels is meagre and contradictory. Some reports declare that Kerensky is master of the situation and others that he has definitely lost. The Proclamation of Maximalist Commander M. Muraviev which has been received while denying that Maximalist troops have joined Kerensky admits that they have evacuated Gatchina but only to prevent useless bloodshed. It asserts that they have taken up a defensive position near Petrograd strong enough to resist ten times Kerensky's forces. It concludes three cruisers and six torpedo boats of the Baltic Fleet manned by Maximalists are anchored in the Neva in the Centre of Petrograd prepared to bombard the Capital.

Italy

Italian Parliament Opens. SPEECH BY THE PREMIER.

LONDON, November 15.
ROME. At the re-opening of the Chamber of Deputies the Premier Signor Orlando paid a handsome tribute to the spontaneous help of the French and the British. He said that the military situation was one of exceptional gravity. Italy was at present facing the whole Austrian army and also the most powerful reserves of the German army. Behind the heroic troops stood a United people. The powerful voluntary support accorded by the allies including the United States was deeply appreciated by the whole nation. It demonstrated how close was the solidarity of the Allies. Subsequently the resolution of Signor Sossella, father of the Chamber, reaffirming faith in the Allies and the necessity for national unity to help the Army to repel the invaders was adopted with acclamation.

Failure of Enemy Attack. Splendid Defence of Italian Troops.

LONDON, November 15.
A wireless Italian official communique says:—The enemy's surprise attack against our positions from Lake Garda to Lake Ledro has completely failed and the enemy was compelled to retire. Our troops on the Asiago Plateau, occupying advanced positions on Mount Longara, having repulsed four attacks, withdrew their line further to the rear. There have been lively combats between Asiago and the Sugana Valley. Between the Brenta and the Piave, the enemy now occupies the front Tezzi-Lamon-Forzano-Arten-Fietre. There has been intense artillery firing along the Piave. Enemy attempts to cross the river at Sandomadipavo and Intestadura failed. Desperate fighting has occurred at the gage of Dipadoli and Zenson. Enemy groups penetrated the marshy region between the Piave and Vecchia where the enemy was held up. We took 121 prisoners.

Enemy Attempts Repulsed.

LONDON, November 15.
The Italian communique says:—Enemy intensified his action on our mountainous front from the Asiago to the Piave valley. We effectively resisted on Tuesday night attacks on the front through Mount Sisemol Meletta and Daanti. His attacks further north yesterday and towards front through Brenta and Cismon were repulsed. Further attacks between Cismon and Piave and at Mount Roncone were repulsed. We withdrew our advanced posts. On Mount Tomatico fresh attempts to cross the Piave failed. Units which had already crossed are being held in Zenson Loop in the marshes between Piave and Vecchia Piave.

America

Purchase of Tonnage from Neutrals and Japan.

In Exchange for Food and Steel.

LONDON, November 15.
WASHINGTON.—With regard to the negotiations with Northern European neutrals and Japan the United States have arranged to add several hundred thousand tons to ships carrying troops and supplies for the Allies. Neutrals have agreed to hand over to the allies and the United States ships in exchange for foodstuffs from the United States. Japan has agreed to sell outright a large amount of tonnage in exchange for steel.

LONDON, November 15.
NEW YORK.—A message to the Associated Press from Presidio, Texas, reports fighting between General Villa and the Government troops at Ojinaca.

General

East Africa Bulletin.

LONDON, November 15.
An official Communique from East Africa says:—Our Kilwa and Lindi forces effected junction at Ndanda. Remnants of the principal enemy force retreated in the direction of Chivata and Mviti on the Western edge of Makonde Plateau abandoning machine guns and rifles and many enemy in the hospital at Chivata.

The Decisive Front.

German View of Flanders and Italy.

LAHORE, November 15.
LONDON, November 14th.—A German General writing to the "Berliner Tageblatt" from Flanders says:—While the success in Italy evokes a joyful echo in Flanders everyone here is convinced that the most serious decision in the war will be reached against Great Britain. ("Q. & M. Gazette").

Germ-n Fraternization Repulsed.

LAHORE, November 15.
LONDON, November 14th.—A Roumanian communique says:—Russians in the Trous region fired on enemy groups which were leaving the trenches with the intention of fraternizing. ("Q. & M. Gazette" special cable)

Western Front

The Submarine Toll.

LONDON, November 15.
The French official communique says:—During the week 885 merchantmen arrived at French ports and 839 left. Two merchantmen over 1800 tons were sunk. Four were unsuccessfully attacked.

The Submarine Attacks.

LONDON, November 15.
The Admiralty says:—Arrivals during the week numbered 2125 and sailings 2307. One vessel over sixteen hundred tons and five under were sunk. Eight were unsuccessfully attacked. One fishing vessel was sunk.

Allied Shipping.

Italian Traffic and Losses.

LONDON, November 15.
During the week ending the 11th instant, Italian arrivals numbered 384 and sailings 333. One sailing vessel over one hundred tons was sunk.

German Allegation Contradicted.

LONDON, November 15.
The admiralty denies the German Admiralty's allegation that a British Destroyer was hit in an engagement off Flanders. The Admiralty explains that the German Destroyers fired a few rounds at our patrol vessels. The fire was promptly returned and the Germans immediately retired. Our patrol resumed operations.

LONDON, November 15.
Last night's French communique reported artillery actions north of Aisne in the region of Vaucouleurs and on the right of the Meuse in the sector of Apremont E. R. 1.

General Haig's communique to-night says:—Since the capture of Passchendaele great artillery activity has been directed against the village and adjacent portions of the main ridge and after Saturday's successful attack hostile shelling steadily increased in intensity on the whole of this important area culminating early yesterday morning in concentrated bombardment of great violence on our forward positions. Our artillery replied effectively but hostile shelling continued and became more intense at half past four in the afternoon and the attack reported this morning was launched. The enemy's infantry attempted to advance along Westroosebeke road but our artillery and infantry fire completely broke up the attack and our line is intact. We improved our line slightly at night northwest of Passchendaele. We brought down three enemy aeroplanes yesterday and drove down four. All ours returned.

Cannonading on the Meuse.

LONDON, November 15.
A French communique says:—There was great reciprocal cannonading on the right of the Meuse.

LONDON, November 14.
Marshal Haig's communique this afternoon says:—We drove off raiders near Polderhoek wood north of Menin Road and north of Bixchoote. The Belgians entered the German lines last night north of Dixmude and blew up concrete shelters. With regard to the appointment of General Fayolle as Commander-in-Chief of the Franco-British Forces in Venetia the War Office states that the British forces will operate under their own commanders.

LONDON, November 15.
The French communique says:—Four enemy aeroplanes were brought down and four fell out of control in their own lines. Our aeroplanes heavily bombed enemy depots and cantonments in the region of Auhausen. German aeroplanes bombed the region of Calais on Tuesday night. There were a number of civilian victims.

Palestine Front

General Allenby's Report.

LONDON, November 15.
General Sir Edmond Allenby describing the operations up to Thursday says:—The Turks on the 27th made a strong reconnaissance with two regiments of Cavalry and a thousand infantry south-west of Tulkeshia. The London Yeomanry Brigade, holding the outpost covering the railhead fought gallantly until the arrival of infantry, when the enemy was repelled with great loss. London troops and dismounted yeomanry made a dashing attack on the slit and gained the whole of the first line trenches at Beersheba, the fighting lasting all the day. The Turks in the evening held trenches a mile east, but the Fourth Australian Light Horse charged those which were eight feet deep and four wide and galloped over them ending all resistance. Tanks successfully co-operated with the Scottish and East Anglians in capturing the Gaza first line defences. Two Turkish divisions repeatedly attempted to cut off the Beersheba water supply, but our troops including Welsh and English country regiments behaved splendidly and beat off the enemy, inflicting enormous casualties. All the troops have shown a determined fighting spirit and good Staff work, whilst the co-operation of naval forces was of the greatest value. Prisoners counted up to Saturday night numbered 5,594, including 250 officers.

The Conquest of Gaza.

Stories of Heroism and Endurance.

LONDON, November 15.
Reuter's correspondent at the Egyptian headquarters wired on the 11th instant, that the performance of London troops in the capture of Beersheba is a story of heroism, endurance, suffering and conquest. It was the youngsters' baptism of real fighting, yet, throughout the period described not a single man fell out except as a casualty. They first distinguished themselves in taking Hill 1070, the key to the whole position, but in taking Beersheba, from three in the morning of November 6th to four o'clock on the 8th, the Londoners fought and advanced without a single break for sixty-one hours. They stormed four important positions, repulsed three counter-attacks, defeated and drove in flank guards, and captured six hundred prisoners and immense booty. The first objective was the Kowakah system, an elaborate and formidable series of trenches and redoubts. The Londoners in a non-stop rush went through to the Rukhde system which had been carried entirely by noon. A certain number of Irish troops participated in this operation. Londoners after that captured Sheria station by sun down and proceeded at dawn to attack the hill beyond. The enemy clung on desperately, but were driven out at the point of the bayonet after a remarkable and gallant charge. Four enemy field guns remained firing till an officer with volunteers charged and captured the guns. Following these successes the bridgehead was organised at Sheria which withstood several counter-attacks. Desultory fighting continued practically all day with heavy shelling. The advance was resumed in the evening the troops pushing on towards Huj, where they finally halted and effected a junction with the cavalry which had crossed behind Gaza. During this final advance the Turkish flank-guard three times attacked but was driven off. The Turks had established twelve guns including three 5.9 howitzers on a hill south of Huj and there were also three machine guns slightly in the rear of the field pieces. The Worcester and Warwick yeomanry charged the guns from a neighbouring hill less than two thousand yards away, in long successive lines at full gallop. They tore down one alope and up the next in the teeth of the murderous fire of batteries at point blank range. The yeomanry did not pause, but crashed upon the guns, the crew of which, almost entirely Austrians, stood their ground to the last and were cut down.

TELEGRAMS.

LAHORE, November 15. The Berlin correspondent of the "COLOGNE GAZETTE" says that the appearance of British warships off Askalon suggests the desire to effect a landing and the Turkish supreme command has taken the necessary precautions.

The "BERLINER TAGEBLATT" admits the evacuation of Gaza according to plan. ("C. & M. Gazette").

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Delhi

Deputations to Mr. Montagu and the Viceroy.

DELHI, November 15. His Excellency the Viceroy and the Secretary of State received this morning at the Viceregal Lodge a series of deputations from public bodies. There were also present Lord Donoughmore, Mr. Charles Herbert, M. P., Sir William Vincent, Mr. B. N. Basu, Mr. W. M. Seton, Mr. T. Sloan, I. C. S. Officer on special duty, introduced the secretaries of each association who read the addresses. There were altogether four deputations received this morning and the first one consisted of ten members of the Indian Association, Delhi Province and Mr. Siva Narayan, Secretary, in the course of the address welcomed Mr. Montagu to Delhi and said that although liberal enactments like the Press Act, Arms Act and the Defence of India Act calculated to curtail the freedom of speech and person no less than to dwarf the national character, still remained in force and formed serious impediments in the way of self-realisation yet the people had been encouraged to associate the vision of self-governing India with the illustrious name of the Prime Minister and Mr. Montagu. They appreciated the unequivocal declaration by the Secretary of State of the goal for which it was the aim of British administration to prepare this country. They would never be any nearer the appointed destination unless the Government of the country was made adequately representative and directly responsible to the people. They fully endorsed and supported the scheme of reforms adopted by the National Congress and the All-India Muslim League and besides which they submitted the following for the consideration of the Viceroy and the Secretary of State:—(1) The province of Delhi be reconstructed on the principle of common language and social life so as to comprise the area covered by Rohilkhand, Agra, Meerut and Ambala divisions, (2) That the province so reconstructed should have a Governor-in-Council according to the recommendations of the Congress K-torm scheme, (3), It should have a final court of appeal, a university and should in every respect be a self-contained province, (4) That until the reconstruction of the province Delhi should have the right of representation both in the Imperial and the Punjab Legislative Councils. Referring to local matters the Secretary asked for 50 elected members of Delhi Municipal Committee with the right to elect their president from amongst themselves and also of appointing Municipal officers.

His Excellency the Viceroy thanked the members of the deputation on behalf of the Secretary of State and himself and said that the contents of the address would receive their careful consideration. The members of the deputation were introduced to His Excellency and the Secretary of State with whom they shook hands after which the deputation withdrew.

The Second Deputation.

The second deputation which was received to-day by H. E. the Viceroy and the Secretary of State was from the members of the Punjab Provincial Muslim League and consisted of 20 representatives. Mr. Sloan introduced the Hon'ble Mr. Mian Fazal Hussain, Secretary of the League, who expressed the gratitude to the Imperial Cabinet for accepting the Viceroy's invitation to the Secretary of State to visit this country with a view to examine the conditions on the spot and to learn first hand the aspirations and hopes that were filling the mind of United India. After referring to the war and giving expression to India's loyalty he said:—It would have been a matter of surprise if India had not asked for radical transformation of her own policy on the lines of and in accordance with the great principles for which Great Britain was pouring her blood and treasure. Continuing Mr. Fazal Hussain said:—As it is, the administration of this country rests in the hands of a close-knit and highly centralised bureaucracy which, whatever its responsibility to the Government at Home, is certainly not responsible to the people of the country. Popular control is absolutely lacking and the sons of the soil are powerless to make their influence felt in the various councils that exist. The Morley-Minto reforms, in respect of which it was claimed by Mr. Asquith in the House of Commons that they were not going to be automata the wires of which would be pulled by the official hierarchy, have defied the expectations of their authors and proved largely illusory. As regards the Viceroy's Executive Council the Indian element introduced is too weak to materially influence the deliberations of the Council, and as regards the Legislative Councils their powers are in the first place of too limited a character to affect the course of administration, and in the second the large powers of domination reserved to the Local Governments have made short work of that non-official majority, which, according to Lord Morley, was such an attractive feature of the scheme. It is therefore submitted that the constitution of the Executive and Legislative Councils should be so materially altered as to give to the accredited spokesmen of the people a real representation. The principal of popular control and responsibility to

elected legislatures, which underlies all civilized politics, should without further delay be introduced into the Government of this country. This alone can soften that notion of subjection which constantly haunts and presses upon the Indian mind and makes him feel that he is not a citizen with equal rights and privileges of the Great Commonwealth. He pressed for special representation of Mussalmans in Provincial and Imperial Legislative Councils and said that Mussalmans should invariably have electorates. This principle should be given a wider scope in Municipalities and District Boards. It must also be made a condition that at least half of the Indian members of the various Executive Councils should be Mahomedans. Mr. Fazal Hussain also submitted a memorandum containing a detailed scheme of reforms.

His Excellency the Viceroy thanked the deputation and assured the members that their address would receive careful consideration. The members were introduced to the Viceroy and the Secretary of State after which the deputation withdrew.

The Third Deputation.

The Hon'ble Mian Muhammad Shah read the third address on behalf of the Punjab Muslim League, in the course of which he said:—

Sir, the memorable announcement of policy made by yourself in the House of Commons on 20th August last that self-government within the Empire was the ultimate ideal of His Majesty's Government for this country, has sent a thrill of satisfaction throughout the length and breadth of India. For that epoch-making announcement all sincere well wishers and advocates of India's progress are indeed deeply grateful. The Muslim community in the common with the rest of their countrymen sincerely welcome that declaration. In view of the complicated political conditions obtaining in this country, and at the present stage of our country's development, however, it is impossible for the Muslim community to commit themselves to any particular form of Self-Government, Home Rule or colonial as the ultimate constitutional goal for India. It is our sincere conviction that no cut and dry scheme of Self-Government found successful in other parts of the Empire under political conditions vastly different from those obtaining in this country, can be safely grafted into our system of Government. Speaking generally however, we are inclined to agree with what you said in the House of Commons on the 12th July last, that the creation of self-governing provinces organized a co-ordinated not as one great Home Rule country but as a series of self governing provinces and principalities federated by one central Government, should be the ultimate goal in India. The scheme of reforms which on behalf of our community we venture to present to you to-day has been prepared as a result of careful and anxious consideration of the existing political conditions and of the lines on which, in our humble judgment, the future constitutional and administrative development ought to proceed. In the preparation of this scheme we have borne three cardinal principles in mind, firstly to avoid any change which may be calculated even in the slightest degree, to impair the permanence and stability of British Rule in India, secondly, to put forward a scheme of reforms which constitutes the next natural development to Minto-Morley reforms, which is consistent with the stage of progress which India has already reached and which is calculated to satisfy the legitimate aspirations of the Indian peoples, and thirdly, to safeguard the separate communal interests of 70 millions of His Imperial Majesty's loyal Mussalman subjects in this country.

After His Excellency thanked the deputation the members were presented to the Viceroy and the Secretary of State and the deputation withdrew.

The Fourth Deputation.

The next deputation was from the members of the Punjab Muslim Association which represented mostly the landowning classes and military races of the provinces. Mr. Malik Mahomed Amin Khan, Secretary, read the address in the course of which he said that the Punjab Muslim Association was not so articulate as some other communities and their interests deserved to be zealously watched and protected by the Government. He pressed the claims of the Muslim Zomindars of the Punjab who had real stake in the country. They had provided soldiers for the army and fought the battles of the Empire. He said that in any scheme of readjustment a revision of taxation so as to lighten to some extent the burden of the agriculturist and to make up the deficit by proportionate taxation of certain portions of other communities hitherto left out of account, would be desirable. On behalf of the Association the Secretary submitted a memorandum containing an elaborate scheme of reform in India.

His Excellency the Viceroy thanked the members of the deputation with whom both the Viceroy and the Secretary of State shook hands.

The Fifth Deputation.

A deputation of the representatives of the Almadhiyyah community was received by the Viceroy and the Secretary of State late in the afternoon.—The Secretary after stating the need of reforms in India said that the distinctive treatment accorded to the Europeans was the cause of the present discontent, and claimed absolute equality between Europeans and said no change detrimental to the interests of the minorities should be introduced and any charge which proposed to take final decision from the British element and to transfer it to Indian hands would be detrimental to the interests of the minorities and that no change should be introduced by which majority of posts in higher departments of administration should be entrusted to Indians. In conclusion the Secretary said that India was in need of two kinds of reforms: (1) Reforms demanded by the conditions of the country as a whole and (2) reforms demanded by the majority of the educated classes and said:—Both kinds of reforms are really necessary and their introduction is demanded by justice, but in finally deciding what these reforms should be three things must be taken into consideration: (1) no reforms tending to weaken the Government should be introduced, (2) nor should any reform tending to prejudice the interests of the minorities sanctioned, but (3) no reform demanded by and calculated to satisfy the legitimate demands of the different classes of the country should be refused.

MR. MONTAGU IN INDIA. Scope of His Labours Defined.

DELHI, November 15. The following communique is issued by the Home Department:—As already notified, it will be essential for the Secretary of State during his necessarily brief visit

to India to concentrate his attention upon matters connected with constitutional reforms. Since his arrival, however, he has received a number of communications on other subjects, and it is therefore again notified for public information that he will not while in India be able to take such communications into consideration.

United Provinces

Signallers' Strike at Fyzabad.

The Official Reports.

LUCKNOW, November 15. With reference to the action of certain of the Fyzabad district staff of the O. and R. Railway Mr. Holmes, the Agent communicates the following statement to the "Indian Daily Telegraph":—

A few malcontents, who have been getting at the staff, distributed a printed set of preposterous demand to the Traffic Manager. Before even these documents had all come in or could possibly be attended to by the authority, who alone could dispose of them, an attempt was made to organise a general strike which, with but very few exceptions, failed, as the staff generally recognised and admitted the foolishness of such action and the absurdity of the demands, and requested that no further notice should be taken of them. I regret that on the 12th and 13th the train service was disorganised to the great inconvenience of the travelling public, but normal conditions have now been resumed.

నెల్లూరు ప్రాగ్ధానిక యూనియన్

ఈ సభవారి యజమాన్యముక్రింద గడచిన యాది వారము (11-11-17) సాయంకాలము 5-30 ఘంటలకు లక్ష్మీ నర్సారెడ్డిపుర సాధమున నొక సభ జరిగెను. దుర్గా స్వరూపాన్ని గూర్చి అగ్రాసాధిపత్యము వహించిరి. బోధనా భ్యసనపాఠశాలలో నుపాధ్యాయులు లగు టేకువల్లి ఆచార్య రావుగారు 'పింగళి నూరనామస్మృతి కళాపూర్ణోదయము'ను గూర్చి ఉపన్యసించిరి. శారు మొదట ఈ మహాకవిశ్రవణ జన్మస్థానము పూర్వపు చరిత్రము లోనగు జీవితచరిత్ర సంబంధమైన విషయములను గూర్చి యిందుకు ముచ్చటించి, తర్వాత ఆయన రచించిన గ్రంథములను గూర్చియు, ప్రస్తుతాంశ మగు కళాపూర్ణోదయమును కృతి నందిన సందర్భాల కృష్ణరాజుగారిని గూర్చియు ప్రసంగించిరి. అనంతరము కళాపూర్ణోదయ నామ స్వారస్యమును ఒక్కొక్క పరికిలించి యీ మహాకావ్యముయొక్క కథను సుబోధకముగఁ జెప్పి, కవిశ్రవణ ప్రతిభా విశేషము కవిత్వప్రాళి స్వయం రచనాచమత్కృతి లోనగు అనేక విషయములను గూర్చి కడుమనోహరముగ నుపన్యసించిరి. అల్లికలిగిసాంపున నదివ్రతయ మగు నీ మహాప్రబంధమున కళా పూర్ణుడను రాజయొక్క కథ గాక నూత్నవిశోధనలన ఆధారముకొనెనను అర్థము గూడ నొకటి వివిధ మగు నని చెప్పిరి. కాననే, కళాపూర్ణుడగు నామములో షాదేశక కళాపూర్ణుడని ఉపనిషత్తులలో వర్ణించబడియున్న పురుషుడు అనగా జీవాత్మ యని కూడ శ్రేష్ఠవల్ల అర్థ మగుచున్నదని చెప్పిరి. అదిగాక, ఈ కృతికర్త యగు సందర్భాల కృష్ణరాజు యొక్క పూర్వపు చరిత్రవిషయకమైన కథ గూడ నిం దిన్ని డియున్న దని వారి యభిప్రాయము. ఈ గ్రంథమువందరి యాపకములను గూర్చి వారు ముఖ్యముకొన్ని ఉపన్యసించెదరు, నీ యుపన్యాసానంతరము అగ్రాసాధిపతిగారు కళా పూర్ణోదయమునందలి కవిత్వమాఖ్యమునుగూర్చి సందర్భానుసారముగా పద్యములు చదువుచు కడు రమ్యముగా నుపన్యసించిరి. రసపోషణము కృష్ణాలక్రయోగము అర్థగాంభీర్యము రచనాచమత్కృతి మొదలగు విషయములందు ఈ కవి యొక్క ఔన్నత్యమును మిక్కిలి కొనియాడుచు, ఔచిత్యము నందు పారిజాతాపహరణము యొక్క గ్రంథకర్త యగు ముక్కు తిమ్మనార్యునికిని ఇతనికిని గల భేదమును చూపిరి. ఉపన్యాసకులకును అగ్రాసాధిపతికిని వందనములతో సభ ముగిసెను. ఈ సభవారి దసరామహోత్సవములలో తృతీయ తిక్కన జయంత్యుత్సవము మిక్కిలి జయప్రథముగ జరిగెన, ఆ సందర్భమున సమావేశమైన మహాసభకు వేదము వేంకట రాయశాస్త్రిలవార గ్రాసాధిపత్యము వహించిరి. తిరుపతి వాస్తవ్యులగు నాగపూడి కృష్ణస్వామయ్య గారు తిక్కన సోమయాజిని గూర్చి ఉపన్యసించిరి.—ఒక యుపని లేఖకుడు.

ఁంతయైన తపాల కేసు:—తూర్పుకుడి తపాలాఫీసు సభ పోస్టుమాస్టరుగారు ఆ ఆఫీసులో తపాల బండ్లకును నందిన ఒకడు నమ్మదగినవా డగు నా కాదాయని పరిశీలించుటకు నీ క్రింది పన్నుగడను పన్ను. కొన్ని కష్టములను ఒక బంగళాకట్ట దానిని పాలముకొట పోస్టాఫీసునకుపంపిరి. దానిపై నేదియో కృతిమా చిరునామాను వ్రాసి దానిని తుత్తుకుడికి పంపవలయునని తుత్తుకుడి తపాలాఫీసు మాస్టరుగారు పాలము కొట తపాలాఫీసు మేస్టరుగారిని కోరిరి. ఆ ప్రకారమే తిరిగి బంగళా తుత్తుకుడికి పంపబడెను. దానిని పోస్టుమాస్టరుగారు జవాబు కిచ్చిరి. అతడు దానిని తిరిగిచెచ్చి యియ్యకి హరించెనని ఒపాలా ఆఫీసుక్రింద కేసు చేసిరి. ఒపాలా ఆఫీసుక్రింద కేసు రాదని అస్సినెంటు సెమన్సు జడ్జిగారు కేసు కొట్టవేసిరి. పోస్టుమాస్టరు అప్పీలు చేయబడెను. వారు దానిని మరిల విచారణకు సెమన్సు జడ్జిగారికి పంపిరి.

విజయవాడ పత్రిక

మంగళవారము

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

యధాపథ

లండను, నవంబరు 14:—ప్రజల మండిమున కరతాళ ధ్వనులు నిగిముట్టుచుండ ఆస్కీయత్తు మహాశయము దొర తనమువారిని మిత్రమండలివారి అంతర్జాతీయ యుద్ధసభను గూర్చి ఈ క్రిందిప్రశ్నల నడిగెను. సమావేశముకా నుద్దేశింప బడిన మిత్రమండలివారి అంతర్జాతీయ యుద్ధసభయొక్క నైతికశాఖవారికి ఏమి చేసెదరు? ఇంటివద్ద నున్న సైనికాధికారిలను గాని, యుద్ధరంగమునందున్న సర్వసేనానియులను గాని ప్రోసి బుచ్చుటకు వారి కధికారమున్నదా? యుద్ధసంఘమువారికి సైనికశాఖవారికి ప్రత్యేకవిషయముల దెలిసికొనుటకును, యుద్ధకార్యములనడపించుటకును నివిధకాఖలుండునా? సైన్యముల నెట్లు పంచవలయుననియు, ఏతీరున నడువలయుననియు నిశ్చయించుటలో నుత్తమాధికారము సంఘమువారి కుండునా లేక సంఘ ప్రతినిధుల వివిధ దొరతనములవారి కుండునా? ఎట్టి ఏర్పాటులు చేయబడినదియు తర్కించుట చేసిన అవకాశము లుండునా? ఇందును గూర్చి

ప్రధానమంత్రిగారు

ప్రత్యుత్తరముల నొసగుచు మొదట వారు ప్రాశ్న ఇట లీ బ్రిటిషు వారల యొడంబడిక వరకుల జదివిరి. అందు మొదటి యంశ మిట్లు వివరింపబడినది. పశ్చిమ రంగమునంజేయేజాతులు యుద్ధ మొనరించుచున్నవో ఆయాజాతు లొక్కొక్కటికి తద్దేశ ప్రధానమంత్రియు, మరియొక ప్రతినిధియు నాసభయందుండురు. తక్కిన రంగములం దేమిచేయుననియు నారంగమునందు యుద్ధ మొనరించుచున్న ప్రధానజాతివారితో తర్కించిన పిమ్మట ప్రత్యేకపు ఏర్పాటులను గావింపవలసియున్నది.

రెండవయేర్పాటు ప్రకారము సంఘమువారు యుద్ధ మెట్లు నడుపబడుచున్నదియు జాగ్రత్తగాపరిశీలించవలయును. దొరతనమువారి చేది నిశ్చయించుటకును ముందు తగినసలహాల జెప్పవలయును. అట్లు నిర్వహించబడినదియు గనిపెట్టి ఆ సంగతుల నాయా దొరతనములవారికి తెలుపుచుండవలయును. సామాన్య యుద్ధపు టేర్పాటులను తగిన సైనికాధికారులు నిర్ణయ చేసిరి. ఆవి యుద్ధ సభ వారి కడ కంపబడినవి. యుద్ధ సభవారు వారి నాయా దొరతనములవారి ఉత్తమ సైనికాధికారులకడ కంపి వలయు మార్పులతో వారియంగీకారమును బడయుదురు. ప్రతిజాతివారును యుద్ధ సభకు కాళ్ళతనైతిక ప్రతినిధి మొసగెదరు. ఆ ప్రతినిధి సభవారికి తగినసలహాల సీయవలయును. సైనిక ప్రతినిధులు తమదొరతనముల వారియొద్దనుండియు ఉన్న త సైనికాధికారులవద్దనుండియు తమకువలయు సమాచారమునంతయు బడసెదరు. సైనిక ప్రతినిధులు మిత్రమండలివారియొక్కయు శత్రువులయొక్కయు ప్రతిదిన చర్యను ఏర్పాటులను వ్రాసిన పాములను దిలకించుచుండురు. యుద్ధసంఘమధమపక్షము నెలకొకమా రైన వెర్సెల్సువద్ద సమావేశము కావలెను. సందర్భములను బట్టి ఎక్కడెక్కడ నెప్పుడెప్పుడు సమావేశము కావలయుననియు వారు నిశ్చయించుకొనుచు నుండురు. సంఘమువారికి కార్యనిర్వహణాధికారమేమియు లేదు సైనికపు టేర్పాటు, ఏయేరంగమున కెంతెంతమంది సైనికులు బోవలయుననియు మొదలగు కార్యనిర్వహణాధికారము లన్నియు నాయా దొరతనమువారి హస్తగతములుగనే యున్నవి. ఈ సభ నేర్పరచుటలో మిత్రమండలివారి యుద్దేశ్యము ఒక కేంద్రీకృత సంఘము నెలకొల్ప వలయుననియే. అసంఘము నిరంతరము యుద్ధమెట్లు జరుగుచున్నదియు విశాలదృష్టిని గ్రహించి అన్ని దొరతనముల వారివద్దనుండియు వచ్చిన అన్ని సమాచారములను దెలిసికొని, వివిధ సైన్యాధిపతులు గావించు ఏర్పాటులనోన్యన్యసహాయములు, నడుపటలు జూచుచు, వలయునపుడు ఇంక నెక్కుడు సామర్థ్యముతో యుద్ధము నడుపుట కెట్టి ఏర్పాటుల జేయవలయుననియు నిశ్చయించుచుండును. ఈ యంశమును, ప్యారిసు నగరమునందలి ఉపన్యాసమును 19-న తేలిక తర్కించుటకు దొరతనమువారు నిశ్చయించిరి.

విమానపు తపాలు.

లండను, నవంబరు 15:—యుద్ధపు టొడి దునుకులు కాంతింపగనె, యూరోపు దేశపు రాజధానులతోడ విమానపు తపాలు నేర్పరచు పోషుమాట్లు జనరలుగారు నిశ్చయించిరి.

యుద్ధసభ, బ్రిటిషుపత్రికలు.

లండను, నవంబరు 14:—యుద్ధసభయమున నైతికమత్యముతో టేర్పాటులగావించు నిమిత్తము యుద్ధసభ యేర్పరచబడబోవుచున్న దను వార్తనుకొన్ని పత్రికలు క్లాఫించినవి. అప్పుడప్పు డవాంతరముగ నేర్పరచబడు సభల కంటె నొక సభను స్థిరముగ నేర్పరచుట మంచిదేకాని సైనికసంఘముల కొసగు అధికారధర్మములు స్పష్టముగ తెలుపబడినగాని ఇందువలన లాభముగలకలదని కొన్ని పత్రికలు వ్రాయుచున్నవి. ఈయేర్పాటులను గుదకు సైనికపు టేర్పాటులన్నియు రాజకీయజ్ఞులజేతుల బడట తటస్థించునని తూలవాడుచున్నది.

లండను, నవంబరు 14:— బ్రిటిషువారి చర్యకమభివృద్ధి నొందుచున్నది. క్రిందటి సంవత్సరము నందలి అక్టోబరు మాసపు సంఖ్యలలో సరిపోల్చిచూడగా ఈసంవత్సరపు అక్టోబరు మాసమునందలి సిగుమతులలో 1,81,01,090 పానుల వృద్ధియై, ఎగుమతులలో 60,41,80, పానుల వృద్ధియై గన్పట్టుచున్నది.

ప్రాశ్న

పరాసువారి పార్లమెంటు సభ.

పారిసు, నవంబరు 14:— ప్రస్తుతసీటినిగూర్చి పెయి న్లీవుగారు నిన్నటిదినమున రెండు ఛేంబరులందును వాఙ్మూలము మొసంగుచు ఇటలీవారి ఈశాన్యరంగ మెట్లు భేదించబడినది యు నింకను ఆగమ్యోచరముగనే యున్నదనిరి. ప్రస్తుతము బ్రిటిషుదళములు ఆల్ఫు పర్వతములదాటి యావలకుబోవుచున్నవి. ఆమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రములు గూడ యుద్ధసభను ప్రాతినిధ్యము నైకొనునటుటకు సందియములేదు. తక్కినరంగమునుగూర్చి రుష్యాజపానులతోను తరప్రత్యుత్తరములు జరుపబడును.

ఫలితము లతిప్రాముఖ్యములుగ నుండు నిమిత్తము మూలసైన్యములు సంపదలు మొదలగువానిని బట్టి మిత్రమండలి వారి యుద్ధపు టేర్పాటుల సరిజూచుటయు యుద్ధసభవారి కర్తవ్యము. కాళ్ళత సైన్యాధిపతివద్దమే సభవారికి తగిన సమాచారమును దెలుపుచు సాంకేతిక సలహాల మొసగుచుండును. సభవారు యుద్ధరంగ మంతటినీ విశాలదృష్టిని బరికించి తగిన సలహాల నొసగెదరు. వివిధ దొరతనముల వారు తమ యిష్టము వచ్చిన సవరణల జేయవచ్చును. ప్రస్తుతపు యోచనమే నిశ్చితమన నక్కరలేదు. ఒకరి యధికారమేయుండుట శ్రేయస్కరమని వివర్ణకులు బలుకు న్నారు. ఈసభ అట్టి ఉన్నతాధికారమును స్వీకరించిన స్వీకరింపవచ్చును. ఈయేర్పాటు చాల బాగున్నదనియు తక్కినవారలీయేర్పాటు ననుసరించుట మంచిదనియు బ్రిటిషు ఇటలీ దొరతనములవారు తలంచుచున్నారు. ఉభయుల సర్వసేనానులు బ్రిటిషురంగమును మరికొంచె మధికముగ విస్తరించుటకుసమ్మతించిరి. అట్టియేర్పా టింతలోనే జరుగగలదు. ఇటలీ బ్రిటను లిప్సడే గొప్ప ఆర్థికపు ఒడంబడికను గావించుకొనినవి. దానినిబట్టి ఆహారపదార్థములు, ఎగుమతులు మొదలగు ముఖ్యవిషయములలో నా రెండుదేశము లికమిద నొకేదేశముగ పరిణమింపగలవు. బ్రిటిషువారు కొన్ని నష్టములకు లెగించి గావించుకొనినట్టి టేర్పాటులనే మనము గూడ గావించిన ఆకస్మిక విషమస్థితిని తొలగించుకొనగలగుదుము. ఆమెరికావారు సామగ్రి నంపు నిమిత్తము మన మోడల నెరువిచ్చి మరికొన్ని కట్టుబాటుల కిప్పుడే ప్రారంభించిన ముందు మంచిలాభ ముండగలదు.

బ్రిటిషు రంగవిస్తరణము.

నుగూర్చి పెయిన్లీవు గారిట్లుపలికిరి. ఇప్పుడవశ్యకముగ పరిష్కరింపవలయు మరియొక కృత్యం బ్రిటిషురంగ విస్తరణము. ఉభయుల సర్వసేనానులు బడంబడిక గావించుకొని రనియు, అవిస్తరణ మింతలోనే గలుగగలదనియు సైని చెప్పబడినది. ఎ యి ని వి జ య ము వలన మనకు కొన్ని దళములు మనయిష్టము వచ్చినట్లుపయోగింప సమకూడినవి. ఇప్పుడు గలిగిన నూతనవ్యవస్థల బట్టి చూచిన రణరంగమునుండి క్రొత్తదళములకదలించుటకువీలులేదనుటకు సందేహములేదు. సంవత్సరాంతములోపల నేదియో విజయమును చేరునక్షన బడయవలయునను ఉద్దేశముతో శత్రులప్రబల ప్రయత్నముల గావించుచున్నారు. శత్రువుల ప్రబలప్రయత్నముల విఫలములజేయుటకు మనమును ప్రబలప్రయత్నముల గావించవలయును. చిట్టచివరను

ఆమెరికాదేశమునకు మూలదళములు నావలు సామగ్రిలు మొదలగున వశ్యధికముగ నున్నవి గావున మిత్రమండలి వారు సాధ్యమగునంత త్వరలోనే టా మేర్పరచ బూనుకొనిన నావికా దళముల బూర్తిచేయగలరు. అంతటితో నావల ముంచిజేయుట మూలమున మిత్రమండలివారి నోడింపవచ్చునని తలంచిన జర్మనుల కలవరింపజల అదృశ్యములు కాగలవు. కొన్ని మాసములకరకు నింక కష్టముల ననుభవించవలసి యున్నది. “ఇప్పుడు వారి వనుభవించుట కెవరు భయమొందుచున్నాడు?”

పిమ్మట సభవారు దొరతనమువారియందు తమకు పరిపూర్ణవిశ్వాస మున్నదని అభిప్రాయమిచ్చిరి. 250 వోట్లు ఆనుకూలముగను 192 వోట్లు ప్రతికూలముగను వచ్చినవి.

ప్రధానిగారి తీర్మాన మోడిపోవుట

న్యాయస్థవహరములను గూర్చి అడిగినప్రశ్నల చర్యను మిత్రమండలి వారి అంతర్జాతీయ సమావేశానంతరము వరకును నిలుపుచేయవలసినదని కోరిరి. ఆప్రశ్నలు న్యాయస్థానములందు జరుగు అక్రమములకు సంబంధించి యుండెను. ఈ తీర్మానము ప్రవేశ పెట్టి నంత సభలో ననేక వాద ప్రతివాదములు గలిగి అనేక మందికి కోపము వచ్చెను. 277 వోట్లు ప్రతికూలముగను 186 వోట్లు అనుకూలముగాను వచ్చి తీర్మాన మోడిపోయెను. పిమ్మట దొరతనము (మంత్రివర్గము) వారు తమ పదవులకు రాజీనామాలు నిచ్చిరి.

లండను, నవంబరు 14:— పరాసువారిట్లు ప్రకటించుచున్నారు. మ్యూజునది యెడమభాగమున ననోన్యన్యభంగి యుద్ధము విశేషముగ జరుగుచున్నది.

ప్లాండర్సు, ఇటలీ సంగ్రామములు.

జర్మనీయుల యభిప్రాయము.

లండను, నవంబరు 14:— ఇటలీయందలి విజయము ప్లాండర్సురంగమున సంరసమును కలిగించెనగాని ప్లాండర్సు రంగముననే అండ్లయులకు వ్యతిరేకమై ప్రమాదకరమగు పర్వవసానము లేర్పడునని ప్లాండర్సురంగమున నున్న జర్మని వారి సేనానియొకడు బెర్లెనరు టెజిస్ట్రాటు పత్రికకు వ్రాసెను.

మంత్రివర్గమువారి సంతనమునకు కారణము.

పారిసు, నవంబరు 10:— దొరతనమువారి అంతరంగిక విధానమునుగూర్చి ముఖ్యముగ న్యాయస్థానముల దుష్టి తినిగూర్చి తగిన ప్రత్యుత్తరమును నవంబరు 30 వ తేదీలోగా సీయవలసినదని యడుగుగా పెయినుస్లీవు గారు రెండుల కియ్య కొనకుండుటయే మంత్రివర్గమువారి పతనమునకు కారణము. ఎం. ఎం. క్లెమెంకో, వైలియాని, బార్థో, పాముగారలు ప్రధానిత్వమునకు తగియున్నారని ప్రోక్షనబడిరి. విదేశ వ్యవహారములలో నేమియు కలువలేదను సంగతి కన్నిప్రతికలును స్పష్టముగ నిరూపించినవి.

ఇటలీ

ఆస్ట్రో-జర్మను సేనల ముట్టడులు విఫలమగుట

ఇటలీవారి రక్షణసాధన ప్రాశస్త్యము

లండను, నవంబరు 14:— ఇటలీవారి వాయువార్త యొండిట్లు తెలియజేయుచున్నది:— గాడ్డా, లెడ్రో సగోవరములకు నడుమనండు మాస్టానములపై వైరిసేన లాకస్మికముగ గవిసి యోడినవి. ఏషియాగో పీఠభూమియందు మా సైన్యములు శత్రువులొనర్చిన ముట్టడులను నాలిగింటిని తొలగగొట్టి మరల వెనుకకు బోయినవి. కుగానా, ఏషియాగోలకు నడుమ సమరము తీవ్రముగ నుండెను. బ్రెంట, స్లేవులకునడుమ వైరిసేనలు టెజి-టెమాను-ఫర్లేసా-ఆర్డను పీటరుపంక్తి నాకమించియున్నవి. స్లేవునది పరిసరములయందు ఫిరంగులు గాలిబడినవి. సాంజో నాడిపీవుయొద్ద వైరిసేనలు నదినిదాట యత్నించెనుగాని వాటి యుద్ధమము నెరవేరనది గాదు. జన్మనయొగిపోరాట మతి భీకరముగ నుండెను. స్లేవు, వెషియాలుకు నడుమనండు బురద నేలలయందు వైరిసైన్యములు జొచ్చుకొనినవి. శత్రువుల సీఫలములయం దాటంకపరచి, వారిలో 121 రను బంధించితిమి.

లండను, నవంబరు 14:— 11-వృత్తేవో నంతమగు వారములోపల 384 ఓడలు ఇటలీశత్రువులకు జేరినవి. 383 ఓడలపటి నుండి బయలు జేరినవి. నూరుటన్నులకంటె నెక్కుడు బరువుల పడవ ఒకటి ముంచిజేయబడినది.

రుష్యా

రుష్యావారి నిరాకరణము.

లండను నవంబరు 14:— రుషియావారిట్లు ప్రకటించిరి. — బ్రిటనుకుంగమున జర్మనీయులు రుష్యావారితోడ మిత్రత్వమును నెఱప తమ కందకములను వీడి వచ్చుచుండిరి. కాని రుష్యావారికులు వారివై ఫింగులను గాల్చిరి.

రుష్యాయుం దులైకలహము.

రాజధాని మాస్కోమిట్లు వ్రతమొందుట.

లండను, నవంబరు 13:— నేటిదినున చేరిన రుష్యావారి వాయువాస్త్ర నిశ్చయమును సమాచారము మొనగుచున్నది. రాష్ట్రములనుండి యెట్టి సమాచారమును తెలియరాలేదు. కాన్స్టాంట్, కెరెన్స్కీ సేనాను లిరువురును పట్టుకడకుండుట బట్టి, ఆశ్చర్య నుండవచ్చును. నైతిక కార్యక ప్రతినిధి వర్గ సంఘమునకు బ్రాట్కుక గావధ్యములు ఈతనిని విడతయత్రిక తెల్పుటగా చేస్తుంది.

బ్రాట్కుకీగారి ప్రకటనములు

కెరెన్స్కీగారిని నిందించుట

లండను, నవంబరు 13:— బ్రాట్కుకీగారు వెలువరించిన యీ ప్రకటనము నొక వాయువాస్త్ర పొందుపరచుచున్నది:— నైతిక కార్యక ప్రతినిధిసంఘమువారి ప్రకాశ్యావృత్తు టధికార భావములు వైద్యముల నేక మొనరించి, నైతికుల దృఢ చిత్తుల మొనర్చెను. సంఘమువారి యధికారము తాత్కాలికముగా క్లిష్టమును సంఘముని దేశములయందు గ్రహించును. సంఘమువారి యధికారమున, వ్యవసాయవాస్త్ర, కార్యకులు, నైతికులు యధికారమున నుండినట్లు. కెరెన్స్కీగారు భూస్వాములు మున్నగువారి ప్రతినిధి. ఆతని నెదిరించుట సంఘమువారి విద్యుత్తదృఢము. ప్రజలకు స్వేచ్ఛ, తినుట కావరము మున్నగు స్వాతంత్ర్యములు కలవని స్థాపించుట. ఇదివరలో ప్రబలియుండిన స్థితిగతులను మగల నెలకొల్పవలసి లేదు. మన మింకను పోరాడి కొన్నిత్యాగముల మొనర్చి యనలోధముల గొన్నిటిని సత్రికమింపవలసి యున్నది. ఇందులకు మాగ్ మిచ్చును తెలుపబడినది. మనము తప్పక విజయమొందుదుము. సాంఘిక న్యాయముల వైవాధారపడియుండు రుష్యాప్రజాస్వామ్యము చిరంజీవి యగుగాక.

కెరెన్స్కీగారి అరెస్టు.

స్టాకోము నవంబరు 14:— కెరెన్స్కీగారు పెట్రోగ్రాడు పురమున ప్రవేశించి, నైతికులచే అరెస్టు చేయబడినట్లు స్వీడనులో తెలియబడినది. గాని అరెస్టు అనుపదమునుగూర్చి కొంత సందేహము కలుగుటచే రైటరు వార్తాస్థానమువారు మరలకనుగొనిరి. అంత నీతరున వెనుకటి తంత్రవాస్త్ర సవరింపబడెను. కెరెన్స్కీగారు పెట్రోగ్రాడు నగరమునచేరి, నైతికులలో ననేకులు వారిని చేరిరి.

తాత్కాలికపు దొరతనము

అధికారమునకు వచ్చుట

లండను నవంబరు 14:— పెట్రోగ్రాడు నగరము కెరెన్స్కీగారి యాధిపత్యముక్రింద నున్నదని రైటరు వార్తాస్థానమునకు తెలియవచ్చెను. తాత్కాలికపు దొరతనమువారి ప్రధానస్థానము మాస్కోనగరము.

పెట్రోగ్రాడు నిగరమున నొకమూల మాత్రము లెన్నిను పోషీకుల యధికమై యున్నది. ఈ భాగమును మినహాయించినచో రుష్యాదేశముంతయు తాత్కాలికపు దొరతనమువారి హస్తమున నున్నదని చెప్పవచ్చును. రుష్యాదేశము భాగమున కాన్స్టాన్సేనానిని డిక్టేటరు పదవియుం దుండెను. తాత్కాలికపు దొరతనమువారి యుత్తరువులు కెరెన్స్కీ, కాన్స్టాన్సే, కాన్స్టాన్సే సేనానుల దగ్గరులవై జరుగుచున్నవి. మిత్రులనుండివారి రాయబారు లిచ్చును కెరెన్స్కీగారితోడ సంప్రకము కలిగియుండిరి. లెన్నినుపోషీకుల ప్రధాన వైద్యమును కెరెన్స్కీగారు, కోసకులు నాశన మొనర్చిరి. లెన్నిను పోషీకు లొనర్చిన ప్రకటనాపత్రము నిచ్చును పెట్రోగ్రాడు వాస్తవ్యులు చించినేయుచున్నారు.

పరసువారి ప్రకటనము.

లండను, నవంబరు 15:— ఎయినున కుత్తరమున న్యూకెరి ప్రకటనము, మ్యాజునది కుడిభాగమున ఎక్రిమాంటు అరణ్యమునను ఫిరంగిదళ యుద్ధములు జరిగినవని ప్రకటించబడెను.

టర్కీ

ఆస్కెలను పరిసరమున నాంగ్లయుద్ధనౌకలు

తురుష్కుల సన్నాహములు

లండను, నవంబరు 17:— ఆస్కెలనునక సతిమారమున నాంగ్లయుద్ధనౌకలు గానవచ్చెను. గాన ఆంగ్లేయు లట వైద్యముల దింప నుద్దేశించిరిని తురుష్కులు తగిన యేర్పాటుల నొనర్చుచుండిరి. అని బెర్లినువిలేఖకుడు కలహ్ను గజెట్టునకు తెలియబరచెను.

ఇదివరలో మొనర్చబడిన ఏర్పాటుల ప్రకారము గాజా విడువబడినదని బెర్లినురు బెజ్జింటుపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

తురుష్కులు హైబ్రానువద్ద కూడుట.

లండను, నవంబరు 18:— ఈజిప్టునుండి అధికారివర్గము వారిట్లు తంత్ర వ్రాసానను మొనగుచున్నారు:— తురుష్కులు వాడినుకీరునకు వెనుక ఆగ్నేయభాగమున, బెర్లిట్టిను, హిబ్రానువైపున సుకుకూడు చున్నారు. మా ఆశ్చర్యదశము ఎల్ల యినువైపున ముందునకు సాగుచున్నది. ఒక రాత్రి స్కాటిషు సైనికులు కత్తువుల కుడిభాగము నెదిర్చి కొన్ని మరఫింగులను పట్టుకొనిరి.

పేలస్టీను; బ్రిటిషు విజయము.

లండను, నవంబరు 12:— ఈజిప్టు ప్రధానకార్యాలయమువద్దను రైటరుగారి విలేఖకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఈ రంగమున ప్రతిదినమును మావిజయము మరియంత యభివృద్ధి మొందుచున్నది. ప్రతినిమేషమును కత్తుసైనికుల బంధించుచున్నాము. ఇప్పటికి గాజానువాటి నుమారు 30 మైళ్లు మీదికి బోయితిమి.

ఒక్క వాడిచోజువద్ద మాత్రము కత్తువులు ప్రబలముగు యుద్ధము నొనరించిరి. అచట వారు ఆరుప్రతియుద్ధముల మొనరించిరి. అచటి స్కాట్లండు దళమువారు మొదట కొంచెము వెనుకకు మరలవలసినవారైరి గాని పిమ్మట నా ప్రదేశము నంతటిని మరల నాక్రమించు కొనిరి. బెయిదనకువద్ద సామ్రాజ్యాధ్యక్ష దళమువారికి నట్టి కష్టమే తటస్థించెను. తుదకు వారు 22గురు తురుష్కుల బట్టుకొనిరి. తురుష్కులలో ననేకు లుత్తర తటమునకు బోయినను, చిన్నచిన్న దళములు మాత్ర మాత్రాప్రదేశములలో చెల్లాచెదరయినవి. కొలదికాలములోనే అవన్నియు నొకచోగూడ జేయబడును.

గాజాయొద్ద తురుష్కుల నష్టములు.

లండను నవంబరు 13:— మా వైద్యములు వాడినుకీరి యరుకు చేరక పూర్వము తురుష్కులు రోగియొద్ద మమ్ము నెదిర్చి మాగుట్టుపుదళముల నాటకంపరచిరి. కాని స్కాట్లండు సైనికులు సన్నీలతో వైరుల తలపడి వారిని వెదలగొట్టిరి. ఆస్ట్రీయావారివకు ఫిరంగులు గొన్ని యాస్ట్రీలియా సైనికుల విశమయ్యెను. ఈ ఫిరంగులవలన మాకు చాలవరకు నిబ్బందిగ నుండెడిది. గాయపడినట్టియు, కైదీలైనట్టియు సైనికులు సహా తురుష్కులు వర్తమాన గాజానగరమున పండ్లెండువేలవందిన వస్తువోయిరిని ఉజ్జాయింపు చేయబడినది. అని రైటరు వార్తాస్థానమునకు తెలియవచ్చెను.

తూర్పు ఆఫ్రికా

తూర్పుఆఫ్రికా ప్రకటనము

లండను, నవంబరు 14:— మాయొక్క కిల్వలిండిసేలలు డండలో కలసికొనినవి. మరఫిరంగులు తుపాకులు మున్నగువాటిని విడచిపెట్టి కత్తువైద్యములో మిగిలినభాగములో పిచాలా, విటిమార్గముల పారిపోవుచున్నది. ఇంతియగాక వైరులు పిచాలా వైద్యశాలయందు గలమిత్రుల ననేకుల విడచిపోయిరిని తూర్పు ఆఫ్రికా ప్రకటనమున వివరింపబడెను.

జర్మనుల యంత్రములు.

లండను, నవంబరు 15:— స్లాండర్సు పరిసరమున జరిగిన యుద్ధమున ఆంగ్లేయుల డిప్ట్రీయ రొకటి గొట్టుబడినదని జర్మని నౌకాదళాధికారులు ప్రకటించిరి. నౌకాదళాధికారుల ప్రకటన మంత్రముని ఆంగ్లేయులు ప్రకటించుచున్నారు. జర్మనివారి డిప్ట్రీయ నౌకలు మా కావలి దళములవై ఫిరంగుల గాల్పెననియు, ఫెంటనే ఆంగ్లేయులు ఫిరంగుల నాల్ప జర్మనివారి నౌకలు సాధిపోయినవి. మా కాపురారి నౌకలు యుద్ధమును సాగించినవని నౌకాదళోద్యోగులు ప్రకటించిరి.

ప్రధానమంత్రిగారి - ఉపన్యాసము వ్యారిను.

లండను, నవంబరు 14:— లాయడు బార్లిగారు వ్యారిను నగరమునందిచ్చిన ఉపన్యాసము భయంకరముగు ప్రవచనము గలిగించినది. ప్రజలనుండిరము వారందరును ఆశ్చర్యము నొందిరి. వారు చాల తీవ్రముగ నాయుపన్యాసమున పరీక్షింప నిశ్చయించినారు. నైతిక నాయకుల వ్యవహారములందు ప్రధానిగారు లోకము గలిగించుకొన గోరి అట్టి ఉపన్యాసము నొనర్చిరిని కొందఱునుచున్నారు. ఈ యభిప్రాయముల తొలగించుటకు లాయడు బార్లిగారు తగిన ప్రత్యుత్తరము మొనర్చదని తలంపబడుచున్నది. ఆస్పిర్టుగారి వైఖరి సమయమున నెట్లుండునదియు జను లుత్సాహముతో జూచుచున్నారు. కాని ప్రస్తుతము వారిపుడు ప్రధానత్యము గోరుచుండలేదని ఆస్పిర్టుగారి స్నేహితులు చెప్పుచున్నారు.

“డెయిలీటెలిగ్రాఫు” పత్రికట్లు వ్రాయుచున్నది. — రాజకీయ వాతావరణ మనుమాన్వదముగ నున్నది. లాయడు బార్లిగారి పరిపాలనను తొలగింపవలయునని ఇట్టి ప్రయత్నముల జేయుట బాగులేదు.

“మార్నింగుపోస్టు” పత్రిక:— లాయడు బార్లిగారి ఉపన్యాసముల బాగరూకతతో బరికించిన లాయడుబార్లిగారు తమ రాజకీయసంఘము మిత్రమండలివారి యుద్ధకార్యనిర్వణమును బూన నభిలషించుచున్నారను అనుమానము రూఢిపడగలదు. జనరలు రాబర్టుసన్ హేగుగారల కార్యములలో ప్రవేశము గలిగించుకొనిన లెనకు చాల అసంధ్యములు పాటిల్లగలవని ఆపత్రిక లాయడుబార్లిగారిని హెచ్చరించుచున్నది.

“డెయిలీక్రానికలు” పత్రికా విలేఖకు డొకడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. — లాయడుబార్లిగారి ఉపన్యాసము రాబర్టుసన్ హేగుగారలవై నతనికిగల కత్తుత్వమువలన కాదని సాధికారముగ తెలియవచ్చెను.

“డెయిలీన్యూస్” పత్రిక చాలకఠినముగ వ్రాయుచున్నది. లాయడుబార్లిగారు తమ రాజకీయ సహచరుల తొలగించి ఇప్పుడు సైనికాధికారిగ నుండ నుద్దమించు చున్నారు.

“డెయిలీన్యూస్” పత్రిక యొక్క లాభివిలేఖకు డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— లాయడుబార్లిగారికిని, హేగురాబర్టు సమగారలకును గలిగిన భేదాభిప్రాయముల నింకను పొటింపకుండుట కష్టము. సైనిక సంఘముల వారు రాజీనామాల నొసగిరిని నిన్నటిదిన మొక వదంతి గలిగెను. హేగుగారి అంతరంగిక కార్యదర్శి ఫిలిప్సుకానూనుగారు భోవస్థాన గారికి వ్రాసిన యుత్తరమును పత్రికలు పుకటింపినవి. త్రిటిపు వైద్యములు స్లాండర్సునందు నిరంతరాభివృద్ధి మొందుచున్నవనియు, తక్కిన రంగములందు కత్తువు లెంత విజయ మొంది తుట్టుతుదకు వారు ఓడిపోవక తీరదనియు పుజల నమ్మించి ఉత్సాహపరుపవలసినదని అందుండెను.

“డెయిలీమెయిలు” పత్రిక:— ఉపన్యాసము చాల వైద్యమయ్యిందగను అమాయకముగనుఉన్నది. అయిననుకొన్ని పేరాలు మాత్రము చెప్పకపోవలసినవి గలవు. అవి కొంచెము తెలివికట్టువగ నున్నవి. అభిప్రాయముల తెలివినవి గాని సం గతుల దెలుపలేదు.

“టైము” పత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. — లాయడు బార్లిగారి ఆదర్శముచాలబాగుగ నున్నది. కాని ఇదివరకు జరిగిన, సం గతులనుగూర్చి వారు చేసిన విచగ్గు మందిదివరకు జరిగిన యుద్ధమంత వ్యక్తమునుట దురదృష్టకరము. ఆస్పిర్టుగారి ప్రక్షిప్తప్రత్యుత్తరమిచ్చుటకు పూర్వమితంతి వార్తవచ్చినది.

మాంటాగూగారు.

కలకత్తా నగరమున క్రిస్తురును పండుగలలో కాంగ్రెసు-లీగు మహాసభలు జరుగునను విషయము రాజప్రతినిధిగారికి తెలిసియేయున్నది. ఆ సభలు జరుగునప్పుడు మాంటాగూగారును వారి సహచరులును ఆసభలకువచ్చి భారతీయనాయకుల భావములను గ్రహించుట అత్యవసరము. అటులండ ఆదినులలో మాంటాగూగారు బొంబాయినగరమున నుండునట్లేగ్నాటు చేయబడినది. ఈ ఏర్పాటువలన కాంగ్రెసు-లీగు సభలు ముగియునరకును మాంటాగూగారు మిన్నకుండుటయో లేక బొంబాయినాయకులు సభలకు రాకుండుటయో జరుగవలసినవచ్చును. ఇది సముచితముగాదు గాన మాంటాగూ ప్రముఖులును దేశీయనాయకులును గూడ కాంగ్రెసుసభలకు వచ్చుటకు తగిన ఏర్పాటులు చేయబడదగునని అన్యుతబజారు పత్రికవ్రాసినది.

గోమ, కవచము 15: — ఛేదన మరల సమావేశము
యినపుడు ప్రధాని సిగ్గురు ఆర్డెంజోగారు పరాసు బ్రటిషు
దళము లావరించిన సహాయమును ప్రశంసించిరి. సైనికస్థితి
చాల విషమస్థితియందున్నదని వారు చెప్పిరి. ప్రస్తుతము
ఇటలీ ఆస్ట్రియా దళముల నన్నిటిని గాక జర్మను
దళముల పలవత్తరముల గుర్తువానిని గూడ నెది
రించవలసివచ్చినది. ఆసహాయవరసైనికుల దాపట నిశేక
మంది ఏకాగ్రప్రాయులై నిలిచియున్నారు. మిత్రమండలివారు,
కొలదిమంది ఆమెరికా సైనికుల సహితముగ చేసిన సహాయ
మును ఇటలీవారందఱును గ్రహించి ఎంతయు కృతజ్ఞులగుచు
న్నారు. మిత్రమండలివారి విశ్రమత్యమెంతి దృఢమైతర మైనది
యు దానివలన తెలియుచున్నది. తిదనంతరము మిత్రమండలివారి
యందు తమ విశ్వాసమును మరల దృఢముగ కృతకీరించుచు
శత్రులనణచుటలొ సైనికులు తగిన సహాయ మొనరించుటకు
జాతి యైకమత్య మావశ్యకమనియు, సిగ్గురు మసెల్లిగారు
ప్రతిపాదించిన తీర్మానము సంతోషముతో నంగీకరింపబడెను.

ఇండియానుం తె మాంటేగుగారు.

విజ్ఞప్తుల సంఘము.

వార్తాపాపము వారముల ప్రకటించిరి. ఇండియా కార్యదర్శి మాంటేగుగారు టిట స్వల్పకాలము యాగుదురు. ఇది వరలో వెలువరింపబడిన ప్రకటనలు వారు తమదృష్టి సంతయు సాంప్రదాయ సంస్కరణ విషయముననే కేంద్రీకరింతురు. వారిటకునచ్చినది లగాయతు సంస్కరణమునకు సంబంధంపని విషయములపై గూడ వారికి విన్నపములంపుకొనబడెను. హిందూదేశమున నుండు సమయమున వారట్టివిషయముల గూర్చి యాలించింప బాలరని మరల తెలియజేయబడుచున్నది.

నేటియుదయమున (15-11-17) కొన్ని సంఘములు శ్రీ రాజప్రతినిధిగారి గూడన, ఇండియా కార్యదర్శికి విన్నపముల నర్పించుకొనినవి. సంఘ కార్యదర్శులను టి. ప్లావ్ వి.సి. ఎన్ గారు ప్రవేశపెట్టి కార్యదర్శులు తమతమ ప్రత్యేకముల చదివినివీరించినది. నేటియుదయమున నాలుగు సంఘములు ఇండియానుం తె మాంటేగుగారి దర్శింపవచ్చును.

భారతీయ సమాజము

ప్రభువారాయభావమున 10 నుండి సభ్యులుకలక. డిల్లీ నుండలమునందలి భారతీయ సమాజమువారి పక్షమున నీరాయభావము వచ్చియుండి. ప్రతికాకాశ్యము, ఆయుధకాశనము, ఇండియా రక్షణ కాశన మూడుగాగల చట్టములు భారతీయుల స్వేచ్ఛ కవల ధములుగ నుండి భారతజాతిప్రాముఖ్యమును మరుచుచున్నది. అయినను, ప్రధానమంత్రి, ఇండియానుం తె మాంటేగుగారు కొంత ప్రోత్సాహము కలిగినది. హిందూదేశ పరిపాలనమున తమ గవ్యస్థాన మెన్నియొ చుండి సప్తముగ నిర్వచించినందులకు భారతీయులు కడుహర్షము నొందియున్నారు. కాని దేశమున ప్రతినిధి ప్రతినిధులములు వృద్ధిమొంది కార్యనిర్వాహక వర్గము ప్రజలకు త్వరవాదియైన గాని, వై గవ్యస్థానమును హిందూదేశము చేరుకొనజాలదు. కాంగ్రెసు లోకు సభల సంస్కరణ విధానము మాకామోదితమై యున్నది. ఢిల్లీ రాష్ట్రమును సాంఘికములను భాషనబట్టి ప్రనర్మి రాష్ట్రము నునర్మి ట, ఇష్టానుసారము మాతన రాష్ట్రమున కాలోచన సభాయుతుడగు గవర్నరు కని నేర్పరచుట, ఉన్నత న్యాయస్థానము విశ్వవిద్యాలయము మున్నగువాటిని ప్రసాదించి స్వసంపూర్ణమగు రాష్ట్రము నొనరించుట, రాష్ట్రీయపునర్నిర్మాణముగవలయు ఢిల్లీ సామ్రాజ్యకాశన సభయందును పంజాబు కాశనసభయందునుగూడ ప్రాతినిధ్యమును ప్రసాదించుట—యీ యంశములను గూడ పాలకులు విశ్రద్ధింప ప్రార్థింతురు. వై తియన ప్రార్థించు సన్మానప్రత్యమును, భారతీయ సమాజకార్యదర్శి పియో నారాయణగారు సమర్పించిరి.

రాజప్రతినిధి ప్రత్యుత్తరము.

పిమ్మట మాంటేగుగారి పక్షమున శ్రీ రాజప్రతినిధి రాయబారులకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. తామును కార్యదర్శియు రాయబారులవర్గమునకు వ్యతిరేకము. సమాజమువారర్పించిన ప్రత్యేకమునందలి విషయములన్నియు శ్రద్ధతోడ పరిశీలంపబడును.

రాయబారుల నామధేయములు శ్రీ రాజప్రతినిధికిని కార్యదర్శికిని ఎరిగింపవారు వారలను కరస్పర్శములచే గౌరవించిరి. అనంతరమున రాయబారులు నెలపు దీసికొనిరి.

పంజాబు రాష్ట్రీయ మహమ్మదీయ సంఘము

పిమ్మట పంజాబు రాష్ట్రీయ మహమ్మదీయ సంఘము పక్షమున నిరుపదియందలి ప్రతినిధు లొక సన్మానప్రత్యమును సమర్పించిరి. సంఘ కార్యదర్శియగు మియాను ఫాజులు మాస్సేను గారిని ప్రవేశపెట్టి, మాస్సేనుగారు ప్రభువును హిందూదేశమునకు విచ్చేసినందులకు మాంటేగుగారికి కృతజ్ఞతను కూచించిరి. యుద్ధవిషయము నెత్తుకొనును, భారతీయుల స్వామిధర్మి వెల్లడించిరి. హిందూదేశ పరిపాలన మధికారవర్గ పాలకుల యధీనమై యున్నది. వీరలు ప్రజలకు త్వరవాదులు కారు. మింటమాల్లే సంస్కరణమువలన గూడ భారతీయుల స్థితివృద్ధిమొనరిగాదు. రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహకసభ 100 దొక్కప్రొంద వు మండిన ప్రయోజనము పిస్తారము లేదు. కాశనసభా ప్రాతినిధ్యముల నెత్తుకొనినదో, సభల యధికారములు చాల స్వల్పమై యున్నవి. గనుక కార్యనిర్వాహక సభయందును, కాశనసభలయందును, ప్రజాప్రతినిధులద్వారా ప్రజాభిప్రాయము వెల్లడియగునట్లు పాలకవర్గములను సంస్కరింపవలయును. కార్యనిర్వాహక

వర్గమును ప్రజలకు త్వరవాదిగ నొనర్చుట కర్హము. సామ్రాజ్యాధికాశనసభలు కార్యనిర్వాహక సభలయందును, మూర్ఖుని సిపాల్టీలు, తాలూకా మున్నగు బోర్డులయందును మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమును టంగత్యము. వివిధరాష్ట్రములయందలి కార్యనిర్వాహకులలోని భారతీయ సభ్యుల సంఖ్యలో సభమును సగముకంటె మహమ్మదీయులై యుండవలెనని చెప్పారు ఫాజులు మాస్సేనుగారు, తాము తయారుచేసిన సంస్కరణ విధానమును సమర్పించిరి.

పంజాబు మహమ్మదీయ సంఘము

వై ప్రతినిధివర్గమువారు నెలపు దీసికొనినపిమ్మట పంజాబు మహమ్మదీయ సంఘముపక్షమున మియాను మహమ్మదు షాహిగారు సన్మాన ప్రత్యమును సమర్పించిరి. సామ్రాజ్యమునకు లోనై యుండు స్వేచ్ఛ పరిపాలనా స్వాతంత్ర్యమును భారతవర్గమున నెలకొల్పుటయే తమ రాజ్యాంగ గవ్యస్థానమని ఆగష్టుమాసమున సార్లమొంటు ప్రజలసభయందు మాంటేగుగారు వెలువరించినందువలన భారతీయు లెల్లరు నునానందాంబుధి నోలలాడిరి. హిందూదేశపు రాజకీయములయందు చిక్కులనేకములున్నవి. వర్తమానపుస్థితిగతులనుబట్టిగూడ మహమ్మదీయులే స్వపరిపాలనా విధానము నాశ్రయించుటగాని యుక్తముగాదని తోచుచున్నది. విదేశములయందు సంత్పత్తికరమై పరిణమించిన ఏ స్వపరిపాలనా విధానమైన నీదేశమున ఫలకారిగ నుండనేలదు. గత జూలై మాసమున సార్లమొంటు ప్రజలసభయందు మాంటేగుగారు వర్ణించిన పాలనావిధానముమమ్ముల వాకర్పించియున్నది. స్వపరిపాలనా యంత్రములగు ననేక మునుచిన్న రాష్ట్రములు, ప్రధానదొరతన మొకదానిచే బంధితమయి యుండవలయునని మాంటేగుగారు నెలవిచ్చియుండిరి. 2 హుకాలము శ్రద్ధతోయోచించి తయారుచేసిన సంస్కరణ విధానమునిపుడు సమర్పించుచుంటిమి. ఆంగ్ల సామ్రాజ్యవైర్యము, మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యములను రెండుమాత్రముల దృష్టిపథమున నిడుకొని వై సంస్కరణ విధానమును తయారుచేసితిమి. మింటమాల్లే సంస్కరణముల సహజ పర్యవసానముల నమలునబట్టు నుద్దేశముగూడ మమ్ముల నీ యత్నమున ప్రేరేపించెనని షాహీగారు విన్నవించిరి. అనంతరమున శ్రీ రాజప్రతినిధి ప్రతినిధివర్గమునకు వందనముల నర్పించిన పిదప వారు వెడలిపోయిరి.

పంజాబు భూస్వామి సైనిక సంఘము

నాల్గవ ప్రాతినిధ్య నివేదనము పంజాబు మహమ్మదీయ సంఘమువారిచే నర్పింపబడెను. అందువీక్షేపముగ భూకామం దులును సైనికులు నున్నారు. సంఘ కార్యదర్శి మల్లికు మహ్మదు అమీనుఖానుగారు దానిని చదివిరి. పంజాబు మహమ్మదీయులు తక్కినవారివలె సంతకట్టిక తాము చెప్పవలయుకొనిన వాక్యముల జెప్పలేదు. అందుచే దొరతనమువారు కొంచెము జాగ్రూకతల వహించి వారిభావముల గాపాడవలయును. పంజాబు మహమ్మదీయ జమీందారులకు దేశమున కొంత అధికారముగలదు. వారు సైనికుల కాహారముల నొసగి సామ్రాజ్య యుద్ధమున పాల్గొనిరి. మరలపునర్నిర్మాణపుటేర్పాటు లేవై నుగావించబడునపుడు వ్యవసాయదారుని భారము నిండుక తగ్గించి ఇదివరకు పన్నులు విధింపబడవలయువారలపై పన్నులనే ఆసప్తమున సరిపుచ్చవచ్చును. సంఘమువారి తరపున తమహిందూదేశమునకు వలయు సంస్కరణముల విజ్ఞాపనము సుసగలు.

రాజప్రతినిధిగారు ప్రతినిధులకు వందనము లర్పించిరి. పిమ్మట రాజప్రతినిధిగారును కార్యదర్శిగారును సభ్యులందఱిని కరస్పర్శమున గౌరవించిరి.

ఆల్పాడియా సంఘము

పిమ్మట ఆల్పాడియా జాతివారితరపున వచ్చిన ప్రతినిధులు వారాదరించిరి. కార్యదర్శి హిందూదేశమున కిప్పుడు సంస్కరణములెంతేనియు నావశ్యకమనివిన్నవించినపిమ్మట నిట్లుచెప్పెను. యూరోపియనుల ప్రత్యేకాభిమానముతో జూచుటయే ప్రస్తుతము హిందూదేశమందింత యసమృత్తి గలుగుటకు కారణము. యూరోపియనులకు తక్కినవారి తోబాటుగ సమానాధికారములే ఈయవలయును. కొలదిమంది యభివృద్ధిమైన హానికరములగు మార్పులు చేసిని జేయగూడదు. పరిపాలనయం గున్న తాధికారముల నత్యధికముగ భారతీయుల కొన గుమార్చులను జేయగూడదు. చివర కతడు రెండువిధములగు సంస్కరణములు హిందూదేశమున కావశ్యకమని చెప్పెను. 1 దేశమంతటి కవరములుగ గోరబడు సంస్కరణములు కొన్నిగలవు. 2 విద్యాధికులలోన నేకులుకొరు సంస్కరణములుగలవు. ఈ రెండువిధములగు సంస్కరణములను అవశ్యకములే కాని ఏసంస్కరణము లిప్పుడేయవలయునని తర్కించుటకు మూడు అంశములను భాషకమున దుంచుకొను టావశ్యకము. (1) దొరతనమువారి యధికారమును తగ్గించు సంస్కరణముల నీయగూడదు. (2) కొలదిమంది లాభములకైన నష్టము గలుగునట్టి సంస్కరణముల నీయగూడదు. (3) దేశమునందలి వివిధభాషాభివృద్ధి కన్నిటిని లాభించు సంస్కరణమేదియు తిరస్కరింపబడవలెనని గూడదు.

కన్నడ రాష్ట్రీయము

కన్నడ భాష మాట్లాడుచు భాగముల నన్నిటిని ఒక రాష్ట్రముగా నేర్పజచి కన్నడ రాష్ట్రమునకు ప్రత్యేక రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము నొసంగవలెనని వ్రాయబడి మాంటేగుగారికిని, దేశీయమహాసభా స్థాయి సంఘమునకును సమర్పింపబడెను. విజ్ఞప్తులను గూర్చి చర్చించి ఆమోదించుటకు ఈ నెల 15 వ తేదిని ధార్యాదులో కన్నడ మహాసభ జరిగినది. చెన్నపురి, బాంబాయి, మద్రాస్ రాష్ట్రములలోని కన్నడ ప్రముఖుల కందఱికి నాహ్వానములు పంపబడెను. వైవిజ్ఞప్తుల నమూనాలను వారి కందఱి కంద జేయబడెను. పాఠశాలల ఇన్స్పెక్టరుగా నుండి ఉపకారవేతనము నొందుచుండి రావుబహదరు వి. బి. జోషిగా రధ్యతులుగా నుండిరి. అన్ని ప్రదేశములనుండియు విజ్ఞప్తుల నామోదించుచును, సభ జముప్రయుగ జరుగునట్లు కోరుచును అనేక కన్నడ మహాజనులుపంపిన తంత్రీవార్తలను లేఖలును “కర్ణాటకావృత్త” పత్రికా సంపాదకులగు ముదినేడకర్ గారిచేసభలో చదువబడెను. కర్ణాటక సభా కార్యనిర్వాహక సంఘమునందలి ప్రత్యేకవర్గమువారిచే తయారు చేయబడిన విజ్ఞప్తుల సభలో చదువబడి ఆమోదంపబడెను. ఆయా కాభాధికారుల కా విజ్ఞప్తులను పంపుట కధ్యతుల కధికారమియ్యబడె. విజ్ఞప్తులును వెంటనే పంపివేయబడినవి. లోక మాన్య బాలగంగాధర తిలకు మున్నగు మహారాష్ట్ర ప్రముఖులతోన, ప్రత్యేక కన్నడ రాష్ట్రీయ, ప్రత్యేక కన్నడ రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘములనుగూర్చి చర్చించుటకు వి. బి. ఆలూరుగారి, ఆధిపత్యముక్రింద కొందఱు త్యాహు మతులగు యువకులను కర్ణాటక సభవారు పంపిరి. ఆంధ్రలోక మంతయు ప్రత్యేక రాష్ట్రీయముపట్ల సంపూర్ణ సానుభూతి గలదనియు, వినుగు విరామములేక (ఆంధ్ర రాష్ట్రీయకొత్తై) పనిచేయుచున్న డాక్టరు పట్టాభిశిఖారామయ్యగారు ఆంధ్ర రాష్ట్రీయముతోబాటు, కర్ణాటక రాష్ట్రీయమునుగూడ పట్టుబట్టి నిర్వహించెదనని వాగ్దానము చేసినందు కర్ణాటక సభవారు విశేషానందము నొందిరి. ఈ యుద్ధము తృప్తికరముగ సాగుచున్నది. ఒక విలేఖరి (ఇండియను పేట్రియటు)

న్యాయస్థాన వార్తలు.

ఎలిఫెంటు గేటు హత్యకేసు:—గత ఆగష్టు నెల 28-వ తేది రాత్రి 8 గంటలకు నల్లకే ఆనువాడు ఆరుముగవను వాని గుండెపై నొకకత్తితో పొడిచెను. ఈ దౌర్జన్యమును గూర్చి ప్రశ్నించిన గోవిందస్వామి ఆనువానిచేతనిగూడ నతడు సరికెనుగాని చెయ్యి తెగి కిందపడలేదు. నలుగురూ త్రువపడెను. ఆర్ముగము ఆనువానిదినియు జనరలు ఆస్పత్రిలో చురడించెను. నల్లకేనును పోలీసువారుపట్టుకొని కేసుచేసిరి. తానాదినమున చెన్నపురిలో లేనట్లును 5 మైళ్ల దూరములలో నున్న మత్తూరులోనున్నట్లును హంతకుడు వాదించెను గాని వానికి దీవ్యపాంతరవాస శిక్ష విధింపబడెను.

బార్జిటువును హత్యకేసు:—గత జూలై 27 వ తేది సాయంకాలము ముస్తాఫాహుస్సేను ఆనువాడును ఆతనిసోదరుడును బ్రాడ్వేలోని మహేసుఖాన్ తోటలో గూర్చుండినపుడు మహమ్మదుహుజు ఆనువాడు ఆచ్చటికి వచ్చెను. వారికి ముగ్గురికిని మొదట చిన్నకయ్యయు జరిగి క్రమముగ అది ముదిరినది. వై సోదరు లిద్దఱును కలసి మహమ్మదుహుజును ఒక కత్తితో పొడిచి వానిని జోన్నువీధివలకు వెంటదరిమిరి. ఘాటు మరుసటిదినమున జనరలు ఆస్పత్రిలో చురడించెను. వాని మగజముగూర్చి పోలీసువారు భోగట్టాలుచేసి తుదకు ముస్తాఫాహుస్సేనును పట్టుకొనిరి. వానిసోదరుడు నేటివలకును పోలీసువారి కగుపడలేదు. దొరికినవానిపైనే కేసుచేయబడినది.

మొన్నటి 15 వ తేదిని కేసు విచారణ కొంత జరిగినది:

విలేఖకులకు నోటీసు.

కాగితపు కఠ వేగ్రుడుటచే విలేఖకుల వ్యాసములును వార్తలను చాలవలకు తగ్గింపబడవలసి వచ్చుచున్నది. విలేఖకులు తాము వ్రాయబోవు వ్యాసములను సాధ్యమైనంత వృత్తముగ 1,2 పుటలకు మించకుండ వ్రాయ ప్రార్థింతురు. వార్తలందు అతిమాత్మ్యముగ ముఖ్యవిషయమును మాత్రము వ్రాయవలెను. పెద్దవిగ నున్న వ్యాసములును కాగితములకు రెండు వైపులను వ్రాయబడినవియును, జిల్లాగుగ నున్నవియు ప్రకటింపబడవు. సంపాదకుడు.

ఆంధ్రదేశ వార్తలు

(0)

అశ్వినీపాతము:—గుంటూరుజిల్లా సత్యవతి తాలూకా గుండాలపాడు గ్రామములో ఈనడుమ పిడుగువల్ల ఇరువురు మృతులై రినియు ఒకరు గాయముపడి రినియు ఒకవాని తగులబడి ననియు తెలియవచ్చుచున్నది.

నూజివీడు తాలూకా జగన్నాథపురము ఆగ్రహారము ఉప్పులూరు సుబ్బాగౌతుగారు కాంగ్రెసులీగు సంస్కరణమును గూర్చియు ఆంధ్రోద్యమమును గూర్చియు కొలది దినముల క్రిందట నుపన్యసించిరి. ఆ గ్రామమందు గ్రామసంఘ మొకటి ఏర్పరుపబడినది.

స్వచ్ఛందవిద్యార్థి పుస్తకభాండాగారము:—11-11-17 తేదీన వీధి తాలూకా తూర్పువిట్టూరు గ్రామములో స్వచ్ఛంద విద్యార్థి పుస్తకభాండాగారమును నిర్మించుటకై గ్రామస్థులు సభగావించి కృతకృత్యులైరి. అధ్యక్షతవహించిన కోనూరు వేంకటేశ్వరరావుగారి యుపన్యాసము మిగుల ప్రోత్సాహకరముగా నుండెను.

గత నెల తే. 22 దీ బారున ప్రాంతమునందలి కొత్తపూరునకు సమీపమున నున్న గుమ్మిలో ఆటువంటి వయస్కుల గాలిబాళిక అకస్మాత్తుగబడి మరణించెను. సాయంకాలము 6 గంటలకు పోలీసువారువచ్చి పంచాయితీ జేసిరి. గ్రామము సమీపములో నున్న గుమ్మి లన్నియు యిటువంటి ప్రమాదములుగలుగకుండ గ్రామస్థులు జాగ్రత్తపడుట శ్రేయస్కరము.

శ్రీ శారదా పుస్తక భాండాగారము:—కృష్ణజిల్లా, భీమవరం తాలూకా, వాండ్రము గ్రామమున ఈ నెల 7 వ తేదీన దాట్ల నూర్యనారాయణరాజుగారి యాజమాన్యమున నొక సమావేశము జరుపబడినది. అందువిద్యన పుస్తకభాండాగారములయొక్క ఆవశ్యకతను గూర్చి యుపన్యసించబడిన వెనుక “శ్రీ శారదా పుస్తక భాండాగారము” అను పేర ఒక గ్రంథాలయము స్థాపింపబడినది. గ్రామస్థులు సుమారు 60 మంది హాజరైరి. ఈశ్వర ప్రాథ్ననలతో సభ ముగిసెను.

గత నెల 26-వ తేదీన నెల్లూరుతాలూకా కొత్తూరు గ్రామమున పౌరసభజరిగెను. పౌరుల నైతిక మతసాంఘికాది స్థితుల నభివృద్ధిపఱచుట కొకసంఘము నేర్పఱుపవలెనని తీర్మానించి సంఘమును “శ్రీ సరస్వతీసమాజ మనుపేర స్థాపించిరి. గ్రంథాలయమును ధర్మపతన మందిరమును నెలకొల్పుటకును తీర్మానింపబడినది. బీదబాలర వచితవిద్య నొసగు దీక్ష ననేకులుగైకొనిరి. భాషాభిమానులు దీనికి సహాయము నేయ బ్రాధితులు (మాన్యుబ్రహ్మశ్ర్యం, కార్యదర్శి).

ధర్మవరమువార్తలు:—ఋతుభేదమునబట్టి ప్రకృత స్థితిలో జనుల దేహతత్వములను మాటుచున్నవి. మాధర్మవర ప్రాంత వాసులమితముగ జ్వరరీడితులగుట కిదియ కారణము. ఇందులకు బ్రహ్మదండిగాని వెలుతురుకంపగాని తెచ్చి యుడికించి ఆవిరిపట్టుటకంటె నితరౌచ్యము లంతగా నుపయోగించునట్లు తోచదు. ధర్మవరము డివిజన్ డెప్యూటీకలెక్టరు టి.ఎన్. వేంకటస్వామి నాయుడుగారు గుత్తికే మార్చబడి రిని వినిరి. తండ్రితనబిడ్డలవలె జనుల కే కొంతయు లేకుండ చూచు కొనుచుండిన శ్రీనాయుడుగారు మార్చబడుటవలన ధర్మవరము - కదిరి తాలూకాల ప్రజలకు గల మనోవ్యాకుల మింతిం తనరాదు.

శ్రీ వాణీ పతనమందరము:—ఏలూరు తాలూకా పోతునూరు గ్రామమున తహశీలుదారు కామరాజు వేంకటప్పయ్య పంతులు వి. యే గారి యాధిపత్యము క్రింద 11-11-1917 తేదీన శ్రీవాణీపతనమందరమును స్థాపించుటకై గొప్ప సభ జరిగెను. ఏలూరునుండి దాసు మాధవరావు పంతులు, వి. యే., వి. యల్., వైకోట్ల వకీలు గారును, దుగ్గిరాల రామారావు దేశక రాజుగార్లును, గ్రంథి రామమూర్తి గారును, గుండుగొల్లం వెండులూరు చాటపర్రు కొవ్వలి భీమడోలు గ్రామముల నుండి చాలమంది ప్రేక్షకులును వచ్చిరి. 20 మంది పోషకులు అభిమానులుగాను, 20 మంది పంచదారలతోను పతనమందరము స్థాపింపబడినది. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు కొమ్మారెడ్డి వేంకటరత్నము గారు అధికారధర్మముతో తమ గృహములలో నొక దానిని పతనమందరమున కొనంగిరి.

గురజ గ్రామమునందు స్థాపింపబడిన శ్రీనివాస పుస్తక భాండాగారము అవటి పాఠశాల పూర్వ ప్రధానోపాధ్యాయులగు కన్వేరంగాచార్యులుగారివలన జయప్రదముగ నిర్వహింపబడుచుండెను. వారు వెదలిపోయిన వెనుక నామావశిష్టము కా గ్రామస్థుల సహాయోపాధ్యాయులగు ఎ. నూర్యనారాయణరావుగారు అలపాటి జగన్నాథనుగారిచే గ్రంథాలయోద్యమమునుగూర్చి యుపన్యాసముల నిప్పించిరి. గత నెల 20-వ తేదీన బురల సభలకు ఆ నేకుల నేకశిష్యులుగూర్చి యుపన్యసించిరి. (కార్యదర్శి)

శ్రీ కృష్ణ పుస్తక భాండాగారము:—కృష్ణజిల్లా భీమవరం తాలూకా మహాదేవ పట్టణము గ్రామమున ఈ నెల 7 వ తేదీ యందును బోస్ట్ స్కూలు భవనమందు గాది రాజు వేంకట రామరాజుగారి యాధిపత్యమున నొక సమావేశము జరుపబడి సుమారు నూగుమంది గ్రామస్థులును తదితరులును హాజరైరి. “శ్రీకృష్ణ పుస్తకభాండాగారము” అను పేరుతో నొక గ్రంథాలయము నెలకొల్పబడినది. పిమ్మట, భాండాగారములయొక్క ఆవశ్యకతను గూర్చి యుపన్యాసముల కలుగులాభములను గురించియు ఉపన్యాసములు జరిగిన వెనుక, ఈశ్వర సంకీర్తనముతో సభ ముగింపబడినది.

పరిశోధకులు:—ఆంధ్రదేశ వాఙ్మయ చరిత్రములకై కష్టపడి పరిశోధన లానరించుచున్న మహాశయుల ఛాయా ప్రతిబింబములు మా మహామండలిలో నుంపఁ దీర్మానించుకొంటిమి. ఇదివఱకు గవిచరిత్రాదులు వ్రాసి గలించిన గురజాడ శ్రీ రామమూర్తి పంతులు గారు, పూర్వ రామకృష్ణయ్య గారు మొదలగు పండితులు భాషాపరిష్కరణ, విమర్శకులు, పరిశోధకులు, మొదలగువారి ఛాయాప్రతిబింబములు బారు గాని వారి మిత్రులు గాని పంపినయెడల వందనములతో స్వీకరింతుము. లేదా, అవి దొరుకు స్థలములైనఁ దెలియఁ జేయవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము. ఇందు భాషాసేవ యొనరించి దేశీయుల స్మరణకుఁ బాతులుకావలసిన దేశభక్తులందఱ పటములు నుండును. పరిశోధక విమర్శకాఖిలకు ప్రాముఖ్యమియఁబడును. ఛాయాప్రతిబింబము లీ క్రింది చిరునామాకుఁ బంపవచ్చును.—వంగూరి సుబ్బారావు, కార్యదర్శి, ఆంధ్ర పరిశోధక మహామండలి, పితాపురము.

రెండువారములక్రితము “పుల్లూరు” స్టీమరు ఎగుమతికై కాకినాడనుండి బారువకు వచ్చియుండెను. అప్పట్లో యిచ్చట మాసమదినములనుండి నిలువయున్న సరకు పూర్తిగా యెగుమతియయి నందున వర్తకులుసంతసించుచున్నారు. సరకు యెగుమతి విస్తారముగనున్నదని గాబోలు కంపెనీవారు రేల్వ ఎక్కువకేసియున్నారు. వర్తకులు రేల్వ తగ్గింపుడని దరఖాస్తులను దాఖలుజేసియున్నారు. సదరు స్టీమరులో 280 మంది ప్రయాణికులు ఎగుమతి అగుటకు సిద్ధముగనుండి నాల్గవ వంతు యెగుమతి అయిన పిమ్మట తుపానుగాలి వీచుటచే మరి యెగుమతి గాలేదు. సరకు పనిజేయుటకై దరినుండి స్టీమరులోనికి బోయిన 40 మంది కూలీలు దరికే రాజులకబోయిరి. తుపాను ప్రారంభమగునని స్టీమరులోనికిబోయి మరునాడు సాయంకాలం 3 గంటలకు గాలి తగ్గుటచే గోపాలపురంబోయి కూలీలను దించివేసెను. కూలీలకు రైలుచార్జీలు బత్తిఖర్చులు కంపెనీవారు ఒకగ వర్షమునకు తడిచి చలికి వణకుచు గృహములను జేరిరి. రంగూనునుండి 900 మంది ప్రయాణికులచే వేంక స్టీమరు ఇచ్చటికి వచ్చుచు తుపాను వీచుటచే కాకినాడ పోయి అచ్చట ప్రయాణికులను దింపెను.

ప్రకటన.

955

చెంగల్ పట్టు డిస్ట్రక్టు, యెల్లూరు సర్కిల్, వల్లూరు అత్తిపట్టు ప్యాక్టరీ లలో ఉన్న మాతాలూకు మార్జినుదాఖలా ఉప్పు వాములు విక్రయించ దలచినాము. గాన కావలసినవారు యిదిగవ చిరునామాదారుగారికి వ్రాసినయెడల కోరిన సంచాయిషీ పొందగలరు.

వల్లూరు ప్యాక్టరీ లైసెన్సు నె 34 - య 32-19
అత్తిపట్టు ప్యాక్టరీ డిటో 10 - య 3-20

మోతే వెంకన్నగారు,
లైసెన్సు హోల్డరు,
ఏలూరు, కృష్ణ జిల్లా.

కడచిననెల 13వ తేదీన బారున గ్రామము గోవిందోద్ధ పాఠశాల వార్షికసభ చెంగల్వ బాపిరాజుగారి అధ్యక్షత క్రింది జరిగెను. పంచమబోస్ట్ పాఠశాలబారు బాతీయ గీతముల బాడుచు కగరసంకీర్తనము చేసి సభకువచ్చిరి. జగన్నాథపాడి ఖండంగ సభకువలన కరేంద్ర మహాపాత్రోగార్లు బాలురకును బాలికలకును మిఠాయి విచ్చిరి. ఒకబాలుడు కప్పల జీవితమును గూర్చి ఇంగ్లీషులో కొన్ని పద్యములు చదివెను. రంగార్య చరువబడిన వెనుక బాలురు కొన్ని ప్రశ్నాసముల ప్రదర్శించిరి. జగన్నాథపాడి ఖండంగ మహాపాత్రోగార్లు 60 రూ॥ లు ఇచ్చెదమని చెప్పిరి.

ప్రా. రామమూర్తి నాయుడు గారి ధర్మపతన మందిరము:—బెజవాడ ప్రొత్తపేటలో స్థాపింపబడిన ప్రాధేసరు రామమూర్తి నాయుడు గారి ధర్మపతనమందరమునందు 18-11-17 తేదీ సాయంకాలము ఇప్పుగుంట సుబ్బాకృష్ణయ్య గారును శ్రీరాములు నాయుడు గారును అయ్యదేవర కాశేశ్వరరావు గారును విద్య యోగ్యత నికరత్యము అను విషయముల గూర్చి తెలుగులో ఉపన్యసించిరి. ఈ ధర్మపతనమందరము 50 మంది సభ్యులు గలరు. ముఖ్యముగా, పనిపాటులు చేయువా రందరికిని ఇక్కడ రాత్రిపాఠశాల ఏర్పాటై బాగుగా పనిచేయుచున్నది. 15-11-17 తేదీన ప్రాధేసరు రామమూర్తి నాయుడు గారు బెజవాడ వచ్చి ఈ ధర్మపతనమందరమును దర్శింపనున్నారు.

కృష్ణజిల్లా భీమవరం తాలూకా పాలకోడూరు గ్రామము నందు మహాదేవగోవింద రాజుగారి గ్రంథాలయమును నామావశిష్టస్థితినుండి పునరుద్ధరించుటకు గత నెల 28-వ తేదీన దేశభక్తులయొక్కయు, బాధిచక్రవర్తి యొక్కయు పటములనురేగించి మధ్యాహ్నము ఎం. ఎన్. నారాయణ రాజుగారి అధ్యక్షత క్రింద సభగావించిరి. అనేకులు గ్రంథాలయోపయోగమును గూర్చియు, విద్యనుగూర్చియు నుపన్యసించిరి. అనంతరము ఇంకొకసభ జరుపబడి అందు మిత్రమండలి విజయమునకై ప్రార్థించుచును మాంపేగుగారికి స్వాగత మొసగుచు నిర్వంధితులగు మహామృదీయ సోదరులను ఇతరనిష్పంధితుల విడుదల చేయవలెనని కోరుచును తీర్మానములు గావింపబడినది. భాండాగార నిర్వహణమునకు నూతనకార్యనిర్వాహకవర్గ మెన్నుకొన బడినది. ఇది తృప్తికరముగ నిర్వహింపబడునని విశ్వసించుచున్నారని కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు.

మౌన వార్తలు.

చంద్రశేఖర గ్రంథాలయమునకు సంబంధించిన ప్రార్థన సమాజమువారు వికలాంగులకు అన్న దానము కూడ చేయుచున్నారు. రాత్రిపాఠశాల నొకదానిని ఉచితముగా విద్య గణపు నుడేశముతో స్థాపింపనున్నారు.

మాగ్రామమందలి బాలికాపాఠశాల గృహ మతిరమ్యముగా నున్నది. దానికి సరిహద్దుగోడలు రెండువైపులనే యున్నప్పటికిని ఉపాధ్యాయుని తనకంటె నొకదానిని తక్కిన రెండువైపుల సరిహద్దుగా నుంచి రెండవ కంటిని ఆవరణమధ్యమున నుంచి కాపాడుచున్నందున రెండుయు సంతసము. గృహ కృత్యనిర్వహణ కాలల మామెవద్దనే నేర్చుకొనవలయును. ఇట్టివారు దొరకు టరిది.

ఆంగలూరు బాలసరస్వతి పుస్తకభాండాగారమువారు అకా ముద్ర పంపినవారికి ఉపాధినిజము మను నవల నుచితముగా భాండాగారముల కిచ్చెదమని ఆంధ్రపత్రికాముఖమున ప్రకటించిరి. మా భాండాగారమువారు కోరినను సంపదెను.

ఈ నడుమ గోపాలపురము రేవులో బుడిగిబా అను నొకట అగ్ని యంటుకొనెను. చాలవఱకు ప్రయాణికులు రక్షింపబడిరి. ఎట్లు అగ్ని యంటుకొనినదియు ఎందరు చని పోయినదియు స్పష్టముకాలేదు.

NOTICE

(955)

Our marginally noted Salt Pans situated in Chengalput District, Ennore Circle, attached to Vollur and Athiput Factories will be sold. Intending purchasers are requested to address the undersigned for any particulars relating thereto.

Ac C

Vollur Factory License No. 34 32 19
Athiput Factory License „ 10 3 20

Mothay Venkanna Garu,
License Holder,
Ellore - Kistna Dt.

సుందరము ! స్వదేశీయము !! ఉపయోగము !!!

ఆంధ్రమెన 1918 క్యాలండరు

జనవరి 31- తేదిలోపు అమృతాంజనము దీపావళి రు. 5 ల మందును నొకేసారి గొనువారలకు ఒక క్యాలండరు ఉచితముగ పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-5-0.

వి. పి. గ కాకి, ముందుగా చీట్లు పంపినవారికి క్యాలండరు చేరవచ్చుచో మా జవాబుదారి యుండదు.

కొలది ప్రతులుమాత్రమే ముద్రింపబడినవి. ఆకాభంగము గలుగవలయుటకు త్వరపడుట యుక్తము.

తామరతైలము	పండ్లపొడి	మోహినితైలము
డబ్బీ 1-కి 0-6-0	డబ్బీ 1-కి 0-2-0	సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము

చక్కని డబ్బీతో! వెల్డర్-0-8-0 ; డజన్ 1-కి రూ. 5-4-0.

పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. అన్ని చోట్లలో విక్రియింపబడుచున్నది.

అమృతాంజనం దీ పో,

109, ఫ్రేరోడ్, బొంబాయి.

6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

సాధారణములకు వరము: ఐనాడిక నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అపరిమిత కృత్యములన జనించు జాడ్యములకు కీరీటును వంటి వండు. శుభపులను, మచ్చలను, గండములను నుండ్రము, ప్రాతనిష్ఠలను అన్ని విధములకలన గలుగు చర్యకాగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన కృత్యపు కారిణి (28)

కనావడిపార్శ్వతల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైనను బుద్ధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. 18 రుమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కార్యసంబంధమును పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరాలోగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 పౌన్సుల బుడ్డిలో అమ్మబడును.

బాప్రెటరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫననవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi. No. 144. No 2, BOMBAY.

ఏక బాహువి ప్రశంస

ఇది పొమ్మలంటి అపార్వరాయ విరచితము.

తెల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

ఆంధ్ర నర్తకశాస్త్రాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయత కట్టవంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే

ప్రాయజితము. తెల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

శ్రీ మంతుల కొక హెచ్చరిక

పూర్వముగ దేహపటుత్వమును కలిగియున్నారా? లేనిచో మాడిక్స్ విగ్గ్ ఆను ఔషధరాజమును వాడిచూడండి. అమితత్వము నేతనిలైన బలహీనత, మనోవికారము, నరపటుత్వము లేమి ముగ్గుగునది యే కారణములచే గల్గిన వయినను సరే దీనివలన స్వస్థత జెందును. ఆకాల వృద్ధాప్యమును రాసక పురుషుల పరిపూర్ణ యావనకుంతులచేయును. చాగ్గులమును పోగొట్టి దృఢకాయుల జేయును. క్రొత్తరక్తముద్భవించి, ఉత్సాహము కలిగించి మాతన పురుషునిజేయును. గొప్పబిలువగుల మూలికలచేసిధము చేయబడినది. 48 మాత్రలు గల డబ్బీ తెల 10-0-0 మాత్రమే. పోస్టేజి ప్రత్యేకము. ఇదికా దబ్బానుకొని వాడి; దాని చతుర్తారముగు ఫలములను చరిశించుము. అనేక మందులు పనిచేయని పట్ల నిది ప్రఖ్యాతిగాంచినది. ప్రత్యేక నిర్మాతకులు,

మాడిక్స్ మ్యాను ఫ్యాక్చరీంగు కంపెనీ,
(888) 888 మెయిక్ స్ట్రీటు మకాం పూనా.
MADIX MANUFACTURING Co.,
(Dept 36, MAIN STREET, Camp, POONA

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

(పద్య కావ్యము)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదమేనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? కులభేదము లేల కలిగి? అచారవ్యవహారము లెట్లెట్లుమాత్రం? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యందు సుష్టుముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పపాఠీ గ్రంథమువై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నాడు. శ్రేలి మిగుల ముఖము. 900 పుటలు ఆత్మ్యత్రమ ప్రతిమాత్రమున్నవి. తెల 5-0-0. కర్పూలు వేరే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శ్రేలి:— ముఖము, మృదుమధురము, భావగర్భితము 2000 పద్యములకలవు. మంచికాగితములవై అచ్చు. కాల్గిరైయు ధర రు 1-కి-0. పోస్టుఖర్చులు చేరు.

(26) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ
తెలుగుపండితుడు, ముగ్గునిపల్ శాస్త్రాంజ్ఞు, కడప

పరమరహస్యము

అద్భుతముగు డిటెక్టివ్ ఫల. 256 పేజీలు
కాల్గిరైయు రు. 1-కి-0-0 దాదా రు. 1-0- మాత్రమే
ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథనిలయము:—
(928) నిడదవోలు, కృష్ణాజిల్లా.

అమృతార్ణవ అవలేహ్యము.
ఈ ఔషధము రక్తమును శుద్ధిచేసి బలమును కలిగించి
కాశ్యేతనుఖము నొసంగును. 219
ఆలోగ్యమును కలుగ జేసి ఆయుర్వృద్ధిని యిప్పించును.
ప్రస్తుతము శాకభక్షణము అను పుస్తకమునకు
ప్రాసిన తపాల ఖర్చు లేకయే ఉచితముగా పంపెదము
వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవింద్,
ఆతంకనిగ్రహ ఔషధాలయం, 151, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

సంగీత సుధాంబుధి.

ఇందు సంగీత లక్షణములును, ప్రథమాభ్యాస పద్ధతులును, వాదకయం దున్న అనేక రాగములకు ఆరోహణాది క్రమములును, తాగయ్య, దీక్షితులు, శామాశాస్త్రులు, ఘనం సీనయ్య, కున్నకుడికృష్ణయ్య, ముద్రహ్యయ్య, గోవిందసామయ్య, గర్భపురి వాసులు, పురందరవిఠలు, నారాయణతీర్థులు, తరంగం గంబాడి పంచనాదయ్య, సదాశివరావు మొదలగు సుమారు 30 పూర్వప్రసిద్ధ వాగ్గేయకారక విరచితంబులైన వర్ణములు, కీర్తనలు, జావల్లి మొదలగునవియును, తత్కాల రుచ్యమైన హిందు స్థానీలు, పాస్నీలు, యింగ్లీషునోట్లు, క్లిప్తానా మొదలగు (Delicious Miscellany) లలిత మిశ్రమములును, స్వర్ణతాళములతో అంగరికి నులభముగ గ్రాహ్యమగునటుల వ్రాయబడియున్నవి. ఇందు వీణ, హార్మోనియం చక్రపటములతో యున్నవి.

మంచి గ్లేసు కాగితములో ముద్రితమై మేలు లైందు చేయబడినది. ... తెల రూపు 8-0-0.

యం. ఆది అందు కంపెనీ,
(911) 39, చిన్నతంబివీధి, మదరాసు.

అత్యద్భుతమైన జోస్యము

మీ జనకకాలమును తేదీని గాని లేక మీ వయస్సును నక్షత్రమును గాని లేక మీరు జాబును వాగ్గేయజేసు గాని తెలియజేయుదు. మీ జీవితఫలములు సంపూర్ణముగ ఒక సంవత్సరమునకు తెలుపబడును. ఇందులకు గాను మీ రొకరూపా యిని మాకు పంపవలెను. మా జోస్యముయొక్క శ్రేష్ఠతను గూర్చి అంతపురపు నివాసియుగు పి. హనుమంత రావు పి. పి. డి. ఎల్. గారిట్లు వాగ్గేయమన్నారు:—
మీరు చెప్పిన సాంవత్సరికపు ఫలితములు ఒకటికొకడ తప్పకుండగా దాఖలా యిచ్చినందులకు ఆశ్చర్య నిమగ్నుడనైతిని. ఇనుమంతయు విరుద్ధములేకుండ నిజమైన దృష్టాంతమునిచ్చినది. దీ కలింగ అప్రోలాజికలు బ్యూరో

902 చోడవరము, విశాఖపట్టణముజిల్లా.

కారదాంబ:— ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము. సంఘమరాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూపబడినది. ఎందరు జదివితీరవలయును. తెల 0-4-0 పోస్టేజి చేరు. ఆంధ్రప్రతికాకార్యాలయము, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

మంచి గుణముగల శాస్త్రీయాపదములు

బృహత్ మంజుష్టాదికావ్య
రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రశస్తమైనది.
½ పాను సీసా రు 0-12-0.

చంద్రవధ గుటి

మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ పనిచేయును. తులం 1-కి రు 1-0-0.

వాసవలేహము

దగ్గునకు మంచిమందు.
½ పాను సీసా రు 0-10-0.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయభాషలో జరుపవలయును.

జాండు ఫార్మస్యూటికల్

వరుణ్య
ఆయుర్వేద యాపదముల జేయువారు
బొంబాయి నెం 13.
The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.